Sulpitii Verulani oratoris prestantissi
mi opus grammatices insigne feliciter
incipit.



~~[illegible] of [illegible] this boke~~

Qui tenet hunc codicem Gybson vir est nominaddus
Wyllya gibson of Zlentowe awe this
boke pretiu xvj^d // [illegible]



¶ Cum in arte punctuandi (vt in alijs multis) plus doctrine conferat autorum imitatio: ꝙ precepta: de punctis non multū dicendū censeo. Idq̧ de illis: probatissimi vtuntur autores. Et/ quia nulla oratio ꝑfecta (si interrogatiua nō sit) plano sine puncto finiri debeat ab eo incipiamus.

Punctus planus sic fit. poniturq̧ post orationem perfectam/ cuȝ animus dictātis vlterius non pendeat.

Interrogatiuus est: qui interrogationem significat/ ponitur etiā in fine oratōis perfecte: et sic pingitur? exemploꝝ satis dat ꝓcessus libri.

Uirgula sic fit / que solet gratia quietis poni anteꝙ sensus aliq̄s clausule haberi possit. exempla abundant vbiq̧.

Coma est punctus geminus sic: quo vtimur: et vbi clausula maiorem quandā quietē habet: sensū tamen imperfectum: et vbi oratio videtur esse completa: cum non sit. quo etiam plerisq̧ autores vtūtur post orationes perfectas: ꝙdiu animus dictatoris pendeat.

Parēthesis est: vbi diuersa oratio (vt inquit Perottus) imꝑfecte adhuc orationi interponitur: ꝛ duas habet virgulas cōuexas: alteraȝ ante principium illius orationis interposite/ alteram post finē. Sed si oratio principalis perfecta esse non possit sine oratione interposita: ante principium illius orationis i terposite ponatur vel coma vel potius virgula: quanꝙ nonnulli nihil illic vsurpant. post eius vero finem coma semper ponenda est.

¶ Amplissimo longeq̧ reuerendo patri/ et domino: domino Angelo pontifici Tiburtino/ ꝛ in agro piceno vicelegato dignissimo Sulpitius Uerulanus cum plurima commendatione felicitatem.

Grammaticen/quam in meorum vsum discipulorum ex diuersis latine lingue autoribus olim propere legeram. et (velut nondũ coctã cererem esurientibus) subministraueram ꝓxime. accuratius recognoui. Et additis plerisq;: et paucis mutatis: subtractisq; paucioribus/ postremam illi manum imposui. tradidiq; impressoribus, tue dominationis nomini dedicans. non equidem/quo id voluptati tibi fore existimarem/sed vt omnes intelligerẽt/adeo me tue benignitati debere/ vt nullus mihi sine tui nominis mentione libellus edatur. Uale domine mi. Perusie septimo ydus Apulis.

Me duce musarum choreas ingressa iuuentus.
Que fingis dulci carmina docta sono.
Seu te moenio delectat ludere cantu.
Siue per vndenos nectere verba pedes.
Seu quoscunq; iuuat numeros contexere phebo.
Digna cane. obscenos non amat ille modos.
Et si non celebres me carmine. dicito saltem
Hec per Sulpitium plectra lyramq; gero

Ad aulum.

Quid iuuat heroo claudum miscere trocheum.
Ultima communis syllaba semper erit.
Tullius et fabius sic precipere. videbis.
Totum opus. et siquid displicet. Aule mone
Ast vltra hunc alios etiam quandoq;. licenter
Temporis immiscent non ratione pedes.

GRammatica est recte loquele/rectecꝫ scripture scientia: origo et fons omnium liberalium artium.
Grammatice pates sunt quattuor. videlicet: littera: syllaba/ dictio/et oratio.
¶ Littera est minima pars vocis cōposite ex litteris: que scribi potest indiuidua. et dicitur a litura/vel a legendo: quasi legitera: quia legentibus iter prebet.
Littere accidunt tria: nomen (quo appellantur) figura (qua depinguntur) potestas: qua valent.
Littere in alphabeto sunt duc/et viginti. A.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.
¶ Ex his quincꝫ sunt vocales.a.e.i.o.v.
Vocales ideo dicte: quia plenā per se vocem faciūt.y. vocalis greca est: et in grecis scribitur dictionibus; vt. Tyterus.
¶ Ceteras consonantes appellamus: quasi cum vocalibus sonantes. sunt autem sedecim.b.c.d.f.g.k.l.m.n.p.q.r.s.t.x.z.
¶ h non est littera: sed aspirationis nota.
¶ Consonantes diuiduntur in mutas/et semiuocales. mute sunt nouē b.c.d.f.g.k.p.q.t. mute autem ideo dicte: quia respectu aliarum litterarum parum sonant.
¶ Semiuocales sunt septem.l.m.n.r.s.x.z. Ideo dicte semiuocales: quia plenam vocem non habent.
¶ Ex his due sunt liquide.l.et r. Quas ideo liquidas appellamus: q post mutas posite faciunt p̄cedentem syllabam breuem: esse commune. vt pharetra/et pharetra: media longa/vel breuis.
¶ Diphthongus est conglutinatio duarum vocalium/vim suam seruantiū in eadē syllaba. Diphthongi sunt quattuor.ae.oe.au.et eu. harū due scribuntur: et non proferuntur.ae.oe. vt aeneas/foenum Au.et eu. scribuntur: et proferuntur: vt audio/et euge.
¶ Syllaba est vox litteralis: que sub vno accentu/et vno spiritu indistanter profertur.
Syllaba constare potest ab vna ad sex litteras: vt a ab/abs/stra/trans/stirps. Accidunt syllabe quattuor/ tenor/sonus/tēpus/et numerus litterarum.
¶ Dictio est minima pars orationis constructe: id est in ordine posite. pars autem ꝙtum ad totum intellectum.
¶ Oratio est ordinatio dictionum: congruam/perfectamqꝫ sentenciaꝫ demonstrans: Oratio est duplex: scilicꝫ grāmatica (que cōstare potest ex nomine/et verbo) et rethorica: que constat ex sex partibus.
¶ Pars orationis est vox indicans mentis conceptum.
Partes orationis sunt octo: nomen/verbū/ participiū/ pronomen. prepositio /aduerbium /interiectio/et coniunctio. Ex his prima illa quattuor sunt declinabilia. Reliqua vero non declinantur. nomen/

et ꝓnomen declinantur per casus. Verbū per tempora et modos.
Participiū per tempora/et casus.

¶ Nomen est pars orationis: que vnicuiqꝫ subiectorum corporū, seu re
rum cōmunē/vel propriam qualitatem distribuit. Nomini acci-
dunt quinqꝫ. species/genus/numerus/figura/casus. Nominū ali-
ud ꝓprium aliud appellatiuum.

¶ Proprium nomen est: quod naturaliter vnius cuiusqꝫ priuatā substā
tiā/et qualitatē significat. Propriorum nominum quattuor sūt spe
cies. prenomen/nomen/cognomen/ꝛ agnomen. Prenomen est qđ
p̄ponitur nōi differentie/vel amicitie causa. vt quintus/aulus/Ty
tus. Nomen est proprium vnius cuiusqꝫ suū: vt cecilius. Cognomen
est cognationis nomen: vt scipio. Agnomen est: qđ ab aliquo euē
tu imponitur: vt numidicus/torquatus affricanus.

¶ Appellatiuum est: quod naturaliter cōmune est multorū: quos ea
dem substantia siue qualitas/siue quantitas generalis/ ꝛ specialis
iungit. generalis: vt animal/corpus. specialis: vt homo/lapis.

¶ Species est: qua cognoscitur primitiuum a deriuatiuo. Species no
minum due sunt: primitiua/et deriuatiua. primitiua: vt mons. deri
uatiua: vt montanus.

¶ De nominibus patronymicis.

¶ Patronymicū est: quod a propriis tantūmodo deriuatur patrū no-
minibus scđm grecā formā: et significat cū genitiuo primitiui filiū
vel nepotē: filiā/vel neptim: vt Eacides: filius/vel nepos Eaci. For
mantur patronymica abusiue a nominibus matrum: vt Iliades.
auorū: vt atlantiades. regum: vt cecropides. fratrum vt phetontia
des. vrbium/gentium/et regionum: vt argolis. troas: thessalis. et
q̄ꝫ vel masculina/vel feminina sunt: masculina in des terminata:
sic formantur: et sunt prime declinationis.

¶ Nomina primi ordinis mutant extremum e genitiui in a: ꝛ iuncta
syllaba des reddūt patronymicū: vt pelias pelie peliades/Enee/
eneades. Enides enim contra regulā est. Anchises tn̄ Anchisi-
ades habet: et Laertes laertiades: cum patronymicum nūq̄ de-
beat primitiuum gtūm/nisi in vna syllaba: superare.

¶ Secundi vero ordinis nomina/que in i puram terminant genitiuū:
sumunt des. vt priami priamides. Que in ij vertunt vltimū i in a: ꝛ
des capiūt: vt menetius menetii menetiades. Que vero in ei: mu
tant ei in i longum: et sumunt/des: vt thydeus thydei thydides

¶ Si tertij sūt ordinis: a datiuo formātur addita des syllaba: vt hectori

hectorides/herculi herculides. Scipio tñ/quanq̃ latinum nomen scipiades habet pro scipionides.

¶ Patronymica feminea in is: que tertie sunt declinatõis: fiũt a masculinis ablato de vt priamides priamis/aeneades aeneacis. virgilius tamen aeneis vsurpauit.

¶ Sciendum poetas quãdoq̃ vel addere syllabas patronymicis: vt atlantiades pro atlantides. peliades pro pelides: vel diminuerẽ: vt deucalides pro deucalionides.

¶ In ne patronymica feminina sunt: et formantur a genitiuis addita ne: vt adrastus adrasti adrastine. Nereus nerei nerine ei in i longam. Acrisius acrisij acrisione penultima producta.

¶ Possessiuum est: quod cũ genitiuo pncipali sigt aliquid ex his: q̃ possidentur: vt Euandrius ensis. id est euandri ensis.

¶ Heteroclitum nomen est: quod vario modo declinatur: vt hoc celũ in plurali vt hi celi.

¶ Nominum aliud adiectiuum/aliud substantiuum. Substantiuum nomen est: cui preponitur vnum articulare tñ (vt hic poeta) vel duo ad sũmũ: vt hic ꝛ hec homo. Adiectiuum nomen est: cui ꝑponuntur tria articularia vel cõiuncta/vel diuisa: vt hic et hec oĩs et hoc omne. Est etiam illud: quod variatur per tres diuersas voces vt bonus bona bonum.

¶ Genus est discretio sexus. Genera nominũ sunt septem. masculinũ vt hic poeta. femininũ: vt hec musa. neutrum: vt hoc scannum. cõmune: vt hic ꝛ hec homo. omne: vt hic et hec ꝛ hoc felix. ꝓmiscuũ vt hic passer. incertum: vt hic aut hec dies.

¶ Articularia masculina singularia sunt: Hic huius/huic hunc ab hoc feminea hec/hui9/huic/hanc/ab hac: neutralia vero hoc/huius/huic/hoc ab hoc. Pluralia masculina hi/horũ his/hos/ab his. feminea he/hax/his/has/ab his. neutralia hec/horũ/his/hec ab his

¶ O/ et heus aduerbia sunt: et preponuntur omnibus vocatiuis.

¶ Numerus est dictionis forma: que discretionem quantitatis facere potest. Numeri nominum sunt duo. singularis/ꝛ pluralis. singularis. vt homo. pluralis: vt homines

¶ Figura est: qua simplex cognoscitur a ꝯposito/vel decomposito. Figure nominum sunt tres: simplex: vt animus: composita vt magnanimus. decomposita vt magnanimitas.

¶ Casus est declinacio nominum/vel aliarum casualium dictionum: que fit maxime in fine.

¶ Cas9 sũt sex: nominatiuus (qui ꝛ rectus) genitiuus (q̃ꝛ patrius/ꝛ possessiuus) datiuus (qui et cõmendatiuus) accusatiuus (qui et causatiuus) vocatiuus (qui ꝛ salutatorius) ablatiu9 (qui et cõparatiuus) et latiuus dicitur.

¶ Verbi examen

Obliqui sunt quattuor. genitiuus/datiuus/ accusatiuus/ et ablatiuus. Vocatiuus vero est per se vocandi casus.

¶ Declinatio est inflectio nominis. Sunt autem declinationes nominum quinque. prima: que faciunt genitiuum in ae diphthongon. vt poeta poete. secunda in i. vt dominus domini. tercia in is. vt pater patris. quarta in vs/vel in v. vt visus visus. cornu cornu. quinta in ei diuisas syllabas. vt dies diei. res rei.

De verbo

¶ Verbum est pars orationis cum temporibus/et modis sine casu agendi/ vel patiendi significatiuum.

Verbo accidunt octo. genus/tempus/modus/species/figura/coniugatio/persona/ cum numero.

¶ Genera verborum sunt quinque. actiuum/passiuum/neutrum/ commune/ꝛ deponens.

Verborum aliud personale/aliud impersonale. Personale est illud: qđ habet numeros/ et personas. vt amo amas amat amamus amatis amant. Impersonale vero/quod caret numeris/et personis. vt miseret/tedet.

Verbum actiuum est illud/ quod desinit in o. et format passiuum in or. vt amo amor. preter do. quod caret prima persona passiui. nam non dicimus dor. Passiuum verbum est/quod desinit in or/et habet actiuum in o. vt legor lego. ¶ Neutrale verbum est/ quod desinit in o/et non habet passiuum in or. vt gaudeo. Neutralium verboꝝ species sunt quattuor. neutrum purum. vt sedeo. neutrum substantiuū vt sum. neutrumpassiuum. vt vapulo. neutropassiuum. vt gaudeo.

¶ Deponens verbum est/quod finitur in or/et non habet actiuum in o. et actiue significat (vt letor) preter nascor/ quod passiue significat. ¶ Cōmune est/quod terminatur in or/et tā actionē/ ꝙ passionem significat. vt largior. Disce omnia verba appellari accidentalia. preter substantiua. vt sum es est. et vocatiua. vt dicor/ vocor/ nominor/nuncupor/et appellor.

¶ Tempora verborum sunt tria. presens/preteritum/et futurum. Sed preteritum rursus diuiditur in tria. in preteritum imperfectū/ preteritum perfectum/et preteritum plusꝙperfectum. Presens tempus proprie dicitur: cuius pars preteriit: pars futura est (vt docet Priscianus) quod fallit in verbis substantiuis/ꝛ vocatiuis.

¶ Modus est diuersa declinatio animi: varios eius defectus demonstrans. Modi verboꝝ sunt quinque. indicatiuus (qui et definitiuus) imperatiuus(qui ꝛ precatiuus) optatiuus(qui ꝛ desideratiuus)subiunctiuus(q̄ et cōiunctiuus)infinitus(qui ꝛ infinitiuus) Imꝑatiuꝰ oīs actiue vocis format primā ꝑsonā pluralis numeri a tercia sin-

gularis: et verso in mus. vt amet/amemus. doceat/doceam⁹. legat/ legamus. audiat/audiamus. Tercia formatur ab eadme (n interiecto) vt amet/ ament doceat/doceant. Secūda pluralis formatur a secunda singularis addita syllaba te. vt amate/ docete/legite/e reuerso in i/audite. Prima pluralis futuri impatiui similis est p̄sēti Secunda fit a secūda singularis addita te. vt amato/amatote. doceto/docetote. Tercia fit a tercia p̄sentis indicatiui addita o/ vt amāt amanto. Secunda p̄sona pluralis presentis impatiui passiui vocis similis est secunde indicatiui. vt amamini. docemini. legimini. audimini. et mutata ni in nor. fit scd̄a pluralis futuri. vt amamini amaminor. docemini doceminor. Tercia fit a tercia actiui indicatiui addita or. vt amant amantor.

¶ Spēs verboꝝ sunt duę. pmitiua. vt amo. deriuatiua. vt amaturio. Figure verborum sunt tres. simplex. vt taceo. cōposita/ vt cōticeo. decōposita. vt conticesco.

¶ Coniugatio est consequens verborum declinatio.

Coniugationes verboꝝ sunt quattuor. Prima/ que in secūda persona presentis indicatiui modi habet a añ s/ et ris. vt amo amas. amor amaris. Scd̄a/ q̄ habet e ante s. et ris. vt doceo doces. doceor doceris. Tercia/ que habet i correptā ante s. et e ante ris. vt lego legis. legor legeris. Quarta/ que habet i productā ante s. et ris. vt audio audis. audior audiris. Verba/ que coniugationes non sequuntur/appellantur anormala. vt sum.

¶ Persone verborum sunt tres. prima. vt amo. secunda. vt amas. tercia. vt amat. Et similiter in plurali.

¶ Numeri sunt duo. singularis/ et pluralis. singularis. vt amo. pluralis vt amamus. Prima persona singularis ideo carent imperatiui. quia sibiipsi imperari non potest. et primā pluralis ideo habent. qr alijs potest imperare miscendo seipsum. Prima persona ideo preponitur alijs. quia ipsa loquitur/et per eam ostenditur. secūda/ ad quā loquitur. et tercia/ de qua loquitur.

¶ Actiua verba ideo preponuntur passiuis. qr naturaliter actus p̄cedit passionem que non potest esse nisi sit actus.

¶ Volo vis caret imperatiuo/ quia imperatiuus significat necessitatē/ et voluntas/ quam significat volo/ debet esse libera.

¶ Ante verbum ideo ponitur nomen/ quia cum verbū significet agere/ et pati/ necesse est/ vt nomen in quo actio/ vel passio sit/ prius ostendatur.

De participio

¶ Participium est pars orationis/ que ꝓ verbo accipitur/ ex quo deriuatur/ et genus/ et casū habet ad similitudinē nominis/ et accidētia

Participii et pronominis examen.

a verbo absq discretione personarum/et modorum. Participio acci
dunt sex.genus/casus/tempus/significatio/numerus/et figura.

¶ Genera participiorum sunt quattuor. masculinũ. vt amatus. femini
num. vt amata. neutrũ/vt amatũ. omne. vt hic et hec & hoc amans.

¶ Casus sunt sex. vt in nomine.

¶ Tempora participiorum sunt tria. presens cũ imperfecto. vt amans.
preteritum cũ plusq̃perfecto. vt amatus. futurum. vt amaturus et
amandus.

¶ Significationes sunt quinq. activa. vt amans. passiva. vt amatus
neutralis. vt serviens. cõmunis. vt largiens. deponẽs. vt loquens.

¶ Numeri duo sunt. singularis. vt legens. pluralis. vt legentes.

¶ Figure participiorum sunt due. simplex. vt legens. composita. vt
perlegens.

¶ Participium transit in nomen quattuor modis. constructione. quã
do construitur aliter q̃ verbũ. a quo discendit. vt amans virtutis.
cõparatione. vt doctior. i. magis doctus. cõpositione. vt indoctus. tẽ
poris amissione: quando nullum significat tẽpus. vt ego sum amã
dus. i. amari dignus.

¶ Participia declinantur. vt nomina preter pauca/que descendunt a
verbis quarte coniugationis in eo desinentibus. q̃ mutant duas
primas vocales in eu. vt iens euntis/quiens queuntis.

Examen pronominis.

¶ Pronomen est pars orationis/que pro nomine proprio vniuscuiusq
rei accipitur: personasq finitas recipit. Pronomini accidunt sex.
species/genus/numerus/figura/persona casus.

¶ Species sunt due. primitiva. vt ego. derivativa vt meus.

¶ Genera sunt quinq. masculinum vt hic. femininum vt hec. neutrũ/
vt hoc. commune vt nostras. omne vt ego/et tu.

¶ Figure sunt due. simplex vt is. composita vt idem. quod cõponitur
ex is/& dem. Solum identidem composite figure est.

¶ Persone sunt tres. prima/vt ego. secunda/vt tu. tercia/vt ille. Ideo
prima/& secunda persona vnica tm̃ pronomina habẽt. quia nõ egẽt
diversis vocibus. quoniam semper presentes inter se sunt/et de
monstrative. Tercia vero persona ideo habet plura pronomina.
quia modo demonstrat. vt hic. modo refert. vt ipse. modo presens
est/et vicina. vt iste. modo absens/et longe posita. vt ille. Si enim
super omnes alias partes orationis finit personas pronomen: rectis
sime terciarum quoq personarum differentia distincte profertur/
que plurimas habet diversitates.

¶ Quattuor tantum pronomina habent vocatiuos casus. Tu, meus, noster, et nostras. et hoc quidem gratia possessionis est actum. Reliqua pronomina ideo vocatiuis caruerunt. quia debent esse eiusdem persone per omnes casus. et prima persona nō potest seipsā aut tercias vocare pronominū. Sui ideo ntūm casum non habuit. quia cum significet passionē: persona que patitur: nō potest (nisi per obliquos) ostendi. vel ad differentiam sis verbi. Pronomina non sumunt articularia in declinatione. sed nostras, et vestras, nō tāq̄ pronomina: assumpserunt. sed quia sequūtur declinationem nominum tercie declinationis. Ego, et tu ideo genera habuere confusa. quia cum demonstratiua sunt: secum genera ostendunt.

¶ Modi declinationis pronominum sunt quattuor. Primus continet tria pronomina. ego, tu, sui. Secundus continet quinq̄. ille, ipse, iste, hic, et is. Tercius quinq̄. meus, tuus, suus, noster, et vester. Quartus duo. nostras, et vestras. Pronomina primi, et secundi modi sunt primitiua. reliqui vero deriuatiua. Ipse ipsa ipsum. ideo non facit ipsud in neutrali voce, sicut illud: quia veteres dicebant. ipsus ipsa ipsum.

Examen prepositionis:

¶ Prepositio est pars orationis indeclinabilis: que preponitur aliis partibus orationis per appositionem. vt coram deo. per compositionem. vt impius. Prepositioni accidit casus tantum, accusatiuus videlicet, et ablatiuus.

Examen Aduerbii

¶ Aduerbium est pars orationis indeclinabilis: que adiecta verbo significationem eius explanat, atq̄ implet.

Aduerbio accidunt tria. species, significatio, et figura.

Species due sunt. primitiua vt clam. deriuatiua. vt clanculum.

Significationes sunt multe. vt qualitatis, temporis, similitudinis, quantitatis. et similia.

Figure sunt tres. simplex, vt diu. composita, vt interdiu. decomposita. vt imprudenter.

Examen Interiectionis.

¶ Interiectio est pars orationis indeclinabilis: que mentis affectum significans: interiacet aliis partibus orationis.

Interiectioni accidit significatio tantum.

¶ De coniunctione.

¶ Coniunctio est pars orationis indeclinabilis coniunctiua aliarū partium orationis.
Coniunctioni accidunt tria: potestas / figura / et casus.
Potestas est vis: que coniungit: approbat: affirmat: continuat: et similia peragit.
Figure sunt due. simplex: vt et. composita: vt etenim
Ordines coniunctionū sunt tres. ppositiuus / suppositiuus / et cōis

¶ Hec vobis Camille / et Marcelle / ne in examimine (quod factito) ineruditulí videamini: breuiter / fideliterq̧ collegi. Quare vos velim ediscere optime. qđ si cōperio: ad alia me vobis auxilia subministranda hortabor. Reliqua autē que soleo vos rogare: partim in donato: partim in meis regulis didicistis. Que autem de speciebus appellatiuorum / et possessiuorum / diminutiuorumq̧ colligere potuissem: malo: hauriatis ex prisciano.

Finit Sulpitii Verulani examen.

Sulpitii verulani de nominum declinatione opusculum cōpendiosum.

Nōmina per casus paucis variare docebo
  Te: quicunq̧ puer grammatica nostra leges.
Nolo: in Alexandro perdas tua tempora frustra.
  Est breuis ille nimis: fuscus et ille nimis.
Multaq̧ preteriit: preceptaq̧ multa coegit
  Falsa. sed in multis ingeniosus erat
Ergo age / ne sterilis totiens te ludat arena:
  Perlege Sulpitii candida dicta tui.
Nec ꝙ sim paruus / durisq̧ in montibus ortus
  Spreueris. a nobis commoda multa feres.

PRime declinationis nomina aut in a/ aut in as/ aut in es habent singulares nominatiuos. In a terminata tam greca ꝙ latina/tam masculina/ꝙ feminina/ꝙ cōmunia sunt. vt hic poeta hec roma/hic/ꝛ hec aduena. In as ꝛ in es greca:sunt tm̄ masculina vt hic eneas/ hic anchises.

De gtō ꝛ datiuo singularibus

¶ Genitiui/ꝛ datiui in ae diphthongo finiūtur/ vt huius poetae/huic poetae. veteres tamen genitiuū nominū in a desinentiū:plerūꝗ in as terminauerūt. vt hec familia/huius familie/et familias.

De actō vtō et ablatiuo singularibus

¶ Accusatiui in am desinūt. vt hunc poetam/hanc musam. Vocatiui/ ꝛ ablatiui in a. vt o poeta/ab hoc poeta. Illa vero greca in as/ꝛ in a/etiam in an finiunt accusatiuos. vt hunc eneam/et enean. hāc eginam/ ꝛ eginan. illa greca in es/ accusatiuos in en emittunt. vt anchises anchisen. vocatiuos autē/et ablatiuos in e. vt o anchise/ ab hoc anchise. interdum etiam in a more greco. Virgilius in tercio eneidos. Cōiugio anchisa veneris dignate superbo. Idē et in quinto. Tum satis anchisa. Barbara propria in am nō variantur/nisi in genitiuo/datiuo. vt hic adam/huius ade. reliqui casus nominatiuo similes sunt.

De ntis/et vocatiuis pluralibus

¶ Huius declinatōis plurales nominatiui/ ꝛ vocatiui in ae diphthongon desinunt. vt hi poete/o poete.

De genitiuis pluralibus.

¶ Genitiui sunt in arum. vt horum poetarum. in um per syncopam cōposita/ ꝛ deriuatiua nomina proferuntur. vt graiugenum/ꝛ graiugenarum. dardanidum/ et dardanidarum.

De datiuis/ꝛ ablatiuis pluralibus.

¶ Datiui/ꝛ ablatiui in is exeunt. vt his poetis/ab his poetis Pauca tamen feminea in abus hos casus habent. vt deabus/filiabus/natabus/equabus/mulabus/libertabus. ꝛ vix plura. ꝗuis antiq dextrabus/ꝛ eabus dixerint. Et falsum est illud/ ꝙ omnia feminina/ ꝗ a masculinis in vs neutro carētibus transformant. in abus hos habeant casus. Nā (vt inqt Valla) diuabus/puīgnabus/ genitab9/ asinabus/iuuencab9/ceruabus/lupab9/ vrsabus libertinab9/ patronabus/ cōcubinabus/seruabus/famulabus/ dn̄abus/ animab9 non dicimus. Et licet aliqui dixerint dominabus/ꝛ animabus:sed extra vsum profecto.

¶ Declinatio secunda.

De accusatiuis pluralibus.

¶ Accusatiui in as emittuntur. vt hos poetas.

De recto singulari secunde declinationis.

Secunde declinationis nominu͂ sex modis terminantur singulares nominatiui. aut enim in um desinunt. vt templum. aut in er. vt caper. aut in ir. vt vir. aut in vr. vt satur. aut in vs. vt virgilius. aut in eus diphthongon grecorum tm͂. vt tydeus/ orpheus.

De genitiuis singularibus.

¶ Genitiui singulares in i longum desinunt. vt templum templi. sed in quibusdam sunt pares. in quibusdam vna syllaba abundant. nam paucarum syllabarum/ q̃ nti sunt/ esse non possunt. vnde in his genitiuis/ quos poete minores nominatiuis proferunt. fit subtractio littere vltime per apocopen. vt peculi pro peculij/ tuguri ꝓ tugurij Omnes igitur genitiui huius declinationis vna syllaba rectos superant. vt vir viri/ satur saturi/ tydeus tydei. exceptis qui veniunt a nominatiuis in vs/ et in um: qui pares sunt. vt virgilius virgilij. templum templi. et qui formantur a no͞iatiuis in er habentibus femininu͂ in a. vt niger nigri nigra. ex his excipimus: que s/ vl' sp/ vel n ante er syllabam habent. vt miser miseri/ prosper prosperi/ tener teneri. et a fero/ vel gero composita. vt armifer armiferi/ armiger armigeri. excipitur etiam puer pueri/ liber liberi. quod bacchum et ingenium significat. nam in alia significatione libri facit. adulter adulteri/ socer soceri/ lacer laceri / iber iberi penultima producta item et eius compositum/ celtiber celtiberi/ presbyter presbyteri/ mulciber mulciberi/ ⁊ mulciberis/ dexter dexteri/ ⁊ dextri/ asper asperi ⁊ aspri, quando est proprium

De dtis et ablatiuis singularibus.

¶ Datiui/ ⁊ ablatiui in o/ formantur a genitiuis. vt Sulpitij sulpitio/ te͞pli templo. tydei tydeo. Greca autem illa in eus: genitiuos in ei/ vel eo/ ⁊ in eos more antiquo etiam habent/ ⁊ datiuos in i. vt Orphe⁹ huius orphei/ vel orpheo. vel orpheos. huic orphi. Virgilius in bucolic꜄. Orphi calopeia lino formosus apollo. Et in sexto eneidos. In foribus letum androgeo.

De accusatiuo et vocatiuo singularibus/

¶ Accusatiuus omnis huius declinationis est in vm. vt hoc templum hoc templum. hic Tydeus hunc tydeum. Sed ista in eus diphthongon greca/ emittunt hunc casum etiam in a & vocatiuum in eu. vt hunc tydeum/ & tydea/ o tydeu. Vocatiuus desinentium in er/ et in vm. similis est nominatiuo. vt hic magister o magister. hoc templũ o templum. hec glycerium/ o glicerium. Ideoq; animaduertendũ o Euandre/ o Thymbre/ o Teucre/ o puere/ et his simi lia/ non esse a nominatiuis in er. sed a rectis in vs. vt Euandrus. Thymbrus. Teucrus/ puerus. vt antiqui dicebant. Nomina propria in ius terminata/ & i ante vs habẽtia. vocatiuum in i remota vs. minorẽ nominatiuo vna syllaba finiunt. vt Virgilius o virgili. Pompeius o pompei. Caius o cai. Vetustissimi tamen dicebant o virgilie/ pompeie/ caie. Cetera in vs conuerso. vs in e faciunt vocatiuũ. vt Priamus/ o priame. dicimus tamen o deus/ o lucus/ o fili/ & o filie. o populus et o popule. o fluuius et o fluuie. o agnus et o agne. o vulgus et o vulge. o chorus & o chore. o pelagus et o pelage. que sic (vt plurimum) metri causa protulere autores. At/ ne aliquãdo ambiguam dictis meis fidem adhibeas charissime lector. volo te scire hec omnia ex illustribus me collegisse autoribus. quorum non posui verba: ne crebra interpellatio fastidium generaret. et ne ingeniũ puerile profusitate confunderem.

Nominatiuus & vocatiuus plurales

¶ Nominatiui plurales & vocatiui huius declinatiõis in i longam desinunt. vt hi magistri o magistri. Sed neutra nomina habent nominatiuos/ accusatiuos/ et vocatiuos in a. vt hec templa/ hec templa o templa.

Genitiuus pluralis

¶ Genitiui in orum terminantur. vt horum templorũ. horum dominorum. proferuntur etiam in um ab autoribus genitiui masculini neutro carentes. siue per syncopam. siue q in um naturaliter exeant. vt deum/ et deorum. nummũ et nummorꝝ. Mille nummum tamen/ et mille denarium. non mille nummorum/ et mille denariorum. trium virum/ sed non trium virorum. vt Varro docet.

Datiuus et ablatiuus

¶ Datiui et ablatiui in is proferuntur. vt his templis. ab his templis Sed ludorum/ et festorum nomina (illa semper pluralia) tam in um ꝙ in orꝝ genitiuos emittũt. datiuos autẽ & ablatiuos in ibus. vt horꝝ

Saturnaliū. ꝛ saturnaliorum. his saturnalibus. ab his saturnalibꝰ hoꝝ. Uulcanaliū. et vulcanaliorum. his vulcanalibus. ab his vulcanalibus.

De accusatiuis.

¶ Accusatiui in os exeunt. vt hos dominos / hos platanos.

¶ De nominatiuo tercie declinationis.

Tercie declinationis singulares nominatiui varie terminantur. desinunt enim in a. vt poema. In e: vt hoc cubile. In i nullum est nomen: nisi illa monoptota neutri generis: gūmi / sinapi / frugi / nihili / mancipi / nausi / huiusmodi / ꝛ similia. In o / vt hic leo. In al: vt hoc animal. In el: vt mel. In il: vt hic / et hec vigil. In ol: vt hic sol. In ul: vt consul. In an: vt hic titan. In en: vt hoc nomen. In in: vt hic delphin. quanꝙ dicimus etiā hic delphinus delphini In on: vt hec sydon sydonis. In ar: vt hoc calcar. In er: vt hic vomer. In ir: vt hoc gadir. In or / vt hic orator. In ur: vt hic turtur. In as: vt hic mecenas. In es: vt hic pes. In is: vt hic collis. In os vt flos. In us / vt hoc tempus.

In es diphthōgo / vt hic praes. In aus quoqꝫ / vt laus. In ans / vt amans. In ens / vt mens. in ins / vt tygrins. in ons / vt mons. in uns vt aruns. In ars / vt pars. in ers / vt iners. in ors / vt mors. ī urs / vt tyburs. In uls / vt puls. in abs / vt trabs. In ebs / vt plebs. in ybs / vt calybs. In obs / vt scobs. In urbs / vt vrbs. In aps / vt daps / ꝗuis in vsu non sit. In eps / vt adeps. In ops / vt inops. In yps / vt cinyps. In irps / vt stirps. In ms / vt hyems. in ax / vt fax. In ex / vt fex. ī ix / vt nix. in ox / vt nox. ī ux / vt nux. ī aux / vt faux. in alx / vt falx In anx / vt lanx. In unx / vt coniunx. in arx / vt arx. in ac vt lac. in ec / vt allec. in id / vt hic dauid. in ud / vt bogud. in ut / vt caput. Sed alique terminationes ex his interdum ꝓducte / interdum correpte ī ueniuntur. quas quidem (cum de genitiuo tractabitur) cognosces.

De genitiuo tercie declinationis.

¶ Genitiui huius in his correptum desinunt / excepto huius vis / qđ producitur.

¶ A. In a rectum finientia. addita tis syllaba faciunt genitiuū. vt poema poematis / thema thematis.

¶ E cor. In e correptum terminata / e i is vertunt / vt monile monilis

cepe indeclinabile est. dicimus etiam hec cepa cepe.

¶ E pro. In e productum greca sunt: et propriã seruant declinatõem vt hec Penelope penelopes/ et rethorice rethorices.

¶ O. In o si feminina sunt: et g/ vel d/ ante o habent: o in i breuẽ vertunt: et accepto nis formãt genitiuum: vt virgo virginis/ dulcedo dulcedinis. compago tamen cõpagis/ dido didonis facit: et didos vel didus. Calisto etiam calistonis/ et calistos/ vel calistus: et alia huiusmodi. Cetera vero quecũqz seruant o longũ: vt iuno iunonis caupo cauponis: preter hec cardo cardinis/ ordo ordinis/ homo hominis (vetusti tamen homonis dixerunt) nemo neminis/ turbo turbinis: quando est appellatiuum. Apollo apollinis/ hic cupido cupidinis/ margo marginis/ Brito britonis populus. caro carnis format. Anio fluuius anientis facit

¶ C/ D/ T. Lac lactis/ allec allecis/ Bogud bogudis/ Dauid dauidis/ caput capitis. et sic eius cõposita. sinciput sincipitis. occiput occipitis. Nepet oppidi nomen indeclinabile est.

¶ Al. In al desinentia si neutra sunt: formant genitiuum in alis longum: vt hoc animal animalis. sin masculina: habent illud a breue vt hanibal hanibalis/ hic sal salis.

¶ El. In el addita lis: format genitiuum: vt mel mellis.

¶ Il/ ol/ vl/ am. In il/ in ol/ et in vl sumunt is: vt vigil vigilis. sol solis consul consulis: nihil nomen indeclinabile est: sic et nequam.

¶ An. In an terminata a longum seruant/ et formant genitiuũ addita is/ vt titan titanis/ pan panis. Greci tamẽ habent horũ noĩm genitiuos in os/ vt pan panos. titan titanos.

¶ En cor. In en correptum mutant e in i etiam breue: et assumpta is faciunt genitiuum/ vt hic flamen flaminis/ hoc numen numinis.

¶ En pro. In en productũ accipiunt is. vt lien lienis. ren renis. rien rienis. syren syrenis. splen splenis.

¶ In. In in assumunt is penultima producta. vt Phoryn phorynis. delphyn delphynis.

¶ On. In on assumpta is. gtĩ cõfuse cõmittũt. vt Symon symonis Mẽnon mẽnonis. Nonnulla tamẽ accipiũt tis. sicut Lacoon lacoontis. et Demophon demophontis

¶ Ar. In ar accipiunt is: vt Cesar cesaris/ nectar nectaris/ par paris. pe cor. sed far farris facit ad drãm verbi faris. et nar naris. producit a. Sed neutralia deriuatiua sunt: producunt a in obliquis casibus. vt a Lupa lupanar lupanaris. a calce calcar calcaris. Epar autem epatis facit.

¶ Er. In er finita sumunt is: et genitiuum pe. co. reddunt. vt carcer carceris mulieris autem protrahitur. Statius. Si qua deum soboles/ si qua est mulieris origo. Uer veris producitur. Adiectiua ta-

men in cer/que femininũ in is habent. vertunt cer i cris. vt alacer alacris: veteres tamen alacris in masculino etiam protulerũt: Terentius. Quid tu es alacris? Sed celeber celebris facit/et saluber salubris. Imber imbris emittit. sic et eius cõposita september septembris. october octobris. neuembris. decembris. Mulciber vero mulciberis: vt superius diximus. Illa quidem/que in ter habent rectos: vertunt ter in tris: vt frater fratris. Aether tamen atheris dicimus. later lateris. iter iteneris correpta penultima. crater autẽ crateris. stater stateris. et panther pantheris producta. Quidã bene addi volunt character characteris. Jupiter iouis facit. licet antiqui iupitris/et iupiteris dixerunt. et iouis in nominatiuo. accipiter accipitris proferebant veteres/sic et opiter/maspiter diespiter

Ir In ir sumunt is: et penultimam corripiunt: vt Gadir gadiris. ir iris: vt Carisius declinauit.

Or. In or/si masculina/aut feminina/aut communia sunt: addita is/ et producto o formant genitiuum. vt hic orator oratoris. hec soror sororis. hic et hec autor autoris. memor. is tamen corripit o/ sic rhethoris/arboris/ bicorporis/tricorporis/ roboris. indecoris/ et si produci debeat: corripitur tamen. Sic et illa vetusta marciporis/et publiporis. sic et propria greca. vt Hectoris/Actoris. Neutra quoq; o breue seruant: vt marmor marmoris. cor autem cordis facit.

Ur In vr omnia sũpto is/et correpto v: gignunt genitiuos. vt vultur vulturis. fulgur fulguris. fur/ tñ producitur. robur vero roboris. ebur eboris. femur femoris. iecur iecoris/ et iecinoris corripiunt o litteram

As In as latina ablata s/et addita syllaba tis reddunt genitiuos vt Mecenas mecenatis. Alpinas alpinatis. Excipimus hec monosyllaba. hic as assis. hoc vas vasis (quod in plurali est secunde declinationis) hic vas vadis. hic mas maris. hoc phas ꝛ nephas indeclinabilia sunt. sic hic/et hec/et hoc nugas. Greca autem huius terminationis habent apud illos in dos. vel in tos genitiuum quem vertunt apud nos in tis/vel in dis. vt Calchas calchantos calchantis. gigas gigantos gigantis. Diamas diamantos diamantis. Adamas/adamantos/adamantis. Palas proprium viri palantos palantis. Pallas dea pallados palladis. lampas/ lampados lampadis. Archas archados archadis. Menas menados menadis.

Es cor In es correptum latina/que masculini/vel communis generis sunt: mutato es in i breue/et addito tis: faciunt genitiuum: vt hic stipes stipitis. hic/et hec miles militis. excipiuntur illa: que ae diphthongon habent in penultima/et que a verbis deriuantur

que e seruant breue: vt hic et hec teres teretis. hic et hec hebes hebetis. sic declinantur i ante e habentia quamuis longum es habeant: vt aries arietis. paries parietis. Tamen hic et hec Inquies producit genitiuum inquietis. feminina quoque e breue seruant. vt seges segetis. Sed pes/ et composita ab eo: quamuis producant aliquando es: formant in edis genitiuum correpto e. vt Compes/ compedis. Tripes tripedis. Apes vero apis habet.
A sedendo autem deriuata in idis correptum emittuntur. vt Obses obsidis. Deses desidis. sedes autem sedis habet.

¶ Es pro. In es longum: siue greca/ siue latina sunt: mutata es in is reddunt genitiuos. vt Sedes sedis. Achilles achillis. et achilli. Antiqui enim huiusmodi grecorum nominum genitiuos etiam in i terminauerunt. Virgilius. Atque immitis achilli. nunc acris orisonti. Chremes autem chremis/ et chremetis. Etiam laches lachis/ et lachetis/ et lachitis. Rhamnes rhānis/ et rhamnetis. Sic et multa grecorum variātur. Ceres tamen cereris facit. merces mercedis. heres heredis. locuples locupletis. quies quietis (quod olim quinte fuit declinatōis) agnes agnetis. magnes magnetis.

¶ Is pro/ In is longum desinentia latina ablata s/ et addita tis parisit gtīn. vt hec lis litis. hic/ et hec dis ditis. Glis glitis. excipitur glis gliris. et glis glissis. Illa quoque tā in er: quam in is finita noīa regulā seruant in er terminatorum: vt hic puluis/ puluer pulueris. hic cucumis/ et cucumer eris. hic cinis et ciner cineris. hic vomis/ et vomer eris. hic et hec pubis/ et puber eris/ et pubis dicitur/ et pubes genere feminino/ et significat multitudinem.

¶ Is cor. Cetera in is correptum: similē habent gtīn ntō. vt hic collis huius collis. excipitur hic lapis huius pidis. pollis pollis. cuspis cuspidis. semis semissis pondus: nā pro dimidio nō declinatur. cassis cassidis. hic sanguis sanguinis. hic et hec exanguis huius exanguis facit. nec pmitiuū imitatur. hec capis capidis. hic/ et hec potis et hoc pote huius potis habet. ex quo cōponitur Poteuolo poteuis poteuult. potissum potises potisest. Greca in is/ si in genitiuo greco consonantem habuerint ante os: illud o in i mutant: et genitiuum latinum faciunt. vt Simois simoentos tis: quod e ante n suscipit. Adonis dos dis. Doris dos dis. Similiter patronymica. vt aeneis aeneidos dis. Preterea egis dis. iaspis iaspidis. clamis clamidis. sardis sardinis lapillus. aspis dis. ibis ibidis. Isis isidis. Paris paridis et paris. Tigris tigridis/ et tigris. Tybris/ tybridis/ et tybris. Tethis thetidis/ et thetis mater Achyllis The tys thetyos et thetys vxor Oceani.

¶ Os. In os masculina. perdunt s. et sumūt ris. vt mos moris/ nepos tamen nepotis facit: quod olim communis fuit generis.

Genitiuus tertie declinationis.

Cetera in os in otis habent genitiuũ producto o. vt hec cos cotis. hic/ et hec sacerdos sacerdotis. bos tamen bouis habet. os ossis. os oris. custos custodis. Arbos/honos/labos/lepos/odos (quũ in or terminantur) supra docuimus: quos habent genitiuos.

C Os gre. Greca quidẽ in os genitiuũ grecũ sequuntur. os finali in is cõuerso. vt heros heroos herois. minos minoos minois. Athos aũt athonis Cicero declinauit.

C Us cor. In vs curtũ (si neutra sunt) deponunt/ vs et oris corripiũt. vt corpus corporis. Illa tamen in dus/ lus/ et nus: eris corripiunt. vt pondus ponderis/ vellus. leris/ munus. neris. sed facinꝰ facinoris habet. pignus pignoris/ et pigneris (vt vult Priscianus) fenus fenoris/ ꝛ feneris/ penus penoris/ olim peniris/ et peniteris. Que autem verba in ero desinentia habent/ in eris correptũ faciunt genitiuos. vt Ulcus vlceris/ vlcero vlceras. Olus oleris/ olero oleras. tempus vero temporis facit. hoc pecus pecoris/ hec pecus pecudis. hic intercus intercutis producit u. hoc acus aceris. hic lepꝰ leporis. Comparatiua quidem perdunt vs. et oris producunt. vt fortius fortioris/ melius melioris.

C Us pro. In vs productam remoto s: tis sumunt: et seruant u longum. vt salus salutis. tellus vero telluris habet/ incus incutis/ palus paludis. Et monosyllaba deposito s: uris producunt. vt mus muris. sed grus gruis facit/ et sus. suis.

C Aes. In aes diphthongon duo latina inueniuntur: hoc aes aeris hic praes praedis.

C Aus. In aus feminina sunt: et in dis genitiuum habẽt. vt fraus fraudis/ laus laudis.

C Bs/ Ms/ Ps. In bs/ ms/ ps/ desinentia formant genitiuũ interposito i. vt vrbs vrbis/ Hyems/ hyemis/ inops inopis. sed si ante bs/ vel ps e habuerint: et non sunt monosyllaba. illud e in i vertunt vt celebs celibis. princeps principis. auceps aucupis facit. Et a capite composita remouent s: et e in i mutant: et sumunt itis. vt anceps ancipitis/ biceps bicipitis/ triceps tricipitis. antiqui tamen ancipes/ bicipes/ tricipes dixerunt.

C Ls/ Ns/ Rs. In ls/ ns/ rs/ desinentia: ablata s: et sumpta tis: emittunt genitiuũ. vt puls pultis/ mons montis/ pars partis. frons autem (licet non sit in vsu) frondis facit: cũ folia arborũ significat. nã frons frontis capitis est pars. Lens lendis animal: lens lentis legumen. et glans glandis facit. Excipiuntur quoqꝫ iens/ rediens/ preteriens/ et cetera ab eo is deducta. quoniã in euntis terminant genitiuũ. vt iens euntis. preteriens pretereuntis. ambiẽs vero ambientis habet. Et libripens libripendis. quincuns quincuncis. et sic reliqua ab vncia declinantur. aruns autem aruntis facit. vecors et cum corde composita primitiuum sequuntur.

¶ X In x. si a verbis in go declinantur ablata x/ et addita gis faciũt gtĩm vt grex gregis a grego gregas. lex legis. lego legis. remex tamen remigis e in i mutat. cõiunx vero cõiugis dicimus remota n littera: quam in plurali et in omnibus obliquis perdit. frux quo non vtimur. frugis habet. Cetera omnia latina perdũt x/ et cis capiũt. vt fallax fallacis/ nex necis. fex fecis. Sed si e añ x habeant: neq3 sint monosyllaba: nec ab illis composita: mutant e in i correptum per obliquos casus. vt apex apicis. vertex verticis. similiter masculina corripiunt penultimam. vt fornix fornicis. Reliqua in x. penultimã producunt. vt felix felicis. fornax fornacis. phenix phenicis. excipimus grex gregis. crux crucis. fax facis. nux nucis. pix picis. dux ducis. trux trucis. coniunx coniugis. salix salicis.. illix illic⁹. pellex pellicis. nix niuis. senex senis. nox autem noctis habet pernox pernoctis. sphynx sphyngis. et sphyngos. suppellex suppellectilis.

De datiuis singularibus.

¶ Datiui huius declinationis in i productum/ a genitiuis remoto s: deducuntur. vt huius patris/ huic patri. sed a grecis descendant: aliquando corripiuntur. vt Statius in achille. Pallade litoree celebrabat. Syrus honores.

De accusatiuo singulari.

¶ Accusatiui a datiuis/ i mutato in em: formantur: vt patri patrẽ. sed quedam in im faciunt: et greca sunt fere/ et in is terminata. vt caribdis charibdim/ syrtis syrtim. Tethys tethyos tethym/ Neapolis neapolim/ et alia huiusmodi.

¶ Et ista in em/ et in im. turris turrem/ et turrim: torquis torquẽ torquim. buris burem/ et burim. securis securem/ et securim. bipẽnis bipennem/ et bipennim. puppis puppem/ et puppim. restis restẽ/ et restim. peluis peluem/ et peluim. febris febrem/ et febrim. Uis vim tantum. Tybris tybrim/ et tyberis. tyberim. sitis sitim. tussis. tussim. maguderis / maguderim. Reliqui accusatiui greci huius declinatõnis frequenter etiam terminantur in a. vt lampas ⁊ lampadem/ et lampada. aehterẽ/ et aethera. aerẽ/ et aera. thorax thoracem/ thoraca. syren syrenem/ et syrena. hic delphin hunc delphina tantũmodo. Nõnulla in on habent hũc casum. vt Dydo dydon et in o etiam. vt dydo et alecto. Uirgilius. Luctificam alecto. Neutri autem generis nomina accusatiuum/ et vocatiuum similem nominatiuo habent. vt hoc corpus/ hoc corpus/ o corpus

¶ De vocatiuis singularibus:

¶ Tercia declinatio

¶ Vocatiui similes sunt nominatiuis. vt hic pater/o pater. Inueniun tur tamen greca: que vocatiuum seruant grecum: vt hic Pallas o palla. hec Tebais o tebai. hic Chremes o chreme. o Achille. o Lache.

Ablatiuus singularis

¶ Ablatiui aut in e aut i: aut in e et i finiuntur. Neutra in e terminata ablatiuum in i faciūt. vt hoc mare ab hoc mari: hoc monile ab hoc monili. antiqui autem ab hoc mare/ monile/cubile dicebant: sic et recentiores. Sed ista neutra non in i/ sed in e ablatiuum casū emit tunt: rhete/ gausape/presepe/soracte/preneste/ celene.

¶ In al quoq3/et in ar exeuntia: in i terminant. vt ceruical ceruicali/ calcar calcari. dicimus tamen sale/lare/par pare/et pari. ¶ Item masculina/ et cōmunia vel in er/vel in is desinentia. si faciunt in e/ neutrum/ablatiuum in i efferunt. vt hic pedester hec pedestris et hoc pedestre ab hoc pedestri. salubri: celeri. hic et hec omis ꝛ hoc omne ab hoc et ab hac et ab hoc omni. vtili/ regali. Marcialis marciali: quando est adiectiuum. Nam propria nomina appellati uis similia ablatiuum habent in e: vt hic iuuenalis ab hoc iuuena le. hic Marcialis et hoc marciale. Illa etiam que accusatiuum in im habent: ablatiuum in i finiunt. vt tussim/ tussi. Neapolim/ nea poli. Que vero in em et in im: in e et i terminant: vt puppe ꝛ pup pi. reste et resti. bipennis autem bipenne tm̄.

¶ In is/et in er mensium nomina terminant hunc casum in i. vt apri lis aprili. September septembri. Imber quidē imbre ꝛ imbri for mat.

¶ In er cuiuscūq3 generis nomina/nec in is terminata: ablatiuū in e solum emittunt. vt pauper paupere. vber vbere. degener degene re. Sed terminata ī uis. vt auis. In guis vt Anguis In gnis: vt ignis. In ctis. vt vectis. In mnis. vt amnis/et omnis generis no mina/ et comparatiua omnia/et verbalia in x/ et gentilia in as ab latiuum in i/ et in e faciunt. vt aui et aue. angui et angue. igni/ et igne. vecti et vecte. amni et amne. amanti et amante. fortiori ꝛ for tiore. victrici et victrice. Arpinati et arpinate. Rudis tamen ad iectiuum rudi solūmodo habet. quando vero est substantiuum ru de. Sospes quidem et hospes sospite/et hospite. Postis poste/ꝛ posti. strigilis strigili tantum. Pugil pugili et pugile. vigil vigili/ et vigile. Reliqua omnia tercie declinacōnis in e finiunt ablatiuū. vt clades clade. classis classe: nisi sua licentia versus causa verte rint poete (Virgilius: Aduectum eneam classi) quāq3 datiuū esse multi velint.

Nominatiuus/ accusatiuus/et vtūs plurales.

¶ Nominatiuus. accusatiuus: et vocatiuus plurales tercie declinationis finiūtur in es. vt hij patres: hos patres o patres. Sed illa q̄ in is terminantur: et finiunt genitiuū pluralē in ium/ emittunt accusatiuum in es et in is. vt hos et has omnes ⁊ omnis. hos ignes et ignis. Pauca quidem habent ntm̄ et actm̄ in is. vt hec Sardis has sardis. item alpis. syrtis trallis.

¶ Neutra vero nomina hos casus in a terminant. vt hec corpora hec corpora o corpora. Illa autem neutra que in i: vel in e et in i finiunt ablatiuum: formant hos casus ab ipsis ablatiuis in i addita a. vt pare vel pari paria. felice vel felici felicia. excipiuntur ista que nō seruant i ante a. vt ludicra. vetera. amplustra verum amplustria quoq legimus. Pleraq autem greca habent accusatiuū in as breuē. vt pliadas. hiadas. lampadas. colchidas.

¶ Genitiuus pluralis.

¶ Genitiuus pluralis fit a singulari ablatiuo: et aut in vm/ aut in ium terminatur/ aut in ium ⁊ in um siue natura/ siue per syncopam Illa ergo que ablatiuū in i aut i et in e habent: suscipiunt um et faciunt gtm̄ vt ab hoc cubili cubilium. ab hoc animali animalium. a felice et felici felicium: a sapiente et sapienti sapientium ¶ Multa tamen ex his que tum in i solū finiunt ablatiuū: tum i i ⁊ i e p syncopā proferuntur. vt sapientū pro sapientiū. merentum pro merentiū. Sed cōparatiua in vm tm̄ emittuntur vt horum ⁊ harū ⁊ horū fortiorū: maiorū. Similiter dicimus vetus veterū. vigil vigilū. pugil pugilum. memor memorū. complicū. supplicū. artificum.

¶ Que in duas desinunt cōsonantes: et ablatiuū in e faciunt: e in ium vertunt. vt mars martiū. fons fontium. frons frontium. vrbs vrbium. ars artium. cohors cohortium. consors consortium p̄ter i ms ⁊ ps desinentia. hyems vt hyemū. princeps principū. ex his tn̄ excipimus composita a capite: que finiūt genitiuū in ium. vt tricipicium bicipiciū: nisi per syncopam succidantur.

¶ Illa quoq q̄ i gtō singulari pares habent syllabas in iū emittuntur: vt collis collium. caro carniū. apes apiū (Iuuenalis in quinto. Examenq apiū longa consederit vna) cedes cedium. sed similia in es frequentius in vm terminantur. vt vatum et vatiū. sedum et sediū iuuenis autē iuuenū facit. canis canum. panis panum. indoles indolum: heresum.

Declinatio quarta

¶ Item in as latina: in ium exeunt. vt Arpinas arpinatium / ciuitas ciuitatiū / probitas probitatiū. proferuntur vero ista etiā in um siue natura / vel potius per syncopā. vt ciuitatū / probitatū.

¶ Similiter nomina tantum pluraliter declinata / et in es terminata / in ium faciunt. vt vires virium / penates penatiū / tres trium / opes opum (potius ꝙ opium) proceres procerum.

¶ In is longum desinentia / et crescentia in genitiuo / etiā in ium hūc casum habent. vt lis litiū. samnis samnitium. Nox quidem noctium facit / nix niuiū / supellex supellectilium / cor cordiū / plus plurium / fel fellium / allec allecium, a melle mellium non inuenitur. nec a lacte lactium: nisi a lactibus / quod numero plurali tantūmodo declinatur. Cetera omnia terminant genitiuū pluralem in um / vt consul consulum / virtus virtutum / caput capitum / pater patrum. ales autē habet alitū / et alituū / sed figurate inquit Seruius. Bos boū per syncopam / ⁊ datiuū / et ablatiuū bobus.

¶ Composita vero simplicium regulam plerumqꝫ sequuntur. vt vecordium / et inopium.

Datiuus et ablatiuus plurales.

¶ Datiuus / et ablatiuus plurales a singulari genitiuo nascuntur / interiecta bu. vt huiꝰ patris / his patribus / ab his patribꝰ. Sed neutra in a finita / habent hos casus in is. vt hoc teoreuma. his teoreumatis / ab his teoreumatꝫ. hoc poema. his poematꝫ / ab his poematis. faciunt etiam in bus / Prisciano teste.

Nominatiuus singularis quarte declinatōis

Quarta declinatio duas habet in nominatiuo terminationes. vs / et v. vt hic visus / et hoc cornu. sed in v terminata / neutra sunt / et omnes singulares casus in v finiunt. In vs autem masculina / aut feminina sunt.

Genitiuus singularis.

¶ Genitiuus ergo in vs terminatorum exit in vs productum. vt visus huius visus. vetustissimi tamen in uis syllabas terminabant / ⁊ datiuum in v. vt hic senatus / huius senatuis / huic senatu. hic metus / huius metuis / huic metu. huius rei Aulus gelius est approbatus assertor.

Datiuus / actūs / vtūs et ablatiuus singulares.

Datiuus nunc terminatur in vi. vt huic visui.
Accusatiuus in vm. vt hunc visum.
Uocatiuus est similis nominatiuo. vt o visus.
Ablatiuus in v finitur. vt ab hoc visu.

Ntūs/ actūs/et vtūs plurales

¶ Nominatiuus/accusatiuus/ et vocatiuus plurales in vs exeunt. vt hi/hos/et o visus. Uerum neutra illa in v terminata hos casus a ntō formāt addita a. vt hec cornua/hec cornua/o cornua.

Genitiuus pluralis.

¶ Genitiuus in vum finitur. vt horum visuum.

Datiuus et ablatiuus plurales

¶ Datiuus/et ablatiuus in ibus. vt his visibus. aliqua tamē differentie causa accipiunt v ante bus. vt hi artus/ his et ab his artubus/ arcubus/partubus/ad differentiam horum nominū ars/arx/pars Inueniuntur tamen aliqua/nulla differentia impellente v ante b9 seruare. vt lacubus/tribubus. similiter portubus/acubus/quercubus/specubus: q̄q̄ et specibus. Et quoniā dom9 est partim q̄rte partim secunde declinationis/ ne in eius variatione q̄s decipi possit: per singulos casus declinare volumus.

Hec domus/huius domus/ꝛ domi/huic domui/hanc domum/o dom9 ab hac domo. In plurali he domus/harum domorum/ et domuū/ his domib9/has domos/o domus/ab his domibus.

Ntūs singularis quinte declinationis

QUinte declinationis nomina terminant nominatiuum/et vocatiuū in es. vt hec species/ o species. et omnia sunt generis feminini: excepto dies: quod in singulari nunc masculini/ nūc feminini generis reperitur. at in plurali semper masculinum est. Meridies quoq; masculini generis est.

Genitiuus/ et datiuus singulares

¶ Gtūs/et dtūs finiuntur in ei diuisas syllabas. vt huius speciei/huic speciei. Ueteres t\̄ gtm̄ in es aliquando terminarūt. vt huius species/huius dies. Uirgilius in georgicis. Libra dies/ somniq; pares vbi fecerit horas. Terminant et in e. vt huius die/ꝛ in ij. vt huius dij. Uirgilius in primo enei. Munera leticiamq; dij. Et datiuū in e. vt huic facie: Gellio teste.

Accusatiuus singularis

Accusatiuus fit a nominatiuo mutato s in m litteram. vt hec species hanc speciem.

Ablatiuus singularis

Ablatiuus in e desinit. vt ab hac specie.

Adiectiuorum declinatio.

Noiatiuus/actus/et vocatiuus plurales.

¶ Noiatiuus/accusatiuus/et vocatiuus plurales similes sunt noiatiuo singulari. vt he/ et has/ et o species.

Genitiuus pluralis.

¶ Genitiuus fit ab ablatiuo singulari: addita rum. vt harum specierum.

Datiuus/et ablatiuus plurales.

¶ Datiuus/ et ablatiuus plurales fiunt a singulari ablatiuo adiecta bus. vt his/ et ab his speciebus. Sed non te fugiat omnia quinte declinationis nomina carere genitiuis/datiuis/et ablatiuis pluralibus. preter hec. res/species/dies/ meridies/acies/facies/materies/progenies/et maneries.

Adiectiuorum trium vocum declinatione

¶ Adiectiua/que partim sunt prime/partim secunde declinationis: sic variantur in numero singulari: bonus bona bonum/boni bone boni/ bono bone bono/bonum bonam bonum/ o bone o bona o bonum/ a bono a bona a bono. in plurali boni bone bona/bonorum bonarum bonorum/bonis bonis bonis/ bonos bonas bona/ o boni o bone o bona. a bonis a bonis a bonis.

¶ Octo nomina que imitantur pronominum declinationem/et quis/ vel qui.

¶ Octo sunt nomina: que cum compositis more pronominum secunde ordinis declinantur. vnus/totus/solus/alius/alter/vter/vllus/nullus. vt vnus vna vnum/ vnius vnius vnius/ vni vni vni/ vnum vnam vnum/o vne o vna o vnum/ab vno ab vna ab vno. In plurali numero vni vne vna/vnorum vnarum vnorum/vnis vnis vnis/vnos vnas vna/o vni o vne o vna/ab vnis ab vnis ab vnis. Ex his octo/ vnus/ totus/ et solus: habent vocatiuum. Quam declinationem etiam quis/vel qui sequitur. vt quis vel qui que quod vel quid/cuius cuius cuius/ cui cui cui/ quem quam quod vel quid/ a quo vel a qui a qua vel a qui a quo vel a qui. In numero plurali qui que que/ quorum quarum quorum/quis vel quibus/ quis vel quibus quis vel quibus/ quos quas que/a quis vel a quibus a quis vel a quibus a quis vel a quibus.

Composita ex duobus rectis

¶ In compositis ex duobus rectis ambo nominatiui declinantur. vt hec respublica/huius reipublice/ huic reipublice/hanc rempubli-

cam/o respublica/ab hac republica. In numero plurali he respublice/harum rerumpublicarum/ his rebuspublicis/ has respublicas/o respublice/ab his rebuspublicis Alteruter autem postremū tm̄ variat nominatiuū. vt alteruter alterutra alterutrum/ alterutrius alterutrius alterutrius/ alterutri alterutri alterutri/ alterutrum alterutram alterutrum/ab alterutro ab alterutra ab alterutro. In numero plurali alterutri alterutre alterutra/ alterutrorum alterutrarum alterutrorum/ alterutris alterutris alterutris/ ab alterutris ab alterutris ab alterutris.

Composita ex recto/ et obliquo.

¶ In compositis ex recto et obliquo rectus tantūmodo variatur: obliquus vero nō. vt hic tribunusmilitum/ huius tribunimilitū/ huic tribunomilitū/hunc tribunūmilitum/o tribunemilitū ab hoc tribunomilitum. In numero plurali hi tribunimilitum/hor tribunorūmilitum/his tribunismilitū/hos tribunosmilitū/ o tribunimilitū/ ab his tribunismilitum.

De patronymicis.

¶ Patronymica in es masculina ad morem nominum prime declinationis fere inflectuntur. vt hic priamides. huius priamide. huic priamide. hunc priamidam et priamidem et priamiden. o priamide et priamida et priamides. ab hoc priamide et priamida. Hi priamide horum priamidarum. his priamidibus. has priamidas et priamides. o priamide. ab his priamidibus.

¶ As. Patronymica etiam feminina in as finita: sic declinantur. hec pelias. huius peliadis et peliados. huic peliadi. hanc peliadem et peliada. o pelias. ab hac peliade. In plurali he peliades. harum peliadum. his peliadibus. has peliades. o peliades. ab his peliadibus.

¶ E. In e propria greca: siue patronymica: sic variantur. Hec penelope. huius penelopes. huic penelope. hanc penelopem et penelopen. o penelope. ab hac penelope.

¶ Os. In os greca sic eunt. Hoc melos. huius melos vel melos. huic melo. hoc melon. o melos. ab hoc melo.

¶ Is. In is sic eunt. Hic methamorphosis. huius methamorphosis et methamorphoseos. huic methamorphosi. hanc methamorphosim. o methamorphosis. ab hac methamorphosi.

¶ O. In o sic declinantur. Hec sappho. huius sapphos vel sapphus huic sappho. hanc sapphon. o sappho. ab hac sappho. Hic Moyses. huius moysi. huic moysi. hunc moysen. o moyses. ab hoc moyse. Hic Jesus. huius iesu. huic iesu. hunc iesum. o iesu. ab hoc iesu.

De heterocliti s

Quoniam de heteroclitis iam mihi dicendum erit: de quibus sane magna inter grammaticos plerunque questio oritur fateor me fere omnia collegisse: que grammatica lege heteroclita iu dicantur. Si quos autem grammaticorum legibus autores refragari comperis: ascribito auctoritati. Scimus enim Plautum dixisse deltia in feminino genere et numero singulari: et Ciceronem nex et alios alia multa: que lex grammatica vetat. Hec ideo ne me immemorem / aut ignarum fuisse quispiam iudicet: neue quod veteribus scriptoribus licuit: sibi quoque licere in ea reputet. Primum ergo dicam: quid sit aptotum / et monoptotum nomen.

Aptotum est, quod nominatiuum tantummodo habet: et in ceteris casibus deficit. plerunque tamen vocatiuum etiam habere inuenitur eo quod sit nominatiuo similis. vt hic Jupiter / o iupiter: hic diespiter / o diespiter. Neutra vero aptota tres possunt habere casus propter similitudinem nominatiue / accusatiue / et vocatiue vocis / que generaliter est in omnibus neutris: vt fas / nefas / iupus / ador / nil / et nihil.

Monoptotum est: quod vnam vocem habet per omnes casus siue singulares / siue plurales / siue vtriusque numeri. vt sinapi gummi / cepe pondo / cete / et litterarum nomina / et numerorum a quattuor. vsque ad centum.

Diptota dicitur: que duos casus diuersos habent. vt veru verubus

Triptota: que tres. vt templum templi templo.

Tetraptota: que quattuor: vt gener generi genero generum.

Pentaptota: que quinque: vt castus casti casto castum caste.

Exaptota: que sex: vt totus totius toti totum tote toto.

Heteroclisis est varia nominum declinatio. fit quidem in casu / numero / genere / declinatione / voce / et significatione.

Defectiua in casu et numero.

Hec certis deficiunt casibus et numero plurali: hec fors ab hac forte. hunc laterem / ab hoc latere. hanc dictionem / ab hac dictione. Sponte / et flamine pro spiritu ablatiui soli sunt. Tabi. et tabo. genitiui / et ablatiui sunt casus. hec tabes / hanc tabem. ab hac tabe. Macte vocatiuus est solus. legitur et mactus apud festum / et Seruium. fuit autem apud vetustissimos adiectiuum. Lucretius libro quinto. At nunc sepe boues luce ferro male macte. Hoc tantundem huius tantundem / hoc tantundem. addunt hec lues hanc luem. ab hac lue. satias solus nominatiuus. dicam / et dicas vtriusque numeri accusatiui sunt. natu solus ablatiuus: teste Seruio. sic astu / labeo ganeo et aleo nominatiuos tantum / et vocatiuos habere Priscianus docuit in accentibus.

¶ Hec quoq; carent nominatiuis et vocatiuis singularibus tm̄: et reliquos vtriusq; numeri casus habet: remigis. frondis. verberis/ quod etiam singulari caret accusatiuo. dapis. necis: nex tamen in Ciceronis epistolis lectum est. et remex apud Seruiū. frons etiā dicitur (teste Seruio) sed olim frondis in nominatiuo dicebatur. Focas tamen vult carere recto. Feminis etiam rectū non habet: licet sint qui dicunt hoc femen.

¶ Hec tres dumtaxat habent casus in numero singulari: at in plurali in nullo deficiunt. Hoc plus huius pluris hoc plus. hoc virus hoc virus o virus. huius opus. hanc opem. ab hac ope. quando est appellatiuū. huius vicis hanc vicem ab hac vice. Hec vis huius vis hanc vim ab hac vi quattuor habet casus. plurale eius est vires. fuit et apud veteres he vis et has vis.

¶ Hec cum pluralem integrum habeant: ablatiuum tantummodo singularem habere comperiuntur (teste Foca) obice. fruge. prece. viscere. Priscianus autem quinto libro vult innuere huius precis huic preci ab hac prece. huic frugi hanc frugem ab hac fruge.

¶ Undecim sunt neutri generis: que cum seruent omnes casus in singulari: nominatiuum/ accusatiuum/ et vocatiuum in plurali numero habent: iura. rura. aera. ora. maria. vina. mora. farra. thura. mella. fora. addit vetustas defruta. et mulsa. ¶ Huiusmodi sunt quinte declinatiōis nomina. vt pernicies/ spes: preter hec nouem. Res species. dies. meridies. acies. facies. materies. progenies. maneries. Veru plurali diptotum esse. Priscianus ostendit: caret enim genitiuo: at reliquos casus habet. Interrogatiua (vt quis. vter. et quotus) Relatiua (vt qui. que. quod. is. suus. idem) Distributiua (vt quilibet. omnis. nullus) Infinita (vt alius. aliquis) carent vocandi casu. similiter pronomina omnia: preter tu. meus. noster. et nostras.

Numero carentia.

¶ Plurali numero naturaliter carent omnia deorū. hominū vrbium montium. siluarum. fluuiorum. et locorum propria nomina: nisi sua natura pluraliter tantummodo proferantur. vt Athene. Thebe. Cume. Vetule. Puteoli. Argi: quod preter ceterorū morem in singulari habet hoc argos.

Masculina singularia.

¶ Preterea hec sunt tredecim: masculina que ex vsu cōmuni pluralem numerum respuūt. sanguis. fumus. puluis. limus. ponthus. mundus. fimus. sol. geminus. sal. ether. aer. et viscus. seu hoc viscum. vt Virgilius protulit. addunt vesperus. vesper.

Feminina singularia.

¶ Feminina hec sunt numero quattuor & quadraginta. pax. mors. vita. fames. sitis. lux. gloria. fama. salus. lues. cuius genitiuo / et datiuo non vtimur. gaza. tabes. labes. humus. proles. soboles. pix. senecta. senectus iuuenta. iuuentus. penus. fuga. fides. indoles. eloquentia. prosapia. rabies. sanies. secordia. vecordia. parsimonia. auaritia. sapientia. stulticia. insania. dementia. amentia. diligentia. elegantia. memoria. amicitia. arena. vespera. adduntur et plura. sed quanque raro / inuenies tamen aliquorum pluralia apud autores.

Neutra singularia.

¶ Neutra singularia sunt septē / & viginti. phas. nephas. ir. pus. adorlac. solum. senium. salum. letum. cenū. euū. virus indeclinabile. ver vulgus. pelagus. gelu. manna. pascha. crocū. baratrum. nil. nihil. nihilum. necesse. vesperum. lutum. Accedunt ad hec nomina metallorum: excepto es. Adde etiam liquidorum: vt ius. Et aridorum humi nascentium nomina: que ad mensuram / pondusue referūtur cuiuscūque generis sint. vt triticum. siler. milium. fenum. ex quibus septem et viginti tantummodo pluralem non refugerunt. aequor. mare. fretum. vnda. latex. aqua. lympha. mel. vinum. poculum. fōs. fluuius. flumen. amnis. stannum. lacuna. lacus. puteus. Preterea ordeū. frumentum. faba. melo. pepo. citrullus. far. pisum / vel hec pisa. lupinus. fragum.

Masculina pluralia

¶ Masculina pluraliter declinata duo sunt / & triginta. Quirites. primates. optimates. proceres. minores. maiores. primores (licet dicamus huius primoris: vt seruius docet) posteri. superi. inferi. penales. liberi. lemures. sales. cani. fori. manes. fasces. antes. duotres (quod cōmunis est generis) carceres. casses. furfures. pugillares. codicilli. fasti. annales. celli. lares. sentes. vepres. lactes. Adde luceres. titienses. quintilij. fabij. locri. gabij. veij. et similia: que in numero superiori non comprehenduntur. Ludorum quoque et festorum multa nomina sunt huiusmodi: vt appollinares. quinquatres. circenses. et plura.

Feminina pluralia.

¶ Feminina pluralia sunt quinque et quadraginta. Kalende. idus. ferie nundine. none. inducie. latebre. therme. excubie. exuuie. primitie. inferie. exequie. inficie. quisquilie. reliquie. blanditie. opes cantes (organorum fistule. siue dee) mine. phalere. nuge. insidie. facitie. illecebre. delicie. diuitie. nuptie. argutie. cune. scale. scope. bige. trige

quadrige. compedes. inimicitie. gene. tenebre. ancel. grates na- res. manubie. due. fores. Et festorum nomina. vt latine. adde ceri monie. decretales. dire.

Neutra pluralia.

¶ Neutra pluralia triginta sunt. Precordia. ilia: quod est ordinis ter- cij. Maurus tamen hoc vere dicit. cunabula. menia. lustra. pondo castra. rostra. tempe. magalia. mapalia. feria. arma. sponsalia. exta. tripudia. spolia. liba. cibaria. milia. classita (Apud Suetoniũ vero classitũ legimus) serta. tesqua. busta. bactra artaxata. charthesia. ceraunia. duo. et tria. Adduntur et festorum / ludorumq; nomina in superiori numero nõ cõprehensa. vt ocia. parentalia. bacchanalia. neptunalia. comicia. solennia. Hec ostrea in numero plurali grecũ est: nam apud nos hec ostrea ostree dicitur (teste Seruio) flabra quoq; neutrum plurale. Nam flamma habet flamine in ablatiuo.

¶ Multa his addi possent / si omnia que aliud in singulari / aliud in plu rali significant: discernamus multa etiam demi: si vnius / aut duo- rum autoritatem sequemur. Legimus enim fumos / soles / mundos elegentias / memorias / amicitias / arenas / quiritem / narem / fore / spolium / libum. et plura huiusmodi Sed meminerim⁹ multa mul tis licuisse dicere: que alijs prohibentur.

Totidem etiam (licet sit omnis generis) numero singulari caret.

Carent et numeralia: preter vnus vna vnum. centenarium / et mil le substantiuum.

Masculina in plurali neutralia.

¶ Hec quindecim in numero singulari masculini / at in plurali neutri generis sunt: tartarus / hec tartara. dyndimus / hec dyndima. tenar⁹ hec tenara. Supparus / hec snppara. cetus / hec cete. (Seruius ta men dicit cetus nusq̃ lectum) Menalus / hec menala. Hismarus hec hismara. Gargarus / hec gargara. (Strabo autem gargarum / montem esse. gargara Coloniam docet) pileus / hec pilea. infern⁹ / hec inferna. auernus / hec auerna. sibilus / hec sibila / et hi sibili. bal teus / hec baltea / et hi baltei. (Maurus tamen dicit in plurali neu- trum esse solummodo) iocus / hi ioci / et hec ioca. locus / hi loci / et hec loca.

Feminina in plurali neutralia.

¶ Duodecim in numero singulari feminina / in plurali neutra esse cõ- periuntur. Pergamus / hec pergama. Intybus / hec intyba. ar- butus / hec arbuta. Altilis / hec altilia. Supellex / hec supellectilia.

pascua/hec pascua. zizania/hec zizania/et he zizanie. carbasus/hec carbasa. buccolica. hec buccolica. georgica/ hec georgica. rethorica/hec rethorica. thopica/hec thopica et similia.

Neutralia: in plurali masculina.

Neutra in singulari/et in plurali masculina octo inuenio. filum/ hi fili/et hec fila. frenum/et hi freni/et hec frena. rastrum/hi rastri/ et hec rastra. claustrum/hi claustri/et hec claustra. capistrum/hi capistri/et hec capistra. porrum/hi porri/et hec porra. celum/ hi celi tm̄ et specus/hi speci: vt Seruius docet.

Neutra: in plurali feminina

Quattuor neutra: que i plurali feminina efficiuntur: epulū he epule. balneū he balnee/hec balnea. amigdalū/ hec amigdale/et hec amigdala: amigdalus arbor est: deliciū/ he delicie. hoc cepe/ he cepe addit focas: sed mihi potius inter singularia neutra reijciendū videtur.

Que plurifarium efferunt nominatiuum.

Sunt quedam preterea: que dupliciter/aut tripliciter efferunt apd veteres nominatiuū/et cum voce variant genus/vt hic tonitrus/ et hoc tonitru. hic baculus/ et hoc baculum. hic tignus/ et hoc tignum. hec pisa/ et hoc pisum. hic nasus/hec nasa/et hoc nasum legitur apud plautum. hic spicus/hec spica/et hoc spicum/ at in plurali tantūmodo spicos/hic sinus/et hoc sinum pro vase. hec vespera et hoc vesperū principiū noctis. nā hic vesper diei finis est. ꝛ stella veneris/que vesperus/ꝛ hesperus/et vespurgo nominatur. hic mundus/ et hoc mundū. hic gelus/et hoc gelu. hic arcus/ ꝛ hoc arcu. hic clypeus/et hoc clypeum. hic singraphus/ et hoc singraphū hic sestertius/ꝛ hoc sestertiū. hec crystallus/ et hoc crystallum. hec margarita/et hoc margaritū/et hec margaris. vt Seruius tradit. hic galerus/ et hoc galerum. hic cothon/ et hoc cothonū. i. partus nō naturalis. hic crater/et hec cratera. hic panther/et hec panthera. hic turbo/et hoc turben. hic tiaras/et hec tiara. hic hebenus/ et hoc hebenum. hic sanguis/ꝛ hoc sanguen. hec mulctra/ꝛ hoc mulctrale: horum pleraq; remanserūt in vsu.

Discernuntur et ita pomorū/et arborum nomina. vt hec prunus/ et hoc prunū. hec malus/et hoc malū. hec pirus/ꝛ hoc pirū. hec cerasus/et hoc cerasum/ et hic cerasus(Propertius. hic dulces cerasos. hec autumnalia poma) hec cornus ꝛ hoc cornū. hec morus/ et hoc morum.

Que in vario nominatiuo seruant genus.

¶ Sunt que duplicem habent rectum / seruato genere. vt hec cassis / et hec cassida. hec apes et apis. hic delphin / delphinis / et delphinus / delphini. hec cometa et cometes comete. hic arabs arabis / et arabus arabi. hic congrus / et conger congri. Hic mugil / et hec mugilis. Hic elephas elephantis. hic elephantus elephanti. hic tybris / et tyberis. hic arar / et araris. Hic puluis / et puluer. hic cucumis / et cucumer. hic cinis / et ciner. hic vomis et mer. hic et hec Puber / et pubis. hic labor / labos. lepor / et lepos. honor / et os. hec arbor / et bos. hic odor / et os. hic iber iberis / et iberus iberi. hic prosper / et prosperus. Teucer / et crus. Euander. etiam euandrus. et plura huiusmodi vt iter et itiner. vt veteres dixerunt.

¶ Confusa in recto.

¶ Sunt et aliqua recto confusa. vt lens dis / et lentis. cassis sis / et sidis glis. ris. tis. et glissis. Vas sis / et vadis. pecus oris / et cudis. fides fidis / et fidei. vt Seruio placet: quod improbat. Priscia. atque fidis esse nominatiuum pro chorda. sic et plura comperies.

Que diuersi sunt generis.

¶ Multa in vna voce diuersi generis reperiuntur. vt hic finis / et hec finis. hic clunis hec nis. hic specus / hec cus / et hoc cus. hic penus et hec penus quarte / et hoc penus. oris et hoc penum: cuius genitiuus peni. Gellio teste. hic vulgus / et hoc gus. hic aluus / et hec aluus. hic paradisus / et hec sus hic et hec sardonix. hic et hoc iubar. hic vel hec pampinus. hic vel hec turtur pro aue. hic vel hec vel hoc liquor. hic vel hoc papauer. hic vel hec vel hoc rhete. hic vel hec / vel hoc serus. hic vel hoc carcer. hic vel hoc guttur. Adduntur / et illa diuersa significantia: Hic colus. et hec colus. hic cassis. et hec cassis. hic malus / et hec malus. hic lens / et hec lens. hic glis / et hec glis. hic vas / et hoc vas. hec pecus / et hoc pecus. et multa huiusmodi poterit quispiam studiosus plura colligere. ego quidem his sum contentus

Variantia declinationem.

¶ Inueniuntur nomina: que in casibus alterius numeri mutant decli. vt sunt illa tercie ordinis in a terminata. que datiuum et ablatiuum pluralem more nominum secunde declinationis emittunt. vt his / et ab his poematis. his et ab his teorematis.

¶ Ludorum quoque / et festorum nomina pluralia secunde declinationis genitiuum / et datiuum et ablatiuum more tercie faciunt. vt horum Saturnalium / his et ab his saturnalibus. domus partim secunde est: et partim quarte: vt iam docuimus.

¶ Ambo et duo declinantur: vt pluralia adiectiuorum prime et secunde declinationis nisi quod in datiuis / et ablatiuis habent ambobus et duobus / et in ntis et vtis in masculino / et in neutro gene. ambo et duo. olim autem in masculini accusatiuo habuerunt ambo / et duo. Virgilius in vndecimo. Si

¶ Heteroclita nomina.

duo preterea tales idea tulisset terra viros.

¶ Jugerū numero singulari scđe est:at in plurali tercie declinationis Uas vasis contra in singulari tertie/in plurali vero secunde.

Inueniuntur scđe/et tertie decli..coīa vt glomus mi et glomeris.mulciber beri et beris. acer acris (scđm seruiū:qđ arguit Priscia. et acris.sequester sequestri/ et sequestris.

¶ Non multa sunt nomina adiectiua triū vocū:q̄ in tercia decli.trahūtur sincerus.ra.rū.hic et hec sinceris et hoc re.sic biiugus/ et biiugis. q̄driiugus et gis.et cetera a iugo. magnanimus et mis.exanimus et exanimis. pusillanimus et mis.et reliq̄ ab aio deducta:q̄ in animus desinunt. et sublimus et mis. imbecillus et cillis.inermus et inermis.eneruus et uis.accliuus et uis.decliuus et decliuis.effrenus et nis.infern⁹ et nis.ludicrus et cris perennus et nis Ouidius in fastis. Amne penne latēs.Anna perenna vocor.Incolumus nō dicitur:ne te decipiat.Alexander.

Secūde declinationi/et quarte coīa.

¶ Quottuordecim repio tā scđe q̄ quarte decli.hec cornus.pign⁹.aditus.questus.ortus.tumulus.laurus.licet laurui et lauru nō dicamus. lacus.quercus.colus. ficus.pro arbore. ortus. cantus.cetus.adde etiam penus.monitus.vsus.passus.auditus.senatus.versus vict⁹ genitus.et plura:quib⁹ veteres vsi sūt lectus et obitus.

Heteroclita voce.

¶ Multa sūt heteroclita voce. vt ea quoꝝ obliqui ntīi nō imitantur: vt iupiter iouis. ego mei. epar epatis. ebur oris.iecur coris.Sed si oīa:q̄ aliquā habent in voce variationē:ꝓsequi vellē:nō minus esset lectori:quā scriptori molestū.hec aūt/ que hactenus dixi: sunt cognita/visa/digna/et necessaria.Ne te fugiant illa que plurifariū efferūt ntīi:aut contra regulas sese attollunt (vt iter itineris)appellari heteroclita voce.

Heteroclita significatione.

¶ Sūt et heteroclita significatōne. vt ops opis:qđ deā significat per oēs casus:rursus in gtō possibilitatem/ et auxiliū:in actō/ ⁊ abltō auxiliū:in p̄l diuitias/⁊ possibilitatem(vt Seruius docet)aliqñ ⁊ auxilia ⁊ potentiā(Salustius Opib⁹ ꝯiurationis fretus) veteres (teste Capro) dixerūt hic ⁊ hec ⁊ hoc ops ꝓ opulēto. sicut cops pro copioso. Similiter et illa:q̄ aliud in singulari:quā in plurali significant. vt lr̄a littere.ludus et ludi.terra et terre. mare/ et maria. Illa quoq̧:que omonyma seu equiuoca appellantur (vt celum species aura discrimen)heteroclita sūt significatione.

¶ Ope finito volui apicē addere. vt aquis/ et qui deducta flectere te docerē:q̄ quidem duo inimica inter se sūt. Nā cū qs qđ olim coīs ge. fuit:venit in ꝯiūctionē:nō recipit qui in ntō singulari. ⁊ qui cū

augetur: expellit quis. Vñ extāt hꝰ ¶ Cū qs nāq3/ piā/ siue qui/ ꝯiūge putas/ q3. Dā/ vis/ cūq3/ libet/ qui siue qs retinet. Cōponitur qs cū si: vt siquis. cū ne: vt nequis. cū aliꝰ. vt aliquis. cū en. vt ecquis. n ł c verso. cū nū. vt nūquis. cū quis. vt quisquis. queq3. qōq3 vel qd ꝯ quid: Quoꝝ quidē vocibus scōm analogiā possumus vti. Quidā vero ꝑcip iūt quisquis tm̄modo hr̄e in recto. et actō quicquid/ ꝛ in abltō qquo. Adijciūtur et ei nā. vt quisnā. q3 vt quisq3 ex quo cōponitur vnusquiq3. piā. vt quispiā. putas: vt quisputas. ꝙ vt quisꝙ. q oīa declināntur. vt eoꝝ simplex quis que quod: ꝑpositis/ vel postpositis vocibus: nisi ꝙ in feminina voce nti singularis dicimus sique neq̄/ aliq̄/ ecq̄/ nunq̄. a qui etiā deducta: vt quidā quiuis. quilibet q cūq3. primitiuū sequūtur. addamus ꝛ pl̄a fastigio.

De compositis ꝓnominibus

¶ Iste et hic ꝯponuntur/ et dicimus ntō istic istec istoc/ vel istuc. actō istūc istanc istoc/ vel istuc abltō ab istoc ab istac ab istoc. in pl̄ri nti ꝛ actꝰ neutrali voce istec. nā nō nisi ꝑ voces que in c desinūt cōponuntur absq3 datiuo singulari.

¶ Idem eadē idē cōponitur ex is ea/ id et demū/ et sequūtur primitiuum. sed in neutrali voce rursus ꝯponitur in ntō ꝛ actō tm̄: vt iden tidē quod aliqñ aduerbiū est/ ꝛ frequenter significat.

¶ Ego coniungitur cū met/ ꝛ declinatur ad sui ymaginē ꝑ oēs casus.

¶ Met cōnectitur cū oībus obliquis huiꝰ ꝓnoīs tu: ꝑter ꝙ cū gtō pl̄i

¶ Tutemet in nominatiuo solo/ et vocatiuo dicimus.

¶ Tete/ meme/ sese acti ꝛ ablti casus sūt. sese pluralis numeri etiā est

¶ Meapte/ nrāpte/ tuapte/ vrāpte/ et suapte soli ablti sūt a possessiuis

¶ Ce syllabā adijciebāt antiqui oībus casibꝰ huiꝰ ꝓnoīs hic hec hoc vt hicce hecce hocce. noui autē tm̄modo cū his obliquis: qui in s desinūt. vt gtō huiusce. dtō plurali hisce actō hosce hasce. abltō ab hisce. que vox repitur etiā masculina et nominatiui casus pluralis Terentius in eunucho. Hisce hoc munere ambiciantur suā thaidē esse Illicce/ illiusce/ istiusce/ illucce/ istucce/ ꝛ illanccine veteres di¶ cebant.

¶ Ecca et ella in ntō singulari/ et genere feminino veteres vsi sūt. Terentius. Ecce nostri fūdi calamitas. Eccū eccā/ eccos/ eccas. Ellū/ ellā/ ellos/ ellas vtriusq3 numeri accusatiui sunt.

¶ Uale candide lector.

Prefatio in nominum genera.

Finem operis quicūq͂ vides: et nostra probasti
Scripta: precor faciles in tua vota deos.
Et tu liuor edax: qui non hic carpere iure
Quid potes/ et rodis lurida fella crepa.
Grammata Sulpitii toto relegentur in orbe.
Atq͂ erit in precio nostra minerua suo.

¶ Sulpitii verulani in opusculum de generibus nominū prefatio.

COgitanti mihi/ et tētanti sepe/ et curiose/ qua via possent/ ⁊ facilius/ et melius ꝓficere pueri in arte grammatica/ ꝯpertū est doctrine clara/ et breuia precepta vberius illis/ q̄ obscura conferre. Itaq͂ cū de noim declinatōe/ ⁊ de v̾boꝝ ceteraꝝq͂ orationis partiū ꝯstructione duos libros cōpendiosos nuꝑ ediderim: incessit mihi de noim generibus/ ⁊ de v̾boꝝ p̄teritis/ ⁊ supinis (duobus aliis/ exiguisq͂ voluminibꝰ) scribēdi libido. Oīs em̄ pueroꝝ difficultas in declinatōe genere/ p̄teritis/ ⁊ supinis/ ⁊ ꝯstructōe ꝯsistit. Qua q̄dē/ si ego illos breuitate/ claritateq͂ efficaciū p̄ceptoꝝ leuauerim: videbor pietati mee fecisse satis: atq͂ mei laboris p̄miū glām habiturꝰ. Admiror aūt superioris etatis hoīes/ aut veteranos ludimagistros hāc sibi ꝓuinciā nō assumpsisse: maluisseq͂ Alexādri obscuritatibꝰ/ ⁊ erroribꝰ imbuere adolescētes. Puto sane laboris fuisse ptesum. aliq̄s inuidisse minoribꝰ. vt ea/ q̄ ipsi dedicerint difficulter: alios nō minore docerēt labore discentiū: nec posteris aptior esset ad emergēdū via. aliq̄s (tanq̄ religionē) veritos esse rudimenta mutare/ ⁊ ne apud gentē ꝑsuasā nouellū opus meritā foret auctoritatē ꝯsecutuꝝ. Cōtinere em̄ oēs iā pridē superuacaneū in Alexādro tēpus: ⁊ ꝯterūt. illū solū ex grāmaticis norūt: illū p̄cipue hn̄t: illum euoluūt: nec alios attingūt: illū pueris explanāt: ī illo totos ꝯterūt dies sꝑ discipulos infelices/ ꝑ quā regulā: rogitādo. dicerē litteraꝝ exptes: nisi etiā ex doctis aliquot hec ipsa tractare veluti valde peculiaria scirem. Sed quāta id faciūt (vt pace eoꝝ dixerim) imprudētia: nā pueres qui lacte/ cibisq͂ delicatissimis/ facilisq͂ solutionis alēdi sūt: multo absintheo/ cibisq͂ rusticis/ ⁊ durissimis nutriūt male. reddūtq͂ aut inualidos et deformes: aut ꝓ pinguibus turgidos. Rn̄debūt illos facilius Alexandri carmē ediscere/ ⁊ seruare: q̄ solutā orationē quod quidē ꝯtingit in multis. multi quoq͂ melius prosam/ q̄ carmen ediscūt. Sed esto ita quō de arte grāmatica copiose/ et clare scribi carminibus pōt. Sciant

memoriter Alexandrũ. Quid demũ pficere cũ nõ intelligant? In-
telligẽt (inquiũt) paulatim quousq; tñ nũ ad terciũ: nũ ad quartũ.
nũ ad quintũ. sextũve annũ intelligent? Do tibi nobilis ingenij pu
erũ: nec tñ intelliget p̄ obscura carminis breuitate. do tarde men-
tis: sꝫ in tuo Alexandro morabitur. da mihi tu quali scũq; ingenũ
tuoq; idoneũ Alexandro: ante trienniũ hac noua p̄ceptõe declina
tionẽ noĩm / et genera / p̄terita / et supina / ⁊ ꝯstructõem. sciat meli⁹
q̄ tuus Ioẽ (inquies) ego pollicior. nũq̄ seruabis pollicita. nec erit
tuus adeo elegans / ⁊ copiosus: vt meus. At nõ modo vnũ sedq̄
plurimos equo pcessu docebo. Tu vero (si voles) tãcito docere nõ
poteris nisi paucos, et eos quidẽ ad reliqua rudes. At ista missa
faciamus. Quid mihi rñdes? pbas ne alexandrũ tuũ? non inquis
Mẽdosus est ei / ⁊ difficilis / ⁊ obscurus. Rogo rursus: nũ quid ma
li autores legẽdi sũt? abnegas. si alexander mẽdosus est / ⁊ obscur⁹
nõne malus. Cur igit̃ malũ legis: nisi ex innata vecordia? Nõne vi
des alexandrũ cũ q̃busdã alijs grãmaticã / ⁊ igenia hõim contami-
nasse? Scimus q̄ indocti fuerint supiores: apd̃ quos fuit in precio
alexander. Illi aũ cũ fuere eruditissimi. nos pditi legam⁹ alexãdrũ
lagamus grecismũ: legamus modossignificãdi: q̃ reddũt idoctiorẽ /
⁊ stultiorẽ adolescentẽ: q̄ accepint. Et qd̃ genus doctrine (imo sup
sticõis) oibus priscis ignotũ fuit. nũq̄ hoc Uarro nũq̄ Cesar: nũq̄
Quintilianus / aut Palemon / aut Asper / aut Probus / aut Carisi-
us / aut Focas. atq; (vt rescẽtiores attingã) nũq̄ Donat⁹ / aut Ser
uius / aut Priscia. tradidit aut audiuit. O tp̄a pdita. O labores in
anes. O igenia i muscis captãdis occupatissima. sed quid hec: cuꝫ
puerorũ parãtes nolint nisi alexãdro: filios erudiri: o mores corrup
tos. o pueros infortunatos. Heu. heu libet flere: libet clamare. Nã
fraudami dicẽdi pollitie. ⁊ plus ignari / q̄ docti: de vrã eruditione
cognoscere volũt. Sed nolite pueri alexandrũ. spnite / reijcite / floc-
cifacite / ⁊ refugite illos: qui eũ interp̄tant̃. Uacate itelligibili / ⁊ eli
mate doctrine: vt breui tẽpore multũ pficiatis. Nec me solũmodo
ad legendũ hortor / sꝫ alios modo: si boni sint. Postubi aũt hac eri-
tis initiati doctrina: poteritis alios intrepide volitare grãmaticos
Nõ dubito / quin in me insurgant alexandrini: conentq; cauillatõi-
bus mea dãnare opuscula. sed mõ res idoctorũ iudiciũ deducat̃ nihil
mihi verẽdũ est. Calũnient̃: insidiẽtur: latrẽt: crepẽt nihil v̾itatis re
fert. Abijcietur oĩno ad paucos ãnos alexãder: e medio extermia
bitur i barbariẽ suã. ⁊ iã itali ex latinis nõ ex barbaris linguã lati
nã ediscẽt. Persuadeo mihi rẽ gratã plerisq; fecisse: et doctis inge
niosisq; viris p̄cipue: qui me laborẽq; meũ sine inuidia collauda-
bũt: tuebũturq; aduersus (hos si qui erũt) vecordes alexãdrinos / ⁊
hostes doctrine pollicioi. Iam ergo rẽ ipsã aggrediamur.

¶ Genera nominum

¶ Propria viroꝝ nõia sũt ge. masculini. vt hic scipio. Feminaꝝ feini: vt hec Penelope.

¶ Officioꝝ nõia/ que ad mares ꝑtinent: masculina sunt. vt hic papa/ hic põtifex. Que ad feminas feina. vt hec saga. hec pꝛefica. Que ad vtrosqꝫ: cõmunia. vt hic et hec dux.

¶ Angeloꝝ et demonũ noia masculina sũt: vt hic Cherubi. seraphin. hic sathanas. cherub et/ seraph. masculina sunt declinabilia/ ⁊ significant oꝛdines. angeloꝝ: quẽadmodũ cherubin ⁊ seraphin neutra pluralia et indeclinabilia.

¶ Adiectiuũ qđ tres habet voces. pꝛima est masculina vt bonus/ scđa feminina. vt bona. tercia neutralis. vt bonũ. qđ duas. pꝛima cõis ẽ ge. reliqua neutralis. vt hic et hec dulcis: et hoc ce. qđ vnã oĩs est generis. hic/ ⁊ hec/ ⁊ hoc felix.

¶ Arboꝝ nõia feminina sũt. vt hec pirus. Oleaster quidẽ masculinũ est. Itẽ dumus/ rubꝰ/ ⁊ vepꝛes: siliter arboꝛes sint ꝯnumerãda. Siler neutri ge. est. Virgil' in ii. Geoꝛgicoꝝ. Curua tenent. vt molle siler lenteqꝫ genistę. Itẽ suber/ ⁊ robur neutra sũt. Tibullus pomũ ꝓ arboꝛe ipã neutro genere ꝓtulit. Balsamũ arboꝛ/ ⁊ hebnũ neutra sũt Spinus arboꝛ pꝛunu masculinũ est. Hic buxus/ ⁊ hoc buxũ (autoꝛe Seruio) dicimus. sed Caper buxũ materiã esse dicit.

¶ Fluuioꝝ ꝓpꝛia masculina sũt. vt hic Tibris. albula tñ feini ge. repitur Ouidius in quarto fastoꝝ: clauiger ⁊ tanto est albula pota deo Crustumiũ neutro ge. Lucanꝰ ꝓtulit in ii. crustumiumqꝫ rapax/ et lũctosapis isario. Rhenũ quoqꝫ et in Horatio/ et in Cesaris ꝯmẽtariis neutrali ge. legit'. itẽ apđ Luca/ Jader. vltra hec alia q̃dã iueris

¶ Volucrũ nõia ꝓmiscua sũt. hoc est vno articulo vtrũqꝫ sexũ ꝯpꝛehendẽtia. vt hec aquila. hic gryps. colũbus vero masculinũ est cuiꝰ femininũ est colũba. Gallus quoqꝫ feim̃ habet gallina Oestrũ in secti genus neutrale est. Picus/ ⁊ pica diuerse sunt volucres. ⁊ ideo etiã epyceni sũt generis. Halcyonis generis est cõmunis. habetqꝫ in plurali hi/ ⁊ he Halcyones.

¶ Numeralia nõia a quattuoꝛ vsqꝫ ad centũ ꝯposita sũt pluralia oĩs generis indeclinabilia. ⁊ a cẽtũ ꝯposita sũt hmõi: vt tercentũ excipimus adiectiua triũ vocũ. vt ducẽti ducente ducenta/ et centenarium qđ neutri generis est. Tres est cõis generis: tria neutri. duo masculini/ ⁊ neutri: due feini. Mille neutrũ est singulare (vt mille hoĩm (et habet plurale milia. vt duo milia hoim. mille rursus monoptotũ plurale/ ⁊ oĩs generis est: vt mille viri. mille pecudes/ ⁊ mille pericula.

¶ Litterarum nomina neutra sunt: et indeclinabilia.

Pꝛeceptis generalibus finitis: specialia sequuntur: et pꝛimum de nominibus terminatis in A

¶ A In a terminata feminini sũt ge. vt hec candela. demuntur ista masculina. hic poeta/planeta/cometa/lanista/papa/nauta/cithari sta/pincerna/sophista/collega/scurra/lixa/assecla/scriba/profuga/ transfuga. Et pplõꝝ nõia. vt Thurca/scyta/getha/sarmata: q̃ qui dem malũt esse cõia cũ multis alijs pplõꝝ nõibus. vt arabs ⁊ ethi ops. Item Talpa/et dama: q̃ in certi generis reperiuntur. charta/ ⁊ cera/amphora/panthera/margarita/cataracta/catapulta/quãq̃ apud grecos masculina/ apud nos tamẽ feminina sũt. Epithonia quoqȝ femininũ/apud nos neutrum faciunt.

¶ Sciendũ quidẽ greca reliqua/ ⁊ barbara esse eiusdẽ generis apud nos: cuius sũt apud illos. Pauca neutra inueniũtur/ vt oĩa greca ⁊ barbara/ q̃ vel sũt tercie declinat̃ (vt poema ꝓblema) ve nõ de clinãtur. vt mãna/mãmona. adde et illa sꝑ pluralia: arma spõsalia/ ⁊ reliqua: que inter heteroclita numerauimus.

¶ Cõia hec sũt. pedisequa/aduena/cõuena/auriga/ cõuiua/verna. ad dũtur et a verbis deducta/seu cõposita: nec a masculinis transfor‑ mata/ ⁊ ꝑcipue a colo/ ⁊ gigno. vt hic ⁊ hec agricola/graiugẽa Ex cipitur verbigena qđ masculinũ est. Sũt q̃ adijciant hic ⁊ hec par‑ ricida/homicida/patricida/q̃ Focas vult esse masculina.

¶ E cor. In e correptũ finita neutra sunt. vt sedile

¶ E pro. In e ꝓductum: feminina. vt hec Libye libyes.

¶ I. In i neutra sũt/ vt gũmi/sinapi. ꝯposita vero a gñis (vt illiusmõi) oĩs sunt ge. Nihili frugi/ mãcipi/hmõi/ ⁊ similia obliquos pleriq̃ casus esse voluerũt: qui cũ omnibus generibus casibusqȝ iũgan‑ tur. Ueij. gabij/Illiturgi/reliqua noĩa opidorum masculina sunt

¶ O. In o desinentia: masculina. vt hic sermo. sed si d vel g ante o ha bent: sũt feminina. vt hec dulcedo/hec margo (qđ etiã masculini re peritur) hec virgo: qđ quidẽ voliũt esse cõmunis Demuntur ex his ordo/predo/spado/cudo/ cardo/mãgo: q̃ masculina sũt. similiter bu bo qđ etiã feĩni inuenies apud Uirgil. Modo plurale neutrũ est/ ⁊ monoptotũ. Uerbalia/ ⁊ participalia in io sunt feminina/ vt hec oratio lectio. Reliq̃ oĩa in o (q̃cũqȝ littera ante cedẽte) masculina sũt vt stellio: vnio ꝓ pũcto et lapide. nã ꝓ ꝯiũctiõe feim est. Caro et ta lio feĩa sũt. Am bo et duo tã masculina q̃ neutra. Hõ. nemo. latro cõis sũt ge. presto. pseudo oĩs gñis sunt. Leo etiã cõis esse gñeris asserit Seruius.

¶ U. c. d. t. In u. vt hoc genu. In c. vt lac/ In d. vt quid. aliquid aliud. in t. vt caput. occiput. neutra sũt. sȝ tot et q̃t. cũ ꝯpositis oĩs ge. sũt

¶ Al. In al neutra. vt hoc aĩal. sal sꝑ masculinũ est. qđã tñ ex vetu‑ stissimis in neutro ge. ꝓtulerũt. afraniꝰ. q̃cqd loq̃mur sal meꝝ est.

¶ El. il. In el et in il neutra sũt. vt hoc mel et hoc nihil hoc nil. pugil. et mugil masculina. Uigil vero cõis est generis.

Ol: vl. In ol et in vl masculina sũt. vt hic sol: et hic consul: proconsul et exul cõia.

¶ Am. In am vnũ inuenitur omnis generis: et vtriusque numeri. vt hic et hec et hoc nequam.

¶ Em Tantũdẽ neutrũ est. Totidẽ generis oĩs / et pluralis numeri.

¶ Um. in vm neutra sũt. vt hoc templũ. caue tñ: ne mulierum propria te decipiant. vt Glicerium. et Eustochium.

¶ An. in an masculina sunt. vt hic titan.

¶ En. In en neutra. vt hoc stamen. demũtur cõposita a cano (que mascu lina) vt hic fidicen / lyricen. Ista etiã masculina sunt splen. pecten. ren. rien. lien. vnum est femininũ. hec syren.

¶ In. In in masculina. vt hic delphin.

¶ On. In on masculina. vt hic helicon. Barbiton autem femininũ est dicitur et barbitus.

¶ Ar. In ar neutra. vt hoc iubar. sed lar masculinũ est. par cũ cõpositis omnis est generis. vt dispar / et compar.

¶ Er. In er masculina. vt hic vomer. excipiũtur mater / et mulier: que feminina sunt. Lynther: quãuis apud grecos est masculinum. apud nos femininũ est. Et hec neutra deniuntur. Uer. tuber / suber / vber pro mamilla / papauer: piper / cadauer / lacer / cicer / siser / siler / iter: / spin ter / et ruder. Cõis generis sunt pauper / puber / degener / et vber pro habundanti. Caue ne te decipiant ista cõia coniũcta obliquis neu trorum. vt pauperis tuguri: vbere solo / et alia hmõi. vt terete telo. di uite regno. Illud nõ pretermittendũ quattuor hec. acer. alacer. salu ber. et celeber olim fuisse cõis generis: nũc vero tantũmodo mascu lini. sicut Equester / pedester / celer / volucer / paluster / campester / sil uester: que femininũ in is hñt. et neutrum in e.

¶ Ir. In ir masculina. vt hic vir. hic leuir. tria sunt neutri generis. Ir. pir. et gaddir. martyr grecũ vocabulũ cõis generis est.

¶ Or. In or masculina sunt. vt hic fulgor. tria sũt feminina: arbor / vxor / soror. Neutra sunt: cor / ador / marmor / equor. Comparatiua commu nis sunt generis. vt hic et hec doctior. Senior vero masculinum est Actor pro oratore cõis est generis. Autor vero ab augeo masculinũ Autor ab autoritate cõe. Iuuo virgiliana in decimo eneidos. Auc tor ego audendi. Et notandum quod quedam nõia in or / que a verbis non descendũt (vt senator / et balneator) cõia sunt. Memor et inme mor: et cõposita ab his tribus nõibus corpus / decor / et color (vt tri corpor / indecor / et bicolor) omnis generis sunt. licet aliqui velint esse communia.

¶ Ur. In vr neutra sunt. vt hoc iecur. Masculinũ est satur. Itẽ furfur / et auium appellatiua / et gentilia: que r aut t añ ur hñt. vt auxur et vultur. Ligur quidẽ augur / et fur cõia sunt.

¶ As. In as feminina. vt hec pietas. demũtur quattuor. as assis / vas vadis / borias / et gigas: que masculina sunt. Primas / et optimas

non(vel raro)dicitur:sed primates et optimates. Phas nephas et vas vasis sunt neutra. Gentilia: vt arpinas/ et aletrinas. cōmunia sunt. Nugas omnis est generis.

¶ Es cor. In es correptū masculina sūt. vt his fomes. Demuntur seges et teges et apes: que sūt feminina. Ceres aūt pbes comes diues. supstes. sospes. hospes (licet habeat hospita vsurpatū) miles. antistes. ales. hebes. eques. et a sedeo et pede composita (vt deses preses. tripes et quadrupes) cōis sunt generis. Ex his qdā iūgunt neutris p oēs casus. Lucanus. Impiūq comes. Iuuenalis. Depositū tibi sospes erit. Salustius. Iter inquies erit.

¶ Es pro. In es pductū feminea sūt. vt hec fides. Dies in singulari incerti generis est: in plurali masculini. Meridies masculinum est Itē patronymica in es. vt priamides. et hūtia t aū es. vt hic aries/ et paries. Verres quoq masculinū est. similiter hic praes. Aes aeris neutrū. Cōmune est inquies. et sic heres/ et locuples. Hippomenes vero neutrū.

¶ Is. In is feminina sunt. vt hec vallis. Demuntur enim n aut c ante is habentia: q̄m sunt masculina: vt panis/ et piscis: at bipennis (qd Virgilius adiectiuum fecisse videtur: vt ferro sonat alta bipenni.) femininum est. Illa que vna syllaba crescunt in genitiuo: masculina sunt. vt hic lapis lapidis. sanguis sanguinis. excipiuntur cassis. cuspidis. et iaspis. que feminina sunt. Tricuspis vero communis.

¶ Masculina etiā sūt hic fustis. cassis. ensis. postis. anguis. vnguis. follis. edilis. molaris: cum dentem. lapidem ve significat. hic restis quod atiam femininū est. hic collis. orbis. mensis. vectis. axis. torquis. cordis. tortis.

¶ Incerti sunt generis: finis. clunis. cannalis similiter/ q̄q melius genere feminino pronuncietur.

¶ Cōmunia sūt canis. iuuenis. testis. ciuis. hostis. samnis. burgensis/ et dis: qd in plurali est adiectiuū. vt hi z he dites et hec dita.

¶ Adiectiua/ que neutrū habent in e: cōmunia sunt. vt dulcis dulce. sed de adiectiuis te monuimus in principio.

¶ Os. In os masculina. vt hic flos. quattuor tū feminina sūt/ cos. dos glos. et arbos. Neutra duo. vt os oris. z os ossis. addunt greca. vt hoc chaos. logos. melos. epos. Quinq coia sunt. hic z hec bos. custos. sacerdos. impos. et compos. adde chironomos.

¶ Vs. In vs (si sc̄de sūt declinatōis) masculina sūt: vt hic dn̄s. demūt ista viginti feminina. domus. arctus. carbasus. nardus. synodus. papyrus. costus. aluus. byssus. colus. vannus. penus. humus. phaselus. porticus. smaragdus. diphthōgus. egiptus. abyssus. crystallus. adde paradysus. quod etiā masculini reperitur.

¶ Greca quoq aliqua/ que vertūt os in vs: feminina sunt. vt delos delus. Atomos atomus. Quattuor sūt neutra. pelagus. pus. virus.

et vulgus. quod etiam masculinū est.

¶ Us tercie Si in vs finita: ter. sunt declinatōis. et amittant v in gtōi sunt neutra. vt hoc munus muneris. lepus tñ masculinū est. vetus omnis est generis. Si vero v habeant in gtō: et crescant: sunt feminina. vt hec salus salutis. intercus/ et mus masculina sunt. crus/ ius et thus neutra. ligus/ et sus cōmunia.

¶ Us quarte Si quar. sunt declinationis: masculina sunt. vt hic visus Excipimus nouē feminina: hec acus/ anus/ idus/ tribus/ nurus/ socrus/ domus/ manus/ et porticus.

Aus. In aus diphthongon finita: feminina sunt. vt hec fraus.

¶ X littera terminata: sunt feminina. vt hec felix. adiectiua oīs sunt generis. vt audax/ nugax/ loquax/ rapax/ procax/ fallax/ pertinax/ minax/ contumax/ pernicax/ opifex/ artifex/ aurifex/ penix/ felix/ simplex/ duplex/ et huiusmodi. ferox/ pernox/ atrox/ trux/ et plura. Reliqua plurium syllabarum nomina (nisi sint fetus terre) si e ante x habeant: masculina sunt. vt hic codex/ et pollex/ senex: quod etiam feminino genere Tibullus enunciauit. Imber incerti generis reperitur: q̄q̄ verius feminino dicitur. Pumex masculinum est genus. Catullus tamen feminino protulit genere. Ex his vero hec sunt feminina: supellex. pellex. vibex. obex. (quod teste Seruio) rectius est masculinum) forfex forpex. ramex. carex. silex. cortex: que duo etiam masculini generis reperiuntur. Iuuenalis. Siliceniq̄ contuuit atrum. et Uirgilius. Stabat acuta silex. Idem in septimo. Raptus de subere cortex. Et in buccolicis. Tū phetontiades musco circūdat amare. Corticis. Fornix autē thorax/ rex/ grex/ calix/ cilix et calx p̄ ictu/ et natrix serpentis appellatiuum masculina sunt. Lucanus. Et natrix violator aque. Celox quoq̄ nauis appellatiuū masculinum est. Sardonix: incerti generis reperitur. Iuuenalis. Conducta agebat sardonice. Et in secundo. Densi radiant testudine tota Sardonices. Dux/ exlex/ et coniunx cōmunia sunt. Uerbalia in trix/ que veniūt. a masculinis in or/ feminina sūt. et habēt neutra in numero plurali. vt cultricia/ animalia. Lucanus. Tollite iā pridem. victricia tollite signa.

¶ S littera desinentia/ consonante precedente: feminina sunt. vt hec pars/ hec stirps: quod pro trunco arboris masculinum est Scrobs masculino genere magis vtimur. Accidentia tamen omnis generis sunt. vt prudens/ inops/ insons/ expers/ amans/ legens. Masculina sūt: mons/ pons/ fons/ dens/ torrens/ quicūs/ triens/ quadrans et cetera ab vncia/ et asse deducta. adde et seps serpentis appellatiuum. Lucanus. Uel inficus seps. Sed polisyllaba in ps: masculina suntvt manceps/ adeps/ et forceps incerti generis reperiuntur Hec autem communia sunt. bifrons. effrons. parens. infans. prin-

ceps. auceps. et celebs. Aduertendūq; participia vel ad mares tā tum/vel ad feminas pertinentia.(vt deuirginans. pariens. lactās vel masculino et neutro/ vel neutro et feminino esse cōmunia. sed figurate diuerso generi/vel epyceno solere coniungi: vt anima deuirginans. vterus pregnans/ et cygnus pariēs/ et elephas lactās.

¶ Hec/que de generibus scripsi: seuero sunt iudicio ex autorum vsu perpendiculata/ quo si interdum apud alios diuersa compereris his adhereas potius. Ea autem/ que cōfusis generibus dicerētur in superiori loco inter heterodita maxima ex parte discernere poteris.

¶ Vale lector/et lege Sulpitium tuum.

Preteritorum et supinorum prefatio

¶ Sulpitii Verulani de preteritis/ et supinis opusculum.

Preterita o pueri liber hic/pariterq; supina.
Vos docet. hunc auide dicere quęq; velim.
Discite. nā breuis est: dulci quoq; murmure vocis.
Discite: sulpitius tam bona dona dedit
Ille quidem certis docuit vos iungere voces
Casibus: et certa lege latina loqui
Ille etiam docuit per casus flectere nomen
Et quodcunq; tenent nomina queq; genus.
Nunc ne quid desit studuit vos ille docere
Preterita/et verbis iuncta supina suis.
Dii frugi seruate virum: seruate libellos:
Et date muneribus premia digna suis.

¶ Inflectio defectiuorum:

¶ Anteq̄ de p̄teritis et supinis īcipiā/aliquid ope p̄ciū mihi videtur de his dicere:q̄ in numeris tp̄ibus modis p̄sonis ⁊ ꝯiugatōe deficiūt.deq; his:q̄ p̄terita nō hn̄t:q̄q; mutātur. Inserā etiā quattuor verbor̄ formas.et ea q̄ in prima sūt ꝯfusa p̄sona. Addā ⁊ illa q̄ in Idicatiuo dupliciter efferūtur. Post hec de p̄teritis differā.inde de supinis. et de his:que in illis deficiūt. Postremo de passiuor̄ cōmunium/deponetiūq; preteritis.

Defectiua in numeris/tp̄ibus/ modis/⁊ p̄sonis

¶ Infit verbū est p̄sone tercie tp̄is/p̄ntis/⁊ p̄teriti p̄fecti Forē.res.ret in p̄rī forēt p̄teriti optatiui/⁊ subiūctiui modi voces sūt. fore vero infinitiuū. Sic afforē/⁊ ꝯforē variātur. Queso in plurali q̄m̄s:huius in infinitiuo q̄rere. Explicit in plurali explicūt. Inquio/seu inquā inquis inquit.in p̄rī inquiūt. in preterito perfecto inquisti inquit.in impatiuo inque. futuro optatiuo inquat. participiū inquiens.hee voces in vsu reperiūtur Priscianus aūt tātā fere verbi declina.reperiri testatur.ausim ausis ausit.in plurali ausint Cedo scd̄e persone.hoc est dic.imperatiuo cedite. Faxo faxis faxit. in plurali faxūt.futuro optatiui faxint. Aio ais ait.in p̄rī aiūt. p̄terito imperfecto aiebā.bas bat.in p̄rī aiebamus batis bant(Salustius Merito necatos aiebāt)preterito p̄fecto ait. imperatiuo ai.in p̄rī aimus futuro optatiui aiat.in plurali aiant.

¶ Aue/salue/vale. Imperatiuo aue.in plurali auete. futuro aueto.in p̄rī auetote.in futuro auere. Sic salue/⁊ vale declināntur. Ouat/⁊ p̄diūt sole voces sūt. Ouat vero ouans participiū habet.

¶ Diescit/lucescit/noctescit/vesperascit per t̄cias personas variātur at in p̄teritis perfectis/et que ab his formātur deficiunt.

¶ Memini meministi nit.in p̄rī meminimus/istis/erūt/vel meminere voces sūt cōes p̄nti/⁊ p̄terito perfecto modi indicatiui. Preterito plusq̄ perfecto meminerā ras rat.in plurali memineramus/ratis rant. Futuro impatiui memēto.in p̄rī memētote. P̄to perfecto/et plusq̄ p̄fecto optatiui vtinā meminissē ses set.meminissemus setis sent. Preterito p̄fecto subiūctiui cū meminerim ris rit. cū meminerimus tis rint. Preterito p̄fecto⁊ plusq̄ p̄fecto infinitiui meminisse. Sic declinantur. odi/noui/cepi/nisi q̄d etiā in impatiui deficiunt. Addit/Focas/Repigi. Impsonalia tā actiue q̄ passiue vocis per singula modor̄ tp̄a singulas voces habent.

¶ Uolo/⁊ malo in ipatiuo mō ⁊ supinis deficiūt. malo etiā ī futuro indicatiui.

¶ Nolo habet in ipatiuo noli nolito/nolite/⁊ nolitote.

In coniugatione defectiua

¶ Sū es est. Edo es est. Uolo vis vult. ⁊ fero fers fert. anormala sunt nā nō sequūtur certe ꝯiugatōnis declina. Edo h; in ipatiuo esto,

este/et estote. et in pñti/ et i pfecto optatiui essē. ses. set. essemus. se-
tis. sent. In infinitiuo esse. olim aūt ederē/ et edere: nā dicebāt edo
edis edit. illis vero vocibus etiā Macrobius vsus est in gerundio
olim edendi. do. dū. nunc essendi essendo essendum.

¶ Duco/ dico/ facio/ et fero hñt in īpatiuo duc/ dic/ fac/ fer/ p duce/ dice
face/ fere. q̄ ideo p apocopen pferūtur: ne casus noim esse videant

Que preterito carent/ et que mutantur.

¶ Preterito pfecto/ et his tēporib⁹/ q̄ formātur ab illo: carēt oīa v̄ba:
q̄ inchoatiua appellant/ et meditatiua (vt labasco/ et amaturio) pter
hec duo esurio et parturio. preter glisco (qd olim glissi habuit) ido/
polleo/ quatio/ furio/ sisto/ ferio/ fero/ sum/ timeor/ metuor/ tollor/ po
scor/ arguor/ et oīa passiua: quoꝝ actiua supinis carent) q̄ infra doce
bimus) additur vescor/ medeor/ reminiscor/ et liquor. Ex his pleraq͡ꝫ
mutantur ab aliis. vt Sido a sedeo sedi. Quatio a cōcutio cōcussi:
nam quassi nō est in vsu. Furio ab insanio insanui. Sisto cū cōposi
tis/ qñ neutrū est/ et absolutū. a sto steti: nā qñ actionē significat/ pe
nitus caret: vt monet Priscia. Sūt tñ: qui dicūt sisto actiuū habere
statui/ et statutū. Ferio a percutio pcussi. Fero a tollo tuli. Sum a
fuo verbo antiquo fui. Tollor a sufferor sublatus sum. sic eius acti
uum tollo sustuli. Poscor a postulor postulatus sum. Arguor a con
uincor ꝯuictus sum. Vescor a pascor pastus sum. Medeor a medi-
cor medicatus sū. Liquor a liquefio liquefactus sum. Reminiscor
a recordor recordatus sum/ teste Foca.

De quattuor formis verborum et primum de inchoatiua.

¶ Forme verboꝝ sūt quattuor. videlꝫ inchoatiua/ meditatiua/ frequē
tatiua/ et desideratiua. Inchoatiua sūt: q̄ in co terminant: et rei incep
tionē significāt/ vel quātū sua primitiua/ vt calesco/ hoc est incipio
calere: vel caleo/ vt Aulus gelius docet. Formāt aūt a scda psona
v̄boꝝ pfectoꝝ addita co. vt labo labas/ labasco: luceo luces/ lucesco
cupio. pis. cupisco: viuo viuis viuisco/ et reuiuisco. Hio vero hisco
format: nō hiasco. et misereor miseresco. Que oīa tercie sūt ꝯiugat⁊

¶ Meditatiue forme verba meditationē significant et in vrio terminā
tur: fiuntq͡ꝫ a supino in u addita rio. vt esu esurio/ mictu micturio. et
sunt quarte coniugationis.

¶ Frequentatiua in to/ et in tor/ so et xo desinūt: et frequentationē sig-
nificant: fiūtq͡ꝫ a supino vltimo u in o v̄so. vt cursu curso/ nexu nexo
dictu dicto/ et dictito. qd est frequētatiuū a frequētatiuo. vt factito.
At illa q̄ sunt prime cōiugatōis/ et a penultimū hñt: mutāt illud in i
vt rogatu rogito. volatu volito. Illa vero q̄ preteritū hñt in gi. for-
māt a scda psona abiecta s/ et addita syllaba to. vt leg⁊ legito. fug⁊

Cōfusa/et duplicem vsurpantia coniugationem

fugito.Quero quidē querito.scribo scriptito.q̄so q̄sito.scio scito.sci tor sciscitor.sequor sector.egreo egreto habet. Et sciendum est omnia prime esse coniugationis.

¶ Desiderative forme verba terminātur in so.vt viso/id est cupio videre.facio hab3 facesso.capio capesso.accio accerso.lacero lacesso arceo arcesso.et hmōi/que sunt tercie cōiugatōis. De noibus.τ significatōe hoꝝ verborum aliter/ et artius sentit Valla.sed nos tritiorem vsum secuti sumus. non paruo consilio. Addunt pleriq3 alias formas/et diminutiuam in lo.vt sorbeo sorbillo/catulo catillo/gario garillo/caluo cauillo pro caluillo.

Ea que in prima sunt confusa persona

¶ Dico dicas/τ dicis.fūdo fūdas/τ fūdis. volo volas/et vis.appello appellas/et appellis.cōpello cōpellas/τ cōpellis.mādo mādas/τ mādis.Lego legas legis.sero seras seris.cedo cedas cedis.

Que dupliciter in indicatiuo efferuntur:et idem significant

¶ Tergo gis.et tergeo terges.feruo uis.et ferbeo bes.et ferueo ferues.strideo des.et strido dis.fulgo gis.et fulgeo ges.denso sas.et denseo ses.duro ras.et dureo res.olo olis/et oleo oles.cōniuo cōniuis.et cōniueo cōniues.vngo vngis. τ vnguo vnguis.sorbo sorbis et sorbeo sorbes.frigo frigis.et frigeo friges.excello lis.τ excelleo excelles.sono sonis.et sonas.vno vnas. et vnio vnis.reddo dis. et reddo reddas.caueo caues.et cauo cauis.

Que duplicem vsurpant coniugationē

¶ Morior.potior.et orior scd̄m terciā et quartā proferuntur ꝯiugationem.item cupio pretereo sunt testes.Sed si in aliquo dubitas.sciscitare doctissimos.

Preterita confusa

¶ Cerno/et cresco creui.pasco et paueo paui.acuo et aceo acui. pendeo et pendo pependi.luceo et lugeo luxi.frigeo et frico frixi.pando et patior et pateo passus sum.vertor et versor versus sum.

Syncopata in preterito

¶ Non te lateant preterita in ui.ꝓferri per syncopā in secunda ꝑsona vtriusq3 numeri. et in tercia pluralis.vt amasti amastis.et amarūt demuntur ex his bisyllaba preter ista quattuor cū compositis.scisti nosti: flasti: flesti.

Preterita prime coniugatōis

PRime cõiugationis verba/ siue actiua/ siue neutralia formant preteritum a secunda indicatiui persona mutata as syllaba in aui. vt amo amas amaui. Sed crepo facit crepui/ nexo nexui/ tono tonui/ iuuo iuui/ do dedi/ circũdo circũdedi. reddo reddis reddidi/ sto steti/ resto restiti/ veto vetui/ et vetaui: plico plicui/ et plicaui. item eius composita: sed rarius in aui. preter duplico qđ semp habet duplicaui. neco necui/ et necaui. domo domui. frico cui. cubo cubui. sono sonui. seco secui. mico. cui. cuiꝰ q̃dẽ ꝯposita cũ ꝑpositõibus in aui faciũt. vt replecaui. supplicaui. dimicaui: dicimus etiã ꝛ dimicui. At nõ est ignorãdũ: ꝙ cõposita simpliciũ sequũtur formationem. sed si secus se habeant/ infra mouebimus.

Preterita secunde coniugationis

SEcunde cõiugationis verba q̃cũq; cõsonantẽ ante eo syllabas habentia/ in ui syllabas p̃teritũ faciũt. vt sorbeo sorbui. Excipit iubeo iussi. et que hñt vocalẽ natura longã/ vel ar syllabã ante deo que in si p̃terita reddũt. vt rideo risi. ardeo arsi. sed strideo di. hȝ. tollimus etiã illa que i vel e breuẽ hñt añ deo/ q̃m in di p̃teritũ efferũt. vt video vidi. sedeo sedi. excipimus etiã geminãtia p̃teritũ. vt mordeo momordi. pẽdeo pependi. tondeo totondi. spondeo spopõdi. Et discendũ est equidẽ oĩa geminantia/ in cõpositione nõ geminari. vt rñdeo rñdi. demũtur a do/ et sto/ ꝛ a disco/ et posco cõposita. vt addo addidi/ cõsto cõstiti/ dedisco dedidici. reposco repoposci. excipimus etiã duo a curro. precucurri/ et decucurri. Repũgo repupugi/ ꝛ repũxi facit. diuido vero diuisi. prãdeo quidem geminũ hȝ p̃teritũ prãdi/ ꝛ prãsus sũ. audeo ausus sũ. gaudeo gauisus sũ. olim gausi et gauisi. mereo merui/ et mestus sũ. pleceo placui/ et placitus sum. teste Mauro. Demũtur etiã hñtia l/ vel r ante geo. q̃m in si finiũt p̃teritũ. vt algeo alsi/ tergeo tersi. Et que hñt vocalẽ longã/ vel diphthongon añ geo. q̃m in xi faciũt. vt lugeo. xi. frigeo. xi. augeo xi. Itẽ leo leui. ꝛ ea que hñt cõsonãtẽ ante leo. que in ui syllabã terminãt. vt fleo fleui. obsoleo obsoleui hȝ/ et soleo solui (vt dicitur apud Salustiũ) et solitus sũ/ licet Varro vetet. Torqueo quoq; cũ cõpositis nã in si desinit: vt torsi/ et retorsi. Cieo cũ hȝ/ ꝛ ciui. In veo aũt desinẽtia veo in ui vertũt. vt faueo faui: sic et feruo. nã ferbeo ferbui facit. Conniueo cõnui/ et cõnixi. Adduntur et mulceo mulsi/ maneo mansi. neo neui/ hereo hesi. luceo luxi/ polluceo polluxi.

Bo. De proterito tercie coniugationis

TErcie cõiugatõis ṽba in bo terminata: preteritũ in bi faciũt. vt bibo bibi. Sed ea que vocalẽ ꝓpria natura longã añ bo hñt: illã emittũt in psi. vt nubo. psi. scribo. psi. A cubo vero cõposita faciunt in ui syllabas. vt incũbo incubui. imbuo quidẽ imbui.

¶ Co. In co m p̃cedẽte: abijciũt n/ ꝛ o in i cõuerso: in ci p̃teritũ reddũt. vt vinco vici. Que vero vocalẽ hñt natura longã ante co formant

illum in xi. vt dico dixi. preter ico: quod nunc product/ nunc cor. reperitur: et ici facit. parco autem pepci/ et parci. Illa q̄ s ante co habent in vi gignunt preteritum. vt nosco noui. quiesco ui. et coquiesco ꝯquieui Demitur côpesco: q̄d cōpescui facit. dispesco pescui. disco didici. dedisco dedidici. posco poposci/ et depoposci. glisco olim glisci. coquinisco conquexi. et significat caput inclinare.

Do. In do finita: vertunt o in i vt pando di. prendo di. excipiuntur habentia v vel i ante n in penul. q̄ in di preteritū pariūt/ abiecto n vt fūdo fudi. scindo scidi: olim sciscidi. Sed diuido habet diuisi. tūdo tutudi. Adduntur habentia vocalē natura longā ante do: q̄ in si faciunt. vt ludo lusi. cedo cessi. rado rasi. Cedo quidē cecidi penul. pro qm̄ pcutere significat. cado cecidi. incido incidi. cōcido cōcidi ꝛ similia. Cudo cudi. ꝛ cussi. pedo pepidi. tendo tetendi pendo pependi. Fido vero fisus sum: olim fidi. perdo perdidi. Et a do composita geminant di. vt credo credidi.

Go. In go: in xi finiūtur: vt cinxi: ago tn̄ egi: cū cōpositis dego degi. lego gi. frango fregi. tango tetigi. pungo pupugi/ ꝛ puxi pango pepigi et panxi et pegi/ primū significat pacisci: alterū cantare: tertiū cō ungere. impūgo ipegi. diligo dilexi. negligo glexi. intelligo / lexi. Habentia r ante go. preteritū i xi creant: vt mergo si. Demūtur composita a rego: qm̄ faciunt in xi: vt corrigo rexi. pgo perxi.

Lo. In lo in ui syllabas. vt colo colui. fallo autē fefelli. pello pepuli. psallo psalli. tollo tetuli. pro quo nūc sustuli. vello velli: ꝛ vulsi. reuello reuelli/ et reuulsi: Seruius tn̄ vetat dicendū vulsi. et reuulsi. Percello pculli et pculsi. excello uel excelleo exculi/ et excellui.

Mo. In mo si vocalis longa pcedat i/ vertunt illud in psi vt promo pmsi Reliqua vero in ui syllabas. vt gemo gemui. Emo cū ꝯpositis emi. sed pmo facit psi. pimo pemi. Interimo interemi.

No. In no vertunt no i vi. vt sino siui. sterno straui. cōtemni tn̄ contempsi habet. Illa q̄ g vel o ante no habent: in ui syllabas finiunt: vt gigno genui pono posui. et a cano cōpsita. vt siccinui. cōcinui. nam cano cecini reddit. lino lini/ et liui.

Po. In po in psi. vt scalpo psi. sed rūpo rupi habet illa tn̄ q̄ e breuē ante po. habent in ui syllabas terminant. vt strepo strepui.

Quo. In quo: in xi. vt coquo coxi. linquo quidem liqui.

Ro. In ro: in ui. vt sero serui. cuius quidē ꝯposita in ui syllabas terminant. vt desero defui. sed ꝯsero ꝛ insero habent ꝯserui: ꝛ cōseui. inserui et inseui. tero triui e in i mutat. Curro cucurri: cuius ꝯposita (vt diximus) nō geminantur. nisi decurro. et pcurro q̄ habent pcucurri et precurri decucurri et decurri. vt Priscianꝰ admonuit. gero gessi. vro vssi. verro versi et verri.

So. In so: in ui. vt lacesso lacessui et lacessi. etiam arcesso arcessi.

accerso accersi. capesso capessi habet. facesso facessi. viso visi. queso quesi/et quesiui. pinso pinsi/et pinsui.
¶ To. In to/in ui syllabas. vt meto messui. sterto tui. sz verto vti. flecto flexi facit. necto nexi/et nexui. pecto pexui/et pexi. plecto plexi. mitto misi. peto petij. et petiui. sisto statui. resto restiti. cōsto cōstiti/et
¶ Uo. In vo in ui syllabā. vt voluo ui. demūt hñtia vocalē (hmōi. natura lōgā añ vo. que xi hñt. vt viuo xi. cōuiuo cōuixi. reuiuo reuixi
¶ Xo. In xo in xui. vt nexo nexui.
¶ Cio. In cio hñtia a añ cio. a in e vertūt: abiecto o. preteritū reddunt vt facio feci. iaceo ieci. Nam alia que i ante cio hñt: in xi faciūt. vt aspicio aspexi. at icio ici facit. et elicio elicui.
¶ Dio. In dio in di. vt fodio fodi.
¶ Fio. In fio vnū est: cū cōpositis: et habet factus sum: olim fij.
¶ Gio. In gio in gi. vt fugio fugi.
¶ Pio. In p io in pi. vt capio cepi. cupio cupij et cupiui. rapio rapui. sapio sapui et sapiui.
¶ Quio. In quio vnū est Inquio: quod habet inquit tm̄.
¶ Rio. In rio vnū est Pario/quod peperi facit.
¶ Tio. In tio in si geminato s. vt concutio concussi.
¶ Uo. In vo/in ui syllabas. vt acuo acui. arguo argui. dicim⁹ añt fluo fluxi. struo struxi. pluo plui/et pluui. vnguo vngui/et vnxi.
¶ Ho. In aho/et in eho: in xi. vt traho traxi. veho vexi.

¶ De preterito quarte coniugationis.

Quarte coniugationis preteritū formatur a secūda persona presentis indicatiui: mutata s littera in vi/vel in i. vt munio muniui/vel munij. Excipiuntur autē in cio terminata: que/si duarum excedant numerū syllabarum/ et n habent ante cio/ preteritū in xi habent. vt vincio vinxi. quod etiā habet vinciui/ et vincii. sancio xi. olim sanciui/et sancii. Si vero nō habuerint n. faciūt in si. vt farcio farsi. raucio rausi. amicio autē amiciui/ et amicii. Sed haurio hausi effert/ et hauriui/et haurii. salio salui/ et salui. vñ dessiui. sepio sepsi/sentio sensi. venio veni cambio campsi/ et cambui. aio aij. aperio apui/et iui. teste Foca. Et reliq̄ a pario deriuata faciūt in ui syllabas. vt cooppio coopui. sed comperio comperi habet. reperio p in preterito geminat. et facit repperi.

De supinis verborum.

¶ Supina vbor in um desinūt/et in u/abiecta m. vt amatū amatu.
Bi. Ea q̄ in bi preteritū hñt accepta tū syllabā supinū reddūt. vt bibi bibitū.
¶ Ci. In ci finita p̄terita/faciūt supina in ctū. vt vici victū.
sed vba ci ante o hñtia: mutāt cio in ctū. vt iacio iactū. facio factū.
Hor cōposita hñt e ante ctū. vt reiectū. refectū.

¶ Supina verboꝛum:

¶ Di. in di in ſũ. vt vidi viſũ. momoꝛdi moꝛſũ. totondi tonſũ. cõpoſita vero a do mutãt o in i / et accipiũt tũ. vt reddo redditũ. circũdo aũt circũdatũ habet. tendo tentũ / tenſũ. oſtendo oſtẽtũ / oſtẽſũ. edo eſũ. abſcondo abſcenſũ / et abſcõditũ. Quinqꝫ ſũt: q̃ cũ cõpoſitis geminant s. vt findo. ſcindo. cudo. pando. cedo. que hñt fiſſũ. ſciſſũ. cuſſũ paſſũ ceſſum. Tundi tunſum ſeruat n. vt Priſcianus in duodecim carminibus aſſerit.

¶ Gi. In gi in ctum. vt legi lectũ. que vero a ante n habent: perdunt n vt frango fractũ. A fugi fugitum eſt.

¶ Li. in li: in ſum. vt fefelli falſum. tuli quidẽ latũ: pepuli pulſum. velli vulſum: perculi perculſum habet.

¶ Mi. In mi: in ptum. vt emi emptum.

¶ Ni. In ni / in tum. vt cecini cantum. occini occentum.

¶ Pi. In pi in ptum. vt ruptũ. capio cepi captũ / et non ceptũ. at incipio inceptũ. recipio receptum. et huiuſmodi.

¶ Qui. In qui: in ctum. vt liqui lictum.

¶ Ri. In ri in ſũ. vt incurri incurſũ. pepi ꝟo paritũ ⁊ partũ. et ab eo cõpoſita in tũ hñt ſupina. vt repperi reptũ per ſimplex p.

¶ Si. In ſi: in ſũ. vt viſi viſũ. miſi miſſũ. p duplex ſſ. Demũt hauſi. ſtũ. pinſi piſtũ. geſſi geſtũ. indulſi indultũ / aliq̃ñ indulſũ. mulſi mulctũ. et mulſũ. vſſi vſtũ. toꝛſi toꝛtũ et toꝛſũ. Addimus verba quarte cõiugationis hñtia l vel r añ ſi: que vertũt ſi in tũ. vt fulſi fultũ. farſi fartum. excipimus quoqꝫ habentia p ante ſi: que in tũ exiunt. vt ſcripſi ſcriptũ / cambio camptum.

¶ Ti In ti in atũ. vt ſteti ſtatũ: cuius quidẽ. ⁊ a ſiſto cõpoſita i añ tum hñt. vt preſtiti p̃ſtitũ. reſtiti reſtitũ. Ex his aliq̃ atũ ꝓducũt. vt p̃ſtatũ. obſtatũ. ꝯſtatũ. Lucanus. Cõſtatura fides ſupex. Verti (vt eius cõpoſita oñdũt) ꝟſũ hꝫ. nã cõuerti ꝯuerſũ. aduerti aduerſũ facit.

¶ Ui. In vi mutant illud in tũ. vt amaui amatũ. audiui auditũ. dimicaui dimicatũ. queſiui queſitũ: et queſtũ. Dicimus tñ adoleui adultũ. agnoui agnitũ: cognoui cognitũ. caui cautum. laui lautũ: et lotum: quondã lauatũ. paui paſtum. ſeui ſatum. mutat e in a. at inſeui inſitum habet. et conſeui conſitum. potaui potum. olim potatum ſaliui ſaltũ. ſolui ſolutum. volui volutum veniui et venii venum. ſepeliui ſepultũ. amiciui amictum.

¶ Ui. In ui ſyllabas: in itum. vt domui domitũ. p̃ter fricui frictũ. necui nectũ. ſecui ctũ. cẽſui ſũ. docui ctũ. ſtatui tũ. miſcui mixtũ. tenui tũ toꝛrui toſtũ. puſui poſtũ ⁊ poſitũ alui altũ et alitũ. colui cultũ. cõſului ꝯſultũ. ſuccinui ſuccẽtũ ꝯcinui ꝯcentũ ⁊ ſic cetera a cano. molui molitũ. occului occultũ. rapui raptũ. texui textũ. meſſui meſſũ. Hñtia r ante ui ſyllabas: mutãt illas in tũ. vt aperui aptũ. carui tñ caritũ hꝫ: et caſſũ parui paritũ et partũ. Ut in vo terminata: vertunt illud in utũ. vt acuo acutũ. rui rutũ. et ruitũ, ꝯpoſita ꝟo a ruo: rutũ

sciũt. vt dirutũ. erutũ et eruitũ. vt Prisciano placet.

Xi. In xi in ctũ. vt dixi dictũ. Illa aũt q̃ hñt n añ si abiiciãt illud si ter cie sint ꝯiugatõis. vt mictũ. pictũ. excipimus cinctũ. tinctũ. anctum vnctũ. punctũ. Fluxi quidẽ fluxũ hꝫ. nexi nexũ. fixi fixũ: qđ Prisci anus oblitus est.

Ea que in supino deficiunt.

Supinis quidẽ carent oĩa inchoatiua/ et meditatiua: pter parturio parturitũ. esurio esuritũ. Itẽ volo. nolo. ⁊ malo. Adde oĩa neutra se cunde ꝯiugatõis q̃ pteritũ in ui syllabas hñt. vt langueo lãgui pter hec placeo. noceo. careo. pareo valeo. et doleo.

Hec quoqꝫ supinum non habent:

Aestuo/ sterto/ mico/ rudo/ strido/ strideo/ psallo/
Et conquinesco/ parcas/ obedit quoqꝫ dego.
Respuo/ scalpo luo/ sic signans cerno videre/
Horreo/ scando/ pauet/ mando/ scabo iũgere debes
Linquo/ cum satago compesco lamboqꝫ/ lingo.
Ambigo/ cum metuo/ timeo/ simul vrgeo/ glisco/
Caluoqꝫ/ cum tenuo/ disco/ tremo quoqꝫ posco.

Similiter et aliqua ex his que inter defectiua posuimus.

De passiuorũ/ cõmuniũ deponẽtiũqꝫ preteritis.

Passiua ex ppriis participiis et sũ es est ꝯnectũt preteritũ. vt amor amatus sũ: vel amatus fui. illa igit̃ q̃ꝫ actiua in supinis deficiũt carẽt preteritis. Restat iã. vt dicamus de supinis cõmuniũ. et de ponentiũ. que vt facilius formes: finges ex illis actiuũ in o. et (ser uata simili norma) finges etiã supinũ. qđ verũ esse cõperies. vt ab opitulor: fingatur opitulo opitulaui opitulatũ. et est verũ supinũ: ex hoc ergo participiũ ex quo preteritum deinde formabis. At hec: q̃ sequuntur hanc fugiunt litterã. amplector amplexus sum. cõplec tor xus sũ. expior expertus sũ. misereor sertus sũ. reor ratus sũ. loquor locutus sum. nascor natus sum. sequor secutus sum. potior potitus sum. vlciscor vltus sũ. orior ortus sum. obliuiscor oblitus sũ. irascor iratus sum. cõminiscor cõmentus sũ. fruor (in q̃ Focas delusus est) fretus sũ. fruitus sũ. et fructus sũ. morior mortuus sum. tuor tuitus tueor tutus sũ. queror questus sum. vtor vsus sum. ordior orsus sum pficiscor profectus sum. nanciscor nactus sum. paciscor pactus sum expergiscor: exprectus sũ. fungor functus sũ. gradior gressus sum.

metior mensus sum, et metitus sũ. potior potitus sũ. fateor fassus sũ. fatiscor fessus sum. labor lapsus sũ. adipiscor adeptus sũ nitor olim nixus sũ, nũc nisus sũ. comperior, mereor, et diuertor hñt comperi, merui, et diuerti: que Focas passiua neutra appellat.

Potuissẽ pluribꝰ in locis doctoꝝ autoritates afferre. sed, quia studui breuitati illas preterij nõ impudenter. Si qui vero sũt qui doctorũ testimonia querant: ex doctissimis grãmaticorũ, atq; vsu autorum accipere poterunt.

Uale lector, et ama Sulpitium tuum. Finis.

Sulpitii verulani in libellũ de cõstructione partium orationis ad Mazancollum perfatio.

Cum decembribus mecũ vacationibus cõsiderarẽ aliqd opis lucubrare: qd tuo Mazancolle sapientissime nomini dedicarẽ venere forte mihi in mentẽ tui nepotes carissimi. quibus si cõmodũ facerẽ: tibi fore gratissimũ nõ dubitabã. Statui ergo de cõstructione illis opusculũ scribere sub tutela nominis tui: ne quis liuidus, et detractor in illud latrare auderet: atq;, vt inde quantulacunq; mihi gloria orietur. tua magis approbatione clareret. Ad qd opus aggrediendũ impullit me etiam charitas qdã, ⁊ pietas erga adolescẽtes: qui fraudati sũt simplicitate doctrine. Nã cum multi (licet doctissimi) hac etate viri de cõstructione scripserint: id tamen qd erat nõ negligendũ ꝑterierũt noim videl; cõstructionẽ. Illorũq; alij nimis impliciti, et parci fuerũt. alij sicci incautiq; in tenuissimos inciderunt errores. alii nimis profusa. sed non plena tradiderunt precepta. Ego autem conatus sum ita breuiter rem colligere. vt breuitas ipsa non pariat obscuritatem. et ita accurate. vt nihil preteriam necessarium: nec aliorum sequar errores, neq; tam vulgariter scribere volui. vt nihil laboris in pectore docentis relinquerem. nam verborum significata nõ posui. nec secundas personas, et preterita et supina. vt alii posuere. Est enim huius libelli titulus solũmodo de constructione. quẽ vt leta; fronte suscipias magnopere te oro amplissime pater. curesq;. vt Jeronymus, et Philippus hunc diligenter ediscant. plus enim in hoc: q̃ in aliis quibuscunq; de constructione proficient.

De generibus verborum.

Genera verboꝝ ꝑcipua sũt duo. ꝑsonale, ⁊ impsonale. Personale verbũ est. qd ꝑ numeros, ⁊ ꝑsonas declinat. vt amo. as. at. amamꝰ amatis amant. Impersonale est: qd numeris caret, et personis. vt tedet, miseret.

¶ De verbo personali.

¶ Genera verbor psonaliū sūt quinqȝ/ actiuū/ passiuū/neutrū/cōe ꝛ deponens. Sūt qui diuidūt neutrū in neutrū.simplex neutrū sub= stātiuū neutrū passiuū/ꝛ neutro passiuū:q̄ sūt neutri generis spēs

¶ Omnia verba personalia volunt ante se nominatiuū/ seu vocatiuū vt ego amo/o Virgili ama.

¶ Ntūs ꝛ vtūs cū verbo debent in duobus accidentib9 cōcordari in persona/ꝛ in numero.vt tu amas/ꝛ o tu ama.

¶ Adiectiuū cū suo substātiuo debet in tribus cōuenire/i genere nu mero in casu.vt vir doctus legit

¶ Relatiuū substantie cū suo antecedēte i tribus cōcordatur in gene re/numero/ꝛ persona. licet in psona discordari cū verbo possit. vt equus quem video currit.

¶ Oia verba actiua volūt ante se ntm̄ seu vtm̄ agentē/ꝛ post se actm̄ patientē. Exceptis metuo/formido/ timeo/audio. video.ꝛ quedaȝ alia ad sensū ptinētia/q̄ si recte aduertimus ntm̄ postulāt patientē et accusatiuū agentē. vt indicat Priscia. sed ista eidē regule subij ciātur. Interdico solū ex actiuis refugit accusatiuum.

Hec/et plura ex actiuis solum accusatiuum patien

tem post se postulāt. vt ego amo galateā. amo.diligo. colo.video. tango.porto.fero.gero voco.teneo verbero.timeo.formido.metuo dicimus tamen metuo tibi/ et a te.sic timeo tibi/et a te.sed subin= telligitur actūs/et differunt. desidero.cupio.incipio. inchoo.lego. perlego.relego.despicio.decipio. Fallo.dic autē via me fefellit. fi nio/perficio.pergo.cano.canto.honoro.sperno.cōtemno.vitupero Fastidio.vt ego fastidio verba tua.laudo. supplico. quod etiā dtō iungitur. vt supplico te ꝛ tibi/cōsulo.i. cōsilium peto.ledo. ac etiā offendo.ausculto audio.sed dicimus etiā ausculto ꝛ audio tibi hoc est obtempempero tibi. Et potes addere quasi his oībus datiuū damnū/aut vtile/decus aut dedecus/ aut accidens denotantē.vt desidero laudē filio tuo, sic et nōnullis aliȷs:que dicentur inferius

Hec ꝛ plura vltra accusatiuum accipiunt datiuum

indicantē:in quem dirigitur actus:vt tu das librum Sulpitio. Do prebeo.dono.impendo.trado.tribuo.exhibeo.Credo.vt credo pe= cuniā tibi.i.mutuo/ꝛ in fidem do.nam credo verbis tuis.i.fidē ad= hibeo neutrū est. Nuncio significo. dico dicis.affero.narro.dico di cas.lego legis.lego legas.scribo mitto.ex his tamen do.mitto scri bo iunguntur accusatiuo et prepositioni. vt scribo a te litteras. do litteras huic a te.hoc est vt reddat tibi.committo.mutuo.submitto

subdo.obijcio.suppono.declaro. manifesto.recito.promitto. spon-deo.reddo.debeo.quod solum datiuum allicit.iubeo.edico.iudico. parco .assimilo.comparo.confero te illi et cū illo.mando. cōmendo te pontifici.id est charū te facio pontifici. cōmendo te apud ponti-ficem.id est laudo/ascribo te in numero illorum et scribo hanc rē tibi laudi/et ad laudē.monstro.ostendo.indico.refero tibi. hoc est dico tibi.refero ad te.id est consulo te.suadeo.psuadeo.dissuadeo. inui-deo.vt inuideo tibi vsū lignorū. Maledico tibi/et te dicimus.Sic cōstrues benedico/et vno casu cōtentatur.Interdico vero accusa-tiuū nō postulat.sed datiuū/et ablatiuū sine ppositione.vt interdi-co tibi aqua/ et igni.

Hec et non plura vltra accusatiuum patientem.

aliū casū postulant (vt ego doceo te grāmaticam) Doceo.moneo. admoneo.rogo.interrogo.celo.dicimus etiā celo tibi librū.et celo te de libro.Flagito.posco.peto.postulo. sed hec duo etiā ablatiuū cū ppositione(vt plurimū) habent. vt postulo abs te beneficium.oro exoro.calcio.vestio.induo.Exuo.Cingo.succingo. dicimus.quoqz vestio.et induo.et exuo te veste.et accingo me ense.Cōprehendes cū superioribus ab eis quedā composita.vt edoceo. cōmoneo,legi mus.doceo te de hac re/ et admoneo te huius rei.

Hec et plura post accusatiuum requirunt abla-

tiuū sine ppositione(vt spolio te veste)Munero pcutio.Vbero.do no te munere aurato.orno.priuo.onero.exonero.lacto. educo.abo. alo.nutrio.dico.munio.spolio.vitupero.offendo.mordeo.impugno expugno.oppugno.lacero.vulnero.saturo.saucio.vacuo. Aspicio Conspicio.Suspicio.Respicio.Inspicio. pspicio(que quidē aliqñ relicto actō dtm volūt.Teren.Tibi pspexi)vexo.instigo.irrito pel lo.fugio.Cedo te baculo.i.verbero.nā cedo tibi i.do locū tibi:neu-trum est acquisitiuū.Capio te manu.sed qñ dicimus:hoc atriū ca-pit centū homines:significat:qꝫ hoc atriū est capax centū hominū. Corono/peto:vt peto te hasta. cū hasta nō dicimus.

Nam quando instrumenta significamus hanc prepositionem cum nō addimus.vt loquor lingua/curro pedibus.qñ vero cōiunctiōem et cōmitiū exprimere volumus:addimus ppositionem. vt testis est Valla.vt suscepi te cū honore/et tu scribis cū iocunditate.qđ qui-dē raro fallit/ et possūt hoc pacto inumerabilia verba construi.

Hec/ et plura post accusatiuum volunt genitiuum

vel ablatiuum sine prepositione. vt impleo cadum vini/vel vino. Impleo. compleo. expleo. repleo. purgo. damno. accuso. arguo. increpo. corripio reprehendo. Sed Emo. Comparo. Vendo. Venundo ablatiuum solummodo precium denotantem postulant. vt emi lactantium quottuor aureis volunt vero illa quattuor hos simplices genitiuos: tanti. quanti pluris. et minoris: quanti idem/ et tanti idem. similem constructionem sequuntur omnia verba: post que exprimenda sunt. vt appreciο ago. doceo facio. costo. Iuuenalis/atque ideo pluris quam cossus agebat. Idem. Crisogonus quanti doceat/vel pollio quanti. Idem. Tanti tanti vna venefica constat. at dicimus: emi librum minori precio quam tu. potestque addere prepositionem cum ablatiuo. vt emi librum abs te tribus talentis. Estimo genitiuum etiam regit. vt omnis vnius estimemus assis. vt inquit Catullus.

¶ Hec et plura vltra accusatiuum possunt recipere ablatiuum: prepositione adiecta. vt Verulani audiunt lectionem a me. vel ex me. Audio. intelligo. habeo. capio. accipio. recipio. suscipio. separo. diuido. segrego. Aufero (quod etiam datiuo iungitur. pello. expello. haurio. retraho. libero. Soluo te vinculis/ et Estus soluit gelu. Moueo. amoueo. remoueo. semoueo. dimoueo. commoueo. Vello. diuello. reuello. conuello. extirpo. proficio. eiicio. exigo: quibus fere omnibus potest addi ablatiuus sine prepositione denotans rem efficientem. vt haurio aquam e puteo manibus. Audio lectionem a te auribus. Vello herbas e terra ligone.

Dictum est iam de verborum actiuorum constructione sed aduertendum est: quod multa cuiusque generis verba absolute poni possunt. vt Amo. Nonnulla aliquando solo dativo sunt contenta. vt inuideo tibi, benefacio tibi. Multa relicto post se casu. aliis verbis adherent. vt opto te viuere. puto te dormire. cupio: euadas doctus. Multa prepositioni/et casui suo iungunt. vt redeo de te. et timeo ob verba tua. sed quia impossibile est colligere verba omnia/ charissime lector disce re. Teque oro/ne audeas hoc opusculum vel addendo aliquid vel subtrahendo corrumpere. est enim vniuscuiusque officium ita seruare volumina. vt a suis autoribus scripta sunt.

¶ De passiuorum constructione.

¶ Passiuum verbum est quod ab actiuo formatur addita r. vt amo amor. sed daris vel dare primam personam non habet. Passiua verba omnia querunt ante se nominatiuum vel vtrumque patientem/et post se ablatiuum cum prepositione vel datiuum agentem/et post illum postulant (si libet) omnis casus suorum actiuorum vt Galatea amatur a me/vel mihi. littere dantur a me tibi.

¶ Constructio passiuorū. et neutrorum.

Dices tamē a me iuberis tu: ⁊ hoc iussū est mihi ab illo ꝙꝙ Seruius dicat. Iubeor nō inuenri. A me inuideris tu. et hec res inuidet ab illo mihi. s3 inuideor: figurate a poetis ꝓlatū asserit Priscianus A me celatur tibi liber/⁊ a me vel ꝓpt me celaris tu librū. Tu es interdictus a me aqua ⁊ igni: aqua et ignis est interdictus a me tibi vt valla docet. Tu es rogatus a me veniam. venia rogata est abs te mihi. Cadus repletur a me vini/et vino. Equus emitur a me vł ab illo tribus aureis vel pluris. Tu doceris a me grammaticam. Ego muneror a te veste. Lectio auditur a me a magistro. Illa vero quattuor Nominor. vocor. nūcupor. ⁊ appellor. volūt post se etiā nominatiuū. vt nominor Sulpitius. scilicet a te vel ab aliquo Sic construūtur ⁊ plerūqȝ alia. vt Feror sublimis. scribor heres. iudicor sapiens. arguor innocens.

¶ De neutrorum constructione.

¶ Neutrū verbū est. qđ in o desinens nō hȝ passiuū in o. vt aro seruio Sū vero et sua ꝯposita nō in o desinūt. Sic defectiua illa/ inquaȝ sinit odi. noui. cepi memini. et hmōi.

¶ Hec/ et vix plura ex neutris querunt ante se

ntm patientē. et post ablm. vt careo nūmis. i. nō habeo nūmos. et vocātur possessiua. Careo. abūdo. affluo. mereo. qn militare significat. Lucamus Aere merēt paruo. nā in alijs significationibus dicimus. mereo laudē. sic et mereor palmā et mereor de te. i. confero in te aliquid. et mereo morte filij vel ꝓpt morte filij. Cōsto. vt liber cōstitit mihi duobus aureis. egeo autē et indigeo vel gtō vel ablo cōtenta sūt. vt egeo auro et auri Satago. hoc est satis sū curiosus. vel pago et ꝓcuro solo gtō. Terentius. Hic satagit rex suax. Abstineo illius(dicim⁹) illū et illo. vt Tradit Priscianus.

Hec et plura ante se postulāt nominatiuū agentem

⁊ post se dtm. vt iseruio amicis. et appellātur acquisitiua. Seruio iseruio disseruio. ꝓsū proncio. adsū. ꝓsū. ꝑsideo. ꝑniteo. obsū noceo officio. Sufficio. ꝙꝙ dicamus. Terra sufficit humore herbis. id est dat abūde. placeo. libeo. displicio. incido accido. venio. euenio. aduenio. contingo. conuenio. resto. Uaco quando significat dare operam. nam si cum ablatiuo construitur significat vacuū esse vt vaco culpa. id est vacuus sum culpa. Liceo. hoc est licitum est. Lateo vt tu mihi causā lates. qđ etiā actō adiūgitur vt nulla res latet. deum. Inuigilo. incūbo studijs ⁊ ad studia. Cōsulo cū significat consiliū do. et ꝓuideo. vt consulo rebus tuis. studeo qđ etiā aliqn iūgitur actō bn̄facio. satisfacio. madefacio. liqueo. i. manifestus sum Caueo qđ etiam ablō/ꝓpositiōiqȝ iungit. vt caue tibi ab illo. actō

Juuenalis. Cauet hūc: quē coccina lena. Faueo/ confero/derogo/ abrogo/assuesco/obedio/pareo/obtempero/fido/ qđ et ablm̄ assu mit. vt fido tibi/et te/et illo. Hereo/ adhereo/ inhereo/ acquiesco/ obuio/insto/ Illudo/insulto/ q̄q̄ ista tria etiā accusatiuo iūgantur. Adsto etiā ablatiuo. vt adsto illi/illo/ illum/et etiā circa illum.

¶ Intersum: qñ p̄ntiam significat: datiuū post se postulat vt interfui di sputationi. qñ significat differentiā. vult p̄positionē cū ablatiuo vt ego intersū ab illo: dicimus etiā multū interest inter me ⁊/ ⁊c. qñ notat distantiā: hoc pacto dicimus. Duo miliaria intersūt hinc ad vineam meā: et decem pedes intersunt ab ostio ad altare. quando vero significat vtilitatem: vult ante se nominatiuū agentē/ et post se genitiuū patientem. vt nūmi intersunt pauperū. Utimur tamen loco genitiuorū primitiuorum ablatiuis femininis quinq̧ prono- minum possessiuorum. vt lectio interest/mea/tua/sua/nostra/⁊ vrā sic et cuia/id est lectio est in re(id est vtilitate) mea/tua/sua.

¶ Soluo quando satisfacere significat. neutrum est: vt soluo mercedē tibi. leges. non es soluendo. id est soluere nō potes. Sic cōstruitur mutuo. vt mutuo pecunias tibi. nā r assumpto nō possūt transire ī animal rationale. Mutuor autem deponens. regit accusatiuū/ et ablatiuum. vt mutuo nūmos a te.

¶ Hec/et plura volunt accusatiuum patientem, vt

ego aro terram. et appellantur transitiua. Habēt autē tercias passi uorum voces(vt aratur/et arantur. bibitur/et bibuntur. vt monet Quintilia/ Ouidus. Tenuis mihi camp⁹ aratur. Juuenalis. Sed nulla aconita bibuntur. ab his participia passiue deriuantur signi ficationis (vt aratus/et arandus. comesus/et cemedendus. potus et potandus) Aro/ semino/sero/insero/desero/ mando is / edo/co- medo/obedo/prādeo/ceno/bibo/poto/pitisso/ puto/meto/ ventilo/ disco/hito/vindemio/trituro/egero/digero/ingero/calefacio/frige facio/tepefacio/paruifacio/et similia/ambigo/nauigo/ mereor me ritus sum. vt merui aliquid de te. hoc est contuli aliquid in te: ⁊ me ritus sum de te. Memini lectionē/ et lectionis. odi noui/cepi: que vim habent actiuam. et neq̧ neutra/ neq̧ actiua sunt. Inquam/ et infit defectiua/ Mingo/ spuo/glomero/girgillo/alabro/merendino pinso/spumo/sitio/inhio/insisto / delecto (cui additur ablatiuus) vallo/suo/ insuo/ assuo/desuo/ molo/ neo / filo/ nauigo sarcio/resar cio/munio/euiscero/volo/nolo/ texo/oleo/redoleo/sudo/subeo/ mu rum/et muro/ Adeo vrbem/et in vrbem. Fugio illum/ et ab illo. Scio/nescio/ignoro. dicimus tamen: scio fidelibus: scio cythara. Sono quando ad instrumentum proprie pertinet. vt campana be- ne sonat. et tua vox sonat stulticiam: hoc est indicat. Uirgilius.

Nec vox hominem sonat. dicimus autem: sono / et persono cythara. vt est apud eundem. et eccho resonat vocē tuā. et resonat tinnitibus vnda.

¶ Hec / et plura post se non regunt casum sine preposítione posita / vel intellecta (vt fui in foro / et apud forum) et appellantur absoluta (nam sola per se valent: sensumqꝫ indicant) Eo vado / euado / meo / pergo / ambulo / tendo / accedo / curro / no / nato / ptinco (vt hoc ad te pertinet petre) Attingo etiā datiuo adiūgitur. Vigilo / cubo / dormio / sterto / ascito. sereo. strideo. volo volas. transeo. venio. quiesco. deābulo. pco. incedo sedeo. iaceo. sto. maneo. pmaneo. sum absum. adsum. pugno. deficio (vt campani defecere a rhomanis (Que fere omnia aliquando alliciunt nominatiuū post se: vt incedo regina. sum bonus. curro velox. Aliqua nōnūqꝫ accusatiuū. vt viuo vitam. eo iter / et itinere. vigilo noctem / et tota nocte exeo aulā / et aula. sepe ablatiuum. vt eo pedibus. pereo ferro.

¶ Sum non modo. nominatiuū. accusatiuum ⁊ ablatiuum post se postulat. vt sum doctus. sum apud forum. sū in theatro. sed sepenumero cōstruitur cū gtō. vt tu es magne autoritatis. et cum datiuo. vt multi libri sunt mihi. et mihi est cognomen Iulo. et cū ablatiuo sine prepositione. vt tu es magna vi / et consilio.

¶ Pluo / mingo / fulmino / tono / grandino / tēpesco absolute p se valēt in tercijs personis recipiūt tamen ntm: et actm. vt Iupiter pluit. lapides Fulmiat turres. grādinet segetes. Leges apud liuiū. pluit lapidibus. et pluerit lapides. Statius in thebaide indt. Sara plu¶ Diescit. noctescit. id est incipit fieri nox. vel nox fit. defecti¶ Cuntua sunt et absolutissima.

¶ Hec / et plura querunt ante se ntm patientem / et post se abltm agentē: siue actm cū pposítione ob vel ppter. vt ego gaudeo gloria vel ppt gloriā: et vocantur effectiua. Gaudeo iubilo. exulo. doleo. mereo. qū inestū esse significat.. albeo nigreo. caleo frigeo. tepeo. egroto. rubeo. palleo. splendeo. pingueo. maceo. audeo. fido. areo. vireo. ardeo. madeo..

¶ Hec neutra passiua volunt añ se ntm patientē ⁊ post se dtm et ablatiuum agentē cū pposítōne a vel abs. vt seruus vapulat dño. vel a dño Vapulo. veneo. exulo. nubo. fio. liceo. vt tu lucebis a me magno. et ego sū factus. Sic ɔstruitur calefio. frigefio. et hmōi.

¶ De verborum cōmuniū cōstructione.

¶ Cōe verbūest. qđ in or desinens nō formatur a verbo desinēte I o. et actionē ⁊ passionē signat actiuor ⁊ passiuor simplicē ɔstructionē requirit. vt ego interptor parsiū Et me interpretatur parsius.

Largior a sit dtm etiā postulat (vt Largior equū tibi. A me largit equus tibi) Largior. expior. veneror. moror. osculor. hortor. dehortor cohortor. criminor. amplector. cōplector. interpretor. hospitor. Nec te lateat veteres inter cōmunia posuisse Vereor. vtor consulor. dig nor. confiteor. et testor.

De constructione deponentium.

¶ Deponēs verbū est qđ in or finitū nō habet actiuū in o. et vel actio nem vel passionem significat.

Hec et plura ex deponentibus post se ablatiuū pa=

tientē siue ꝑpositione volūt. vt vtor meis rebus. et appellātur pos= sessiua. vtor vescor. fruor. potior. fūgor. sed potior accusatiuo etiam ꝛ genitiuo ꝯiūgitur. Fūgor actō et ablō. Terentius. Tute illorum officium fungere.

¶ Hec/et plura datiuum patientem requirunt. vt

ego auxilior infirmo. et vocātur acqsitiua. Auxilior. opitulor. q̄ etiā actō iūguntur. suffragior. patrocinor. medeor. medicor. sed dicimus etiā medicor te. misereor tibi/et tui. moderor te et tibi. Blādior ad= ulor. iniurior. mētior. irascor insidior. ludificor. amicor. inimicor. ad= uersor. obuersor. dn̄or. aminiculor. famulor. ancillor aliqbus quidē ex his potes addere ablm̄. vt blandior tibi manu.

Hec et plura accusatiuum flagitant patientem. vt

Solor te. et appellant trāsitiua. solor. ꝯsolor. furor. aggredior adori= or. conor id et ad id. sequor. inseqr. ꝓsequor. populor. ꝑdor. depredor miror. demiror admiror te Pascor panē ꝛ pane. metior. recordor. re miniscor. obliuiscor. que tria etiā gtīs iūgūtur. arbitror. asꝑnor. adi piscor. venor. aucupor. piscor. stipulor illum et ab illo. id est. inter= rogo vel spōdeo. ꝓmereor. demereor. emereor. nā mereor cū ꝑpo= sitōe iūgitur. vt mereor de te. loquor dulcia verba ad te. et alloquor te dulcibꝰ Ꝟbis) reor. opinor. meditor. imitor. emulor exordior. vl= ciscor te ꝛ de te. sortior. feneror. adipiscor. prestulor. qđ etiā dtō cō iūgitur. lucror. patior. vaticinor. ꝓnosticor. auguror. miseror misē= raris. Liceor cui additur abltūs: et aliqñ gtūs. vt liceor te magno precio. et liceor te tanti. Queror. cōqueror. ꝙꝙ dicamus etiā queror de te et tibi. i. apud te molior. potes addere aliquibus dtm̄. vt fu= ror equū tibi. Auguror tibi mortē) aliquibus ablatiuū. vt aggredi= or te ferro. et Patior dolorē ex vulnere.

Ista/ꝛ plura ante se nominatiuum volunt patien

tem. et post se ablm̄ agentē sine ꝑpositiōe vel actm̄ cū ob. vel ꝓpt vt letor pecuniis. vel ꝓpter pecunias. et dn̄r effectiua. Letor.

gratulor. cui datiuũ addimus. vt gratulor tibi tua felicitate. sic et grator. Uirgilius. gratare sorori. Glorior/ indignor/ delector/ oblector morior/ stomachor/ tristor/ verecũdor/ expgiscor/ algor/ bacchor crapulor/ contẽtor/ Grauor illo/ et illud

Hec/ et plura requirunt ante se noiatiuũ patientẽ/ et post se dtm̃ vel ablatiuũ cũ p̃pone (vt Ortus sũ ex bono patre) et appellãt deponẽtia passiua. Orior/ nascor/ renascor.

Hec et plura non regunt post se casum sine preposi tione (vt Altercor cũ paulo) et noiantur absoluta. gradior/ proficiscor/ ingredior/ reuertor/ nugor/ cõuersor/ rissor/ tumultuor/ altercor/ ratiocinor/ argumentor/ lacrimor/ prelior/ labor/ Nitor sub pondere/ et nitor hasta. cachinnor/ gradior/ luctor/ grassor.

De verbis impersonalibus/ et eorũ cõstructõe.

Genera verbor̃ impsonaliũ duo sũt. actiue vocis scz/ et passiue. Actiue vocis terminãtur in t (vt tedet/ miseret) passiue in tur. vt amat. Et descẽdunt ista passiue vocis a terciis psonis oim̃ vere actiuor̃ addita vr. vt amat amatur. Sed dicimus amatũ est /amatum fuit/ amatũ fuisset. et similia in vnica dictione: ne putares duas. Descẽdunt etiã a neutris illis/ que nõ significant passionẽ/ et vim habẽt actiuã/ vel absolutã. vt careo/ et vapulo. que illa nõ habent. sed ab illis fere/ q̃ cũ Seruio numeramus/ et cũ Uro/ et eo is. Ab aliis v̾bis raro inuenies. Nullũ quidẽ verbũ in or format impersonale. A sum et cõposita eius nullũ preter Estur/ et potestur. inuenies estur quoqꝫ ab edo es est deriuatũ.

De cõstructione impersonaliũ passiue vocis.

Regunt quidẽ impersonalia añ se abltm̃ cũ p̃positione/ vel loco ablatiui dtm̃: vt a me/ vel mihi amatur. et absolute p se valẽt: nec pñt cõstrui transitiue. quare nũq̃ addes post illa actm̃: nisi iuncta prepositione. vt a me itur in antiquã syluã. Potes autẽ addere quibusdã datiuũ. si eor̃ psonalia illũ regũt (vt a me seruitur tibi. Marcialis Non bene (crede mihi) seruo seruitur amico. Aliqñ abltm̃ cũ p̃positione. vt a me auditur a te. et a me statur in foro. et a me interdictũ est tibi aqua et igni.

Est eñ animaduertẽdũ q̃ in infinitiuis v̾borũ impsonaliũ passiue voc̾ semp debet exprimi ablatiuus. vt volo a me amari. volo a me seruiri. i. volo amare/ volo seruire.

De constructione impersonaliũ actiue vocis.

Interest/ et refert/ qñ significãt vtilitatẽ: si iungũtur v̾bis infinitiuis sunt impsonalia: et querũt ante se infinitiuũ et post se gtm̃ omnium

casualiũ dictionũ. sed volũt ꝑ gtĩs primitiuoꝝ fẽim ablĩm illoꝝ ꝓ nõim mea/tua/sua/nr̃a/ꝛ vestra. adde ꝛ cuia(vt dctm̃ est in neutris vt legere interest Sulpitij. vel mea. ꝛ studere refert illius. vel tua. Inuenit tñ refert q̃si impsonale. q̃uis nõ sit iunctũ infinitiuo. habet eñ solũmõ tercias ꝑsonas. vtriusq; numeri. vt hec res refert mea/ vel illi⁹. Dicimus etiã Parui refert/ꝛ istius nõ refert in alia significatione. ea est: parũ differt/et iste nõ curat.

¶ Placet/licet/cõtingit/accidit/euenit/liquet/prestat(hoc est: melius est)constat (firmum est)conducit/expedit(hoc est vtile est)conuenit/suppetit/vacat/restat/si infinitiuis verboꝝ iungantur: sunt impersonalia/ et volunt ante se infinitiuum/et post se datiuum. vt legere placet studiosis.

¶ Decet/delectat/iuuat/et oportet/iuncta infinitiuis sunt impsonalia. et infinitiuum cum actõ postulant. vt Audire iuuat me.

¶ Est/erat/fuerat impersonaliter sepenumero ponitur. et exigit ante se infinitiuum et post se gtm̃. vt seruare fidem est boni viri. dicim⁹ tamen/mea/tua/sua/nostra/et vestra.

¶ Pertinet/attinet/ꝛ spectat. si infinitiuo iungantur: sunt impersonalia: et volunt ante se infinitiuum/ et post se prepositionem cum accusatiuo. vt legere pertinet ad me

¶ Penitet/tedet(qd̃ facit preteritum pertesum est) Miseret misertũ est. pudet puduit. piget piguit. genitiuum/vel infinitiuũ añ se querunt/et post se actm̃ patientẽ. vt paupeꝝ miseret me aut(verso ordine)dicimus. Me miseret pauperꝝ. Virgilius. Si te lapsoꝝ miseret. Et hec semp sunt impsonalia. q̃q; pudet olim fuerit personale. Therentius. Nonne hec te pudent? Oportet autẽ nunq̃ reperitur ꝑsonaliter: nisi apud vetustissimos.

¶ Decet/licet. prestat(.i. melius est.)constat(firmum est)expedit/Iuuat/et conducit (pro vtile est) quando numeros in his significatis habent: inueniuntur per tercias tm̃ declinari personas: nisi decet/ et iuuat Vallam decipiant.

¶ Benefit/malefit/satisfit volunt añ se ablatiuum agentẽ cũ prepositione/ꝛ post se datiuũ patientẽ. vt a me benefit tibi.

¶ Incipit/desinit/debet/potest/solet/ꝛ vult. si infinitis ꝑsonalium iunguntur/personalia sunt et verboꝝ illoꝝ postulant constructionem(vt ego volo amare te. Tu vis audiri a me. Tu debes gaudere virtutibus. Tu potes letari pecunijs. si infinitiuis impsonalium iunguntur impsonalia efficiuntur: ꝛ illoꝝ volunt constructionem vt me incipit tedere vigilie. Mihi desinit placere studere. Me vult delectare dormire. Tñ dicimus(sed raro: vt Valla refert) Desino te tedere vigilie. et volo me delectare dormire.

De infinitiuoꝝ constructione.

¶ Infinita verba oīa flagitāt añ se actm̄/ et post se casus suoꝝ v̄boꝝ vt me amare galateā bonū est. Et me amari a galatea est optimū Sed iste infinitiuus esse vult post se eundē casū q̄ p̄cedit ipsum. vt ego volo esse doctus: mihi placet esse docto/ et doctus. Volo me esse poetā/ nō tñ dices. Volo me esse poeta. nā esse ante se accusatiuū habet/ et post se similē copulat casū.

De gerundiuoꝝ et supinoꝝ cōstructione

¶ Gerūdia/ ꝛ supina/ ꝛ ꝑticipia ante se casū nō postulāt. sed post se requirūt casū suoꝝ verboꝝ. vt studeo grā acquirēdi gliam. et Curro causa amādi a te: et eo doctū discipulos/ et eo doctū a p̄ceptore. Dignum doctu. i. dignū vt doceat/ vel vt doceatur. Nec te lateat gerūdia/ et supina eandē habere significationē: quā habent eorum verba: ꝛ ab oībus verborū generibus deriuari. Ea autē q̄ ab actiuo descēdunt duplicē gerūt significatōnē/ ꝛ sunt tā passiua q̄ꝫ ac̄tiua.

De participiis et eorum cōstructōne

¶ Participiū vult post se casū verbi sui. vt tu amans virtutē/ facis bonū. Tu gaudēs ꝓpt amorē. diligis galateā. debemus etiā ei dare aliqñ illū casū. q̄ ipsū p̄cedit. vt ego sedens letus: rideo. Mihi facto vel existēti bono: placꝫ virtus. et tu amas me: factū vel existētem ¶ Resoluitur quidē participiū i relatiuū/ ꝛ verbū tp̄e fu̾ato ¶ bonū vt amās q̄ amat/ vl̄ q̄ amabat. amaturus: qui amabit. amatus: qui amatus est. amādus qui amabitur. Nōnunq̄ꝫ resoluitur in verbū absqꝫ relatiuo/ et cū aduerbio temporis. vt magistro legēte. hoc est dum magister legit.

Terminationes participiorum.

¶ Participia septē modis terminātur in ans/ ꝛ in ens. q̄ sūt p̄ntis/ et p̄teriti tp̄is in rus/ ꝛ in dus (futur) in tus sus/ xus/ p̄teriti perfecti/ ꝛ plusq̄ꝫ ꝑfecti. vnū eiusdē temporis in uus: qđ est mortuus.

De significationibus participiorum.

¶ Participioꝝ significatōes sūt due: actiua scꝫ ꝛ passiua. Participia igit̄ q̄ a verbis vim actiuā h̄ntibus deriuātur: actionē significāt. q̄ vero passiuā: significāt passionē. Discendū tñ: nōnulla ex illis preteriti ꝑfecti/ ꝛ plusq̄ꝫ ꝑfecti tēp̄is aliqñ solā actionē significare. vt fere oīa a deponentibus aliquando tam actionem q̄ꝫ passionem. vt omnia que a cōmunibus deriuātur. ꝛ aliqua a neutris quibusdā vt pransus et senatus/ ꝛ a deponētibus aliquot. vt auxiliatus/ meditatus/ locutus/ medicatus/ comitatus/ imitatus/ et plura. Illa vero futuri in in dus omnia passionē significant.

¶ Participia ab actiuis.

Ab actiuo verbo duo participia formantur in ans/ vel in ens: vt amans/ vel legens/ et in rus: vt lecturus

Discce asit omnia verba q̃ supinis carent: nõ posse habere participia in rus. Hec quidẽ et forte plura ex actiuis carent supinis ⁊ participijs in rus.

Respuo cerno luo proprijs caruere supinis
Linquoq; cum satago compesco lampoq; lingo.
Ambigo cum metuo timeo simul vrgeo glisco
Caluoq; cum renuo/ disco: tremo quoq; posco
Angoq;/ cum viso sugo coniungere debes.

Lingo equidẽ supinũ habet: sed in participio defecit.

A passiuis duo participia deducuntur: scilicet preteriti perfecti/ ⁊ plusq̃ pfecti tẽporis ⁊ futuri in dus. vt Doctus et docẽdus. Sz illa quorum actiua carẽt supinis nõ hñt pticipia preteriti pfecti/ ⁊ plusq̃ perfecti. sed futuri tm̃ in dus.

A neutris duo: pñtis tẽporis/ et futuri in rus vt seruio seruiẽs seruiturus. sed ichoatiua oĩa/ ⁊ meditatiua carẽt supinis. vt lecturio/ ⁊ labesco: pter parturio/ ⁊ esurio. item volo/ nolo malo/ ⁊ neutra oĩa scdẽ ↄiugatõis q̃ in ui sillabas faciũt preteritũ vt egeo egui. palleo/ pallui. sed ista excipiũtur. Placeo. noceo careo. pateo. valeo. doleo: q̃ hñt placiturus. nociturus. cariturus. passurus/ valiturus/ doliturus. hec quoq; in vsu supina nõ habent

Aesto/ sterto/ mico/ rudo/ strido/ strideo psallo
Et conquinisco/ parcas/ obedit quoq; dego
Horreo: scando: pauet: mãdo: scabo iũgeq; scalpo

Quedã neutra hñt pticipia. vt prãdens/ prãsus/ ⁊ prãsurus. sic etiã

Gaudeo: cum placeo: ceno: titubo quoq; nubo
Audeo: fido: solet: iureo: pateõ: mereoq;:
Prandeo: suesco. tamen formabit fio futurus.

Quod etiã a sum es est diriuatur.

Neutra transitiua fere quattuor participia habent. vt arans araturus. aratus ⁊ arãdus. Vigilãs vigilaturus vigilatus/ ⁊ vigilandus Juuenalis. Frange miser calamos: vigilataq; prelia dele. Tibullus.

Constructio participiorum.

Cum fletu nox vigilanda venit. Ouidius. Viscera montanis ferret edenda lupis. Juuenalis. Epotaque flumina medo. Oratius Porcis comedenda relinques.

A verbis cōmunibus quattuor emanāt participia vt a largior largiens largiturus. largitus et largiendus.

A deponentibus tria participia deducuntur: presentis et preteriti et futuri in rus. vt auxilians auxiliatus et auxiliaturus. Vescor autem et reminiscor medeor et liquor. carent supinis. Fruor et reor preteriti tēporis tamen participium habent. Vescor futuro caret. Orior habet oriens ortus et oriturus. morior moriens mortuus et moriturus.

Est autem aduertendum a verbis deponentibus actionē significantibus participia nasci in dus: siue quod olim fuerint cōmunia: siue natura propria. vt sequendus/ loquendus/ aggrediendus.

Ab impersonalibus nō extant participia: nisi a Tedet pertesus: quod regit genitiuum/ et accusatiuum (vt Seruius tradidit. Suetonius Et quasi pertesus ignauiam suam) et a pudet pudendus/ et a piget pigendus Propertius. Poscis ab inuita verba pigenda lyra. et a penitet penitens. Lactantius. Remissurum se penitentibus peccata promittit. Sed sciendum hec verba apud antiquos fuisse perfecta.

Participium transit in nomē quattuor modis. constructione comparatione compositione/ et temporis amissione. Cōstructione quando aliter construitur: quam verbum a quo descēdit. vt amans virtutis. Cōparatione. vt ego sum magis doctus quam tu. Cōpositione. vt indoctus. nam indoceo nō dicimus. Temporis amissione: quando nullum significat tempus. vt ego sum amandus. i. amari dignus. Sum sectandus. sum sectari dignus.

Nomina similia participiis/ et ambigua participia et sine verbis. Sunt nomina quedam participiis similia/ vt trabeatus togatus/ caligatus/ brachatus/ lanatus/ pellitus/ cornutus/ hirsutus et plura. Sunt et alie voces: que cum tempore participia sunt. sine tempore vero nomina: vt armatus/ doctus/ acutus/ et similia. Sunt et absque verbis participia vt triumphatus/ regnatus/ laboratus/ erratus/ decursus. que recte dicuntur: quamuis eorum verba in illis ex vsu deficiant.

Figure participiorum due sunt/ simplex: vt amans: et decōposita. vt peramans. Jnueniuntur participia: que Priscianus figure composite esse demonstrat. vt ea que sunt ex verbis ex duobus corruptis. cum ipsa ex duobus integris constent. vt infringor infractus, contingor contactus. Multa alia que dici de participio possunt. apud Donatum iam didicisti.

Cōsequētia/ seu cōcomitātia fit p ablt̄m substātiui et participij. vt Sulpitio scribente:tu dormis(.i.dū Sulpitius scribit)Lecto Vgilio iocabimur(.i.postq̄ lectus erit Vgilius)τ te dormituro:vigilabo.hoc est.dū tu dormies. Ideoq̧ cōsequētia appellatū:qđ hoc modo dicendi p̄cedente aliqd aliud seqtur.et ideo cōcomitantia:q: alter̄ comitat alter̄.nā(vt diximus)Sulpitio scribente tu dormis: fit:q̧ tu dormias:dum Sulpitius scribit.

¶ De relatiuis.

¶ Relatio est anlate rei rep̄ntatio.relatiuū est antelate rei rep̄ntatiuū estq̧ duplex.videl3 substātie τ accidētis.Relatiuū substātie est:qđ refert ancedētis substātiuū.vt petrus q̄ amat:disputat. τ idē legit. Ista duo relatiua/q̄/τ idē referūt illđ substātiuū petr⁹ Sūt aūt hec sola relatiua substātie.q̄/q̄ qđ/su⁹/ipse/sui/hic/alter/is/idē/ille/ali⁹ reliquus/ simul/ambo/ vterq̧/ cetero.nā certe seu ceterus nō legit.

¶ Relatiuū accidētis est:qđ refert ancedēs adiectiuū.vt ego sū doct⁹ q̄lis es tu.hoc relatiuū q̄lis refert hoc adiectiuū doctus. Preterea oē relatiuū aut est idētitatis/aut diuersitatis. idētitatis illa dicunt q̄ referūt eandē rē:quā ancedēs refert.vt idē.diuersitatis autē ea q̄ referūt diuersā rē ab ancedēte.vt alter/alius/ reliquus.

Aduertēdū tn̄ est:oia relatiua ꝯcordare debere cū sequēti substātiuo aut eqpollēti(vt sū pallid⁹: q̄les sūt amātes)excipim⁹ Vo relatiua substātie:q̄ cū ancedēte ꝯueniūt.Salusti⁹ tn̄ q̄/q̄/qđ cū sequēti cōcordauit.Dixit eñ.Est loc⁹in carcere:qđ Tullianū appellat. sic et Vgil.celeresq̧ sagittas corripuit:fid⁹ q̄ tela gerebat Achates. Horatius in ep̄.Relatiuū accidētis cū ancedente p̄ter morē oim ꝯcordauit.Sed incitat me pectus:māme putres eq̄na quales vbera.

¶ Qualis/et talis correlatiua sūt.quor̄ ancedentia sūt adiectiua laudē/ vel dedecus/ dānū/vel vtile/ vel accidēs τ q̄litatē significantia vt doctus. indoctus.paup.diues.albus.vt sū talis qualis es tu.sū doctus: qualis es tu.

¶ Quātus/et tātus hn̄t ancedētia adiectiua quātitatē(hoc est excessū vel diminutionē ꝯtinuā) signtia.vt magn⁹.puus.latus.lōgus.curtus/amplus.vt sū magnus quantus fuit Polyphemus.

¶ Quot τ tot hn̄t ancedētia noīa numeralia(vt duo.tres.q̄ttuor.viginti centū)et possessiua ab his educta(vt deni.vigeni.ducēti.trecēti)vt Habeo decē aureos:quot habes tu.τ habeo denas patheras:quot (h3 ep̄us.

¶ Quotiēs/totiēs hn̄t ancedētia noīa numeralia.vel cōposita ex numeralib⁹ τ anno(vt biennis.triēnis.quīquēnis.τ similia)vt sū vigēnis/vel viginti q̄nq̧ annor̄ quotiēs es tu. dices tn̄.sū natus viginti annos:quot natus es tu.

¶ Quotus τ totus.hn̄t ancedētia noīa ordinalia(vt primus.scđs tercius.decimus.vicesimus.cētesimus.millesimus)vt sū primus in ciuitate mea. quotus es tu in tua.

Cōstructio interrogatiuorū.

¶ Quotuplex/ et totuplex hn̄t anteceden̄tia duplex/triplex/decuplex/cētuplex et hmōi. vt habeo vestē duplicē quotuplicē habes tu.

¶ Quotuplus/ et totupl⁹ hn̄t antecedētia noīa mensuralia et pōderalia (vt duplus/triplus/quadruplus/decuplus/centuplus) vt egyptus reddit triticū centuplū: quotuplū nō reddit italia.

¶ Cuias est relatiuū partiū/ seu gentile: et hꝫ antecedētia noīa possessiua patria (vt rhomanus/arpinas) vel gētilia (vt Italus/tuscus) vt ego sū verulanus: cuias nō es tu. et sū italus cuias non es tu.

¶ Cuius cuia cuiū refert possessionē. et hꝫ antecedētia noīa/ vel pnoīa possessiua/ vel gtōs pprīoꝝ (quis substātiuoꝝ) vt hic ensis est ene⁹ (vel enee. cuiū est hoc telū.

¶ Quotēn⁹ (cui⁹ meminit Priscian⁹) relatiuū est diuisiuū. et hꝫ antecedētia binus/ternus/quaternus/ et similia. vt fratres eunt bini: quoteni boues ad iugum.

¶ De interrogatiuis.

¶ Interrogatiuū nomē est rei dubie/ vel tanq̄ dubie postulatiuū. Interrogatio est rei dubie/ vel tanq̄ dubie postulatio. Interrogatiua aut sūt substantie/ vt q̄s q̄/ qd/ et q̄d/ et vter (qd tm̄ q̄rit de duobus) aut accidēt?. vt qualis. quātus. cuius. cuias. quotēnis. quot. quot⁹ quotēnus. quotuplex. quibus respōdēt p eoꝝ antecedētia. seu redditiua siue correlatiua: que iam dicta sunt.

Quis p qualis aliq̄n ponitur: cui p eadē accidētia respōdetur.

¶ Aduerbia aūt interrogatiua sūt diligēter ꝯsiderāda. vt qualiter/ quomodo/ q̄ quantū/ quotiens/ cur/ quare ꝛc. Itē vbi/ quo/ qua/ vnde quorsū/ quousq̄/ et quoad. de quibus infra docebimus.

Sed quocūq̄ modo/ et p quēcūq̄ casū fit interrogatio: fieri dꝫ rn̄sio. nisi eundē modū fuare nō liceat: aut vocabulū desit: aut vbū aliū post se casū requirat. vt si rogeris quotēnis es? potius dixeris: sū quinq̄ et viginti annoꝝ. q̄ sum quinquennis/ et vigennis. et quāti vēdidisti librū? responde decem aureis.

De distributiuis/ et eorū constructione.

¶ Distributiuū est nota/ seu signū distributōis. et est duplex: videlicet. affirmatiuū/ et negatiuū. Affirmatiua sunt hec.

Quilibet affirmat/ ambo quoq̄/ et omnis vterq̄

Nullus/nemo negant. decet his adiungere neuter.

¶ Postulant autem post se genitiu̅ pluralem omniū casualium dictionū/ vel singularē solūm nominis collectiui/ vel ablatiuū ante accusatiuū cū prepositōe. vt nullus ex istis/ vel inter istos. iūgunt etiā ntō. vt nullus homo volet.

Partitiuū nomē est: quod partem trahit: et cum illo debet in genere cōcordare. vt Scriptorū aliquis est breuis/aliqs pfusus. Partitiua noīa sunt hec. quilibet/alius/aliquis/quicūqz/quis/ quidā: et similia. et oīa que partitiue ponūtur: vt numeralia (vt vnus/ duo) ordinalia. vt primus/secundus.

In partitione requirūtur tria. videlicz pars/ totū/ et q pars regat totū. sed si totū sit cōplexiuū: tunc partes in neutro genere/vel feminino ponūtur. vt Huius mōtis aliud est terra. aliud lapis. et alia pars est terra/alia lapis. Si vero totū declinetur in plurali numero: tunc pars in plurali numero ponitur. vt litteraꝝ vne me delectarūt. alie nō. construuntur aūt sicut distributiua. Fit quoqz partitio p ꝓlepsim. vt paulo post dicetur.

De cōparatiuis et eorum cōstructōne

Cōparatiuū est: qđ cū intellectu positiui/ vel cū aliquo participe sē su sui positiui magis aduerbiū signat. vt doctus: magis doct⁹ et nō modo p magis resoluitur ꝯparatiuū. sed p plus. et valdius/ et alia hmōi aduerbia. teste ingeniosissimo Valla.

Comparatio est rei ad rem assimilatio. Gradus cōparatōis sūt tres: positiuus/cōparatiuus/et suꝑlatiuus. Positiuus est omne adiectiuū: cuius q̄litas/ aut quātitas potest recipere plus et minus/ceterasqz partes ꝯpatōis. A quibus ꝯpatiua et suꝑlatiua formātur. positiuus sunt appellationis.

Formātur cōparatiua ab adiectiuis significātibus accidēs: qđ augeri et minui pōt. vt clarus/clarior. que si secūde sūt declinatōis: accipiūt er/et us in gtō et reddūt cōparatiua (vt pulcer pulcri/ pulcrior/ et pulcrius) Si tercie a dtō. vt felici/felicior/felicius: amanti amantior/ amantius.

Bonus tn̄ facit melior. et malus peior. paruus/seu paruum (vt Valla placet) minor. magnus maior. iuuenis iunior. magnificus magnificētior. munificus munificentior. multus plus. sinister sinisterior. dexter dexterior. potis potior. nequam nequior.

Debent equidē ꝯpatiua supare suos positiuos. et ideo nullū adiectiuū in vs terminatū: qđ vocalē habet aū vs: pōt recte ꝯpatiuū formare vt plus/arduus/idoneus/ et silia Nā si plior dixerimus: secūdū i cō sonum esset. et comparatiuum par positiuo. et sic in ceteris huiusmodi.

Tenuior tn̄ dic'mus. et egregior lectum est. Virgilius in georgicis. Pectūt tenuia seres. Juuenalis. Egregius cenat. Juuenies et multa alia: tamē nō tibi dicenda.

Constructio comparatiuorum.

¶ Ocyor cõparatiuũ est absq; positiuo latino et habet positiuũ ocyssim⁹
¶ Illa etiã quorũ accidẽs neq; augeri/neq; minui/potest cõparatiuum nõ habent. vt luscus/oĩpotens vnicus/singulus.
¶ Preterea a pticipiis in dus. vt amãdus/colẽdus/reuertendus. nec cõparatiua nec suplatiua iueniunt̃ q̃ q̃ sũt in trito scribarũ vsu.
¶ A verbo vno detero fit cõparatiuũ deterior. sũt:qꝛ deter antiqua pre- positione deductum velint.
A participiis ita formãtur cõpatiua. vt ab adiectiuis. sʒ pticipia ipsa noĩa efficiũtur. vt amãs amãtior. doctus doctior.
¶ A ppositionibus veniũt. vt ab extra exterior. citra citerior intra in- terior. vltra vlterior. infra inferior. supra supior. post posterior ppe ppior. ante anterior.
¶ Ab aduerbiis. vt a pridẽ prior. diu diutius. sepe sepius.
¶ Ad bonã cõparationẽ quinq; requirũtur. videlʒ res cõparata. res cui cõparatur accidẽs et q̃ vterqʒ termin⁹ de accidẽte participet et q̃ alter magis participet. pticipare intelligatur. vt Lelius est sapien tior Fannio. Sed quando accidens non parcicipat deutraqʒ re. vt nix est albior vel magis alba como tũc est abusio in comparatio- ne. non in comparatiuo.
¶ Abusio igitur fit in cõpatiuo tribus tm̃modo modis cõstructõe forma tõne ꝛ significatõne. cõstructione qñ partitiue ponitur. ꝛ non con- struitur more cõparatiui. Maior est horũ charitas. Formatione cũ substantiua: vel ppria noĩa cõparantur. vt Neronior penior et ip- sior. Significatõe: cũ significat quãtũ positiuus. vt senior pro senex vt tristior. id est parum tristis) aut qñ cõtrarium significat. vt dulci- or. i. minus amarus.
¶ Compartio fieri potest p positiuũ/ꝛ p aduerbia cõparãdi tã/ꝛ q̃. vt sum tã doctus q̃ tu. Fit etiã p q̃ et cõparatiua. vt sũ doctior q̃ diti- or. Fit nõnunq̃ p verba accidentalia/et aduerbia cõparandi. vt tã placet mihi Cicero: q̃ Virgilius. et plus/ vel magis placet mihi Cicero: q̃ Salustius.
¶ Comparatiuũ aũt qñ formari nõ potest/ fit p magis. plus. et valde. et minus et similia. vt sũ magis strenuus te/ vel q̃ tu. et tu es ni- mis idoneus me/vel q̃ ego.
¶ Cõstruit̃ cõpatiuus cũ ablatiuo/vel cũ ntõ cũ q̃: vbo subintellecto. vt sũ ditior Creso: vel q̃ Cresus (subintellige sit) vel aliqñ cũ ppõne ꝛ actõ. vt Pigmaleon fuit immanior añ oẽs alios. Dices tñ. video Lucanũ: quo sũ iunior. nõ q̃ qui. nã inter relatiuũ ꝛ añcedẽs cade- ret mediũ: qđ nõ licet fieri. Itẽ dices. nemine tu es fortior. nõ q̃ ne- mo. negatio enĩ debet precedere.
¶ Possũt etiã cõpatiua ꝛ suplatiua vltra ppriã cõstructionẽ cas⁹ hẽre positiuorum. vt sum charior pontifici ceteris sacerdotibus. et sum

charissimus pontifici oim sacerdotu. et su auditor litterarum illius/ vel q illi. et auditissimus litterarum illarum. sum ornatior te moribus. et sum ornatissimus oim moribus. habeo plus seu minus frumentu q agricole/ vel agricolis. habeo plurimu seu minimu frumenti agricolarum. Sicut dicimus. habeo multu seu parum frumenti. habeo plus argenti/ q auri. et habeo plus olei q vini.

De superlatiuis: et eorum constructione

¶ Superlatiuu nome est: qd ad plures sui generis coparatur et supponitur ceteris. vt maro est poetarum pulcerrim9. et ponitur duobus modis. sc3 respectiue/ et absolute. Respectiue qn habet determinationem. vt hercules fuit fortissimus hoim/ et tunc resoluitur p valde vel multo et cparatiuu/ vel melius p validissime vel maxime et coparatiuu. na quid absurdius (inquit Valla) q cu resoluamus coparatiuu p cparatiuu: resoluere suplatiuu p positiuu. Absolute: qn no recipit casu/ et resoluitur in valde vel maxime et positiuu. vt tu es doctissimus .i. valde doctus

Formantur superlatiua a genitiuis adiectiuorum

secunde declinationis addita s et simus. vt doctus docti doctissim9 et a genitiuis adiectiuorum tercie declinationis addita syllaba simus. vt fortis fortissimus.

¶ Bonus tamen optimus facit/ malus pessimus: magnus maximus paruus minimus. multus plurimus/ munificus munificetissimus magnificus magnificetissimus. vetus seu veter veterrimus. maturus seu maturissimus/ et maturrimus. Nonulli positiui carent supertiuis. vt memor/ senex/ iuuenis/ adolesces/ nequa nequissimus h3 detero deterrimus. In limus quinq finitur: vt agilis agillimus. facilis limus/ gracilis limus humilis limus/ similis simillimus.

¶ Si vero positiuus in er syllaba terminatur: format suplatiuu a nto. addita rimus. vt pulcer pulcerrimus. niger nigerrimus. pter dexter dextimus. sinister sinistimus. Aduerbia/ et ppositiones q coparantur habent suplatiua. diu diutissime. sepe sime pride prim9 nuper nupime. et a pene penissime. et a penitus penitissime. vt dixit Plautus. Citra ppositio citimus facit. supra supmus/ et summus. vltra vltimus. intra intimus. infra infimus. ppe pximus. s3 pxim9 qn piuctim significat. est positiuus. habetq coparatiuum pximior et caret superlatiuo.

Construitur superlatiuus cu genitiuo plurali om

nis casualis dictionu/ vel cu gto singulari nois collectiui. vt Cato fuit sapientissimus rhomanorum vel populi rhomani.

¶ Et aduertendu est q suplatiuus reddet natura partitois in qua semp pars a toto diuiditur. et pars reget totu: estq de essentia totius/ et esse debet eiusde speciei. vnde no est bona suplatio. Homo est for

De aduerbiis localibus et eorū cōstructione.

¶ Ubi. Aduerbia significātia statū in loco: hec sūt Hic/illic/istic/vbi/sicubi/necubi/alicubi/vbiq̃/vbicūq̃/ibi et ibidē/alibi/ibiq̃/inibi/intus/foris.

Quo signtia motū ad locū. Huc/illuc/istuc/quo/siq̃/neq̃/quoq̃/quonā/aliquo/alio/quocūq̃/eo/eodē/intro/foras.

Qua. Per locū. Hac/illac/istac/qua/siqua/nequa/aliqua/quacq̃/ quacunq̃/quanā/ ea/eadē/illa/alia/intus/foris.

Unde. De loco. Hinc/illinc/istinc/vnde/sicunde/necunde/alicunde/ vndecunde/vndiq̃/vndecūq̃/inde/intus/foris.

Quorsū. Uersus locū. Quorsū/istorsū/illorsū/siquorsū/nequorsū/aliquorsū/aliorsū/antrorsū/retrorsū/dextrorsū/sinistrorsū. sursū/ et deorsum.

Quousq̃. Significantia vsq̃ ad ad locū cōponūtur ab illis: qui ad locū significant. vt hucusq̃/illucusq̃/istucusq̃.

Interrogatiua aduerbia sūt sex. vbi/quo/q̄/vnde/quorsū/et quousq̃.

Nomina vrbiū prime et secūde declinationis

qñ iungūtur verbis/aut participijs signātibus statū: ponūtur in gtō vt fui rhome. si vero sint tercie declinatōis vel pluraliter declinata ponūtur in ablatiuo. vt fui Sulmone/ et studui venetiis. Qñ iunguntur significātibus motū ad locū: in actō (vt eo rhomā) Qñ p locū/vel de loco: in ablatiuo ponūtur: et semp absq̃ prepositōe. et sic veniūt in ɔstructōe ista quattuor noīa. domus. humꝰ. rus. ⁊ militia q̄q̄ etiā dicamus. fui. ruri. ppendi casum aduerbialiter positū.

¶ Nomina vero puinciaꝝ et appellatiua locoꝝ. et fluminū. et montiū si iungātur verbis statū significātibus: in ablō cū ppositōe in: poni debent. vt fui in foro. si motū ad locū: in actō cū ppositōe ad: vel in vt eo in ecclesiā: et ad tēplū (dices tñ: peto siciliā: sicut peto vineā: peto rhomā. peto affricam. nā peto prepositionē nō recipit) si per locum: in accusatiuo mediante per. vt transeo per forum. si de loco: in ablō cū prepositōe de: vel a: vel abs: vel e: vel ex. vt venio ex agro: a vinea: de foro.

¶ Omnia quidem nomina: que cum versus iunguntur: siue sint vrbiū siue appellatiua locorum: semper ponuntuur in accusatiuo cum preposītione versus postposita. vt eo rhomam versus. Si vsq̃ ad locum in accusatiuo cū prepositione vsq̃. si sint propria ciuitatū: vel illa quattuor: domus. humus. rus. et militia (vt vado vsq̃ rhomā) cetera vero in accusatiuo cū vsq̃: ⁊ ad prepositōe ponūtur. vt Jui usq̃ ad hortos. Usq̃ tps etiā notat. vt quousq̃ pseuerabis in tua nequitia? vsq̃ ad mortem.

¶ Disce tñ q̄ qñ noībus vrbiū ppositionē nō addimus: loquimur tāq̄ per aduerbia. Si vero addimus (qđ licet) p noīa loquimur. vt Uenio ex rhoma. Eo in militiā. Therentius. Jd militiā proficisci gnatum. Huius rei mille exempla inuenies.

De figuris constructionis.

¶ Figura est viciũ ratione excusatum/ ꝛ ascribitur elegãtie. Figurarũ alie sũt locutõis/alie dictionis alie ꝯstructionis. Figure ꝯstructionis (nã alias ꝑteribo) sũt octo: euocatio: appositio conceptio: siue sillepsis: ꝓlepsis zeugma sinthesis/ antiptosis. ꝛ sinecdoche. Reliquas aũt in expositione poetarum docebaris.

Euocatio est immediata reductõ tercie persone ad primã/ vel ad scdam. vt ego quintilianus declamo tu/ Cicero oras. In euocatõne quattuoꝛ requirũtur ꝑsona euocans. ꝑsona euocata remotio/culpe/ ꝛ verbũ concoꝛdans cum persona euocante.

Appositio est continua coniunctio duoꝛum substãtiuoꝝ quoꝝ alterũ declarat alterũ. vt miraꝫ molẽ Eneas: magnalia quondã. ꝛ Pꝛoximus ille ꝓcax troiane gloꝛia gentis. Reqrũẽ aũt in appositione duo substãtiua in eodẽ casu/ ꝛ ꝙ magis cõmune fere sẽꝑ ꝑcedat. nã licet dicere. Hectoꝛ vir foꝛtis: ꝛ equus animal velox. Fit aũt appositio tribus modis: pꝛimo causa restringẽde generalitatis. vt aĩal canis latrat. scdo remouende equocatõis. vt Leo signũ ardet. tercio causa attribuende pꝛopꝛietatis. vt Virgilius vir summus.

Conceptio/ seu sylebsis est adductio indignioꝛis ad dignius. Fit autẽ tribus modis genere numero ꝛ ꝑsona. Genere vt masculinũ concipiat femininũ/ ꝛ neutrũ femininũ cõcipiat neutrũ. vt Vlyxes/ ꝛ Penelope sũt laudati: et vestis ꝛ aurũ sũt ꝑciose Numero ꝛ pluralis cõcipiat singularẽ. vt discipuli ꝛ ꝑceptoꝛ legũt Persona: vt pꝛima cõcipiat scdaꝫ/ et terciã: scda terciã. vt ego. et tu legimus. ego ꝛ ille legimus. tu et ille scribitis.

¶ Potest etiã fieri cõceptio per hanc ꝑpositionẽ cũ: positã loco copulatiue cõiunctionis. nã idẽ est dicere: discipuli et ꝑceptoꝛ legunt ꝙ si dixeris: discipuli cũ pꝛeceptoꝛe legunt. tu mecũ currimus. i. tu et ego. Nyphylus et Pelios mecũ. i. ego. sed est indirecta: dignioꝛ eñ persona concipitur.

¶ Requiruntur in conceptione quinqꝫ: dictio concipiens: dictio concepta: copulatiua coniunctio/ vel pꝛepositio cum: verbum/ vel adiectiuum pluralis numeri/ et quod concoꝛdat cum persona concipientie. nã si aliter inueniatur: nõ est figurata locutio.

¶ Conceptio duplex est: directa/ et indirecta. Directa est: quando fit ꝑ dissimules numeros/ ꝑsonas dissimiles/ ꝛ genera dissimilia. indirecta est: qñ fit ꝑ pares ꝑsonas/ paria genera et pares numeros vt

Constructionis figure

Virgilius et Horatius canunt. aurum et argentū sunt ꝑciosa. viri et femina currunt.

Prolepsis est attributio proprietatis toti diuiso in partes suas. vt puelle legunt flores. ista violas. ista vaccinia. Requiruntur quidē in ꝓlepsi quinqꝫ. totum partes. distributio partium. proprietas. et ordo.

Est autem duplex. explicita et implicita. Explicita in qua concurrunt omnia que requiruntur ad eam. Implicita est que nō oīno exprimitur. vt vos amatis: alter alterum. Salustius. Cepere se quisqꝫ magis extollere.

Zeugma est reductio vnius verbi ad diuersas clausulas. vt ego lego. et tu requirūtur in zeugmate tria. videlicet duo vel plura diuersa substantiua copulata: proprietas hoc est verbū/ et ꝙ cōcordet cū vno illoꝝ substantiuorum.

¶ Fit autem per zeugma variatio personarum intransitiue. vt ego: ꝛ tu numerorum. vt isti legunt. et socrtes. personaꝝ ꝛ numeroꝝ. vt hebrei sunt: et ego.

¶ Triplex est zeugmā. videlicet a superiori. hoc est quando proprietas seu verbuꝫ preponitur/ vt lego ego. et tu a medio qn̄ verbū in medio ponitur. vt ego lego. et tu. ab inferiori qn̄ verbū postponitur vt ego et tu lego. et hic illius arma. Hic currus fuit

Synthesis est attributio propritatis vni vel pluribus copulatiue: qđ nō fit grā vocis: sed significati. vt populus clamant. et pars infrustra secāt. et preneste sub ipsa.

¶ Requirūtur in synthesi tria. vnū vel plura copulata ꝓprietas et attributio ꝓprietatis cōcordās cū significato/ et nō voce. vt rosa flos pulcer/ et lepus grauida. Fit quidē synthesis in genere ꝛ in numero. vt turba ꝓterui. Pars veniemus scythiam.

Senecdoche est attributio partis ad aliquid totuꝫ sub proprietate verbi/vel adiectiui. Nympha nuda genu/ et tu doles pedē. Requirūtur autē in sinecdoche tria: videlicet totū ꝓprietas. ꝛ pars in actō posita. Indirecta sinecdoche fit. qn̄ pars nō est de essentia totius. vt apđ Virgiliū. Profusus sanie vittas atroqꝫ veneno. Est alia sinecdoche locutionis: quā Cicero intellectionem appellat. vt hostis hꝫ muros. ꝓ hostes ponitur ei pars ꝓ toto.

Antiptosis est casus pro casu positio sub aliqua ꝓprietate. ppt̄o vt placerent: quas fecisset fabulas. fabulas ꝓ fabule posuit. In hac quidē tria requiruntur. vnū subiectū vna ꝓprietas/ et ꝙ casus ꝓ casu ponatur.

De definitione constructionis/ et ipsius varietate.

Constructio est congrua dictionū ordinatio: cōgruā perfectāq3 sententiā demōstrās. Cōstructionū alia est congrua sensu/ voceq3. vt Virgilius scripsit buccolica. alia sensu: nō tn̄ voce. vt pplūs currūt alia est cōgrua voce/ ⁊ nō sensu. vt verule sūt longa vrbs.

Preterea cōstructionū alia est transitiua. alia intransitiua. Transitiua est in qua actus/ vel passio verbi principalis ostenditur transire/ vel inferri ab vna psona in aliā. vt Sulpitius amat Galateā. ⁊ Galatea amatur a Sulpitio.

Intransitiua est: in qua nec actus nec passio verbi principalis ostēditur transire/ nec inferri ab vna in alterā psonā/ nec eadē persona ostenditur agere/ vel pati. vt deus est subiustus.

Transitiuarum alia reciprocaalia retransitiua. reciproca est in qua eadem psona significatur agere/ et pati p verbū principale. vt ego diligo me. tu diligis te. Retransitiua: est qua ostenditur fieri duplex transitio. vt hera rogat te. vt ames se.

Nominatiui cū verbis inter se cōstruūtur intransitiue. Obliq vero ꝯstruūtur cū verbis/ ⁊ ntīs trāsitiue. sed obliqui supponētes verbis impsonalibus ꝯstruūtur cū eis transitiue.

Nominatiuus/ et vocatiuus: vt ait Priscianus

sūt absoluti (id est: p vnā psonā intransitiue possūt pferri) vt ego Priscianus ambulo. tu Plato philosopharis Aristoteles disputat. Et si substātiuis verbis/ vel vocatiuis prime/ et secunde psone iungūtur: nō egent pnōibus: quippe essentiā sub vi nominationē significant. vt homo sū. Cicero nominor. Sin aliis socientur verbis: tūc necessario adiūguntur pnoibus. vt ipsius essentie pñtis demōstratione transeant a tercia psona ad primā vel secundā ex cōnectione pnominū. vt ego Priscianus scribo. tu Appollonius scribis Et sciendū qd vocatiuus nō eget pronomine quippe cū scdm vocē suā finiat psonā. vt Appolloni legis/ vel lege. Terenti scribis/ vel scribe. Hec Priscianus de nōiatiuo/ et vocatiuo cōmemorat.

De nominum constructione.

Et qm ntīs/ et vtīs obliquos: et obliqui alios inter se inuicē attrahūt: colligā (quoad potero) breuius eorum cōstructionē ⁊ primū q̄ nomina gtōs: asciscant: aperiam.

De constructione genitiui.

Constructio nominum.

Casus oẽs genitiuo iunguntur: qñ possessio aliqua/ vel possessor significatur: ita vt possessio in gtõ ponatur. vt Hector filius Priami. Et iterũ casus possessoris regit gtm̃: cũ significat laudẽ vel dedecus/ vel accidens. laudem vt vir egregie virtutis: dedecus. vt vir magne crudelitatis. Accidens. vt cygnus albi coloris. Sed hmõi etiã abltõ iũguntur. vt vir magna virtute: qð infra docebimus.

Partitiua/ distributiua/ suplatiua: noĩa numeralia/ ⁊ ordinalia gtõ plurali/ vel singulari nõis collectiui iũguntur. vt alius istoꝝ/ ⁊ ali⁹ populi. ⁊ sũ doctissimus ciuiũ/ vel istius populi. et sũ vnus illorum et sum primus discipulorum.

Verbalia quoq; in or/ et in trix. vt amator virtutis/ ⁊ amatrix deliciarũ/ ⁊ oĩa hñtia vĩ similes istis. ut expers ꝟtutꝫ ⁊ dubius hui⁹ rei.

Sic ⁊ ꝑticipĳs similia in ns desinentia/ ⁊ in us ꝑteriti. vt amans bidentis/ doctus grãmatice/ peritus artis.

Et gerũdia q̃ a verbis gtm̃ gerẽtibus veniũt. vt egendi diuitiarum et eoꝝ vim habentia. vt profusus q; sui.

Similiter anceps dubius/ nescius/ ignarus.

Cõpatiua quoq; excessuꝫ significantia/ et partitiue posita. vt maior illorum/ et minor istorum.

Et illa que demonstrant aliq̃d obtineri. vt diues opũ/ copiosus reꝝ opulentus/ capax plenus.

Et q̃ aliq̃d deesse sign̄t. vt pauꝑ egens/ indigens/ inops/ vacuus.

Et q̃ sign̄t aliquid desiderari/ ⁊ substrahi. vt auarus eris/ cupidus. ambitiosus/ auidus/ studiosus/ fur/ rapax/ predo. sic secur⁹ sui. parcus tritici/ tenax nũmoꝝ.

Noĩa etiã: q̃ determinatã mensurã rei. vel indeterminatã significãt vt ciathus vini/ cadus olei.

Itẽ neutra elegãtissime gtõ iungũtur. vt habeo multũ libroꝝ .i. multos libros. et id negocĳ/ hoc rei/ istud mali/ quid boni.

Et illa q̃ notãt accusationẽ/ seu dãnationẽ. vt reus voti/ et furti/ criminatus adulterĳ/ accusatus/ dãnatus/ cõuictus.

Ea etiã: q̃ rei preciũ habẽt. vt emi librũ decẽ aureoꝝ: gtũs ille a nomine nõ a verbo regitur.

Similiter oĩa noĩa ad aliq̃d dicta eandẽ ꝯstructionẽ seruant/ hec et eni possidetur/ et possident. vt seruus dñi/ et pater filioꝝ

Et nõia q̃ sign̄t ꝑeminentiã/ hũc casũ accipiunt. vt rex regũ/ dux exercitus/ princeps ppl̄i/ ꝑfectus arcis/ põtifex christianorum. causa mortis. caput salutis/ origo fũdamentũ.

Itẽ q̃ notãt subiectionẽ/ ⁊ ꝯiũctionem/ ⁊ grãm. vt seruus Symonis discipulus amicus/ istius/ frater/ socius/ comes/ collega riualis. sic et oriũdus patrie.

Similis tui/ dissimilis tui. dicimus etiã. sũ similis tibi. sed differunt

nā sū similis tibi in forma. similis tui in moribus. intelligitur.
¶ Instar nomē indeclinabile gtō iūgitur. Virgil. Instar mōt' equū. ꝯpleriqꝫ veterū adinstar dixerūt. Hec quidē oīa, et plura vim hñt possessiuā (hoc est ꝙ aut possident, aut possidentur) et ideo genitiuo iunguntur.

¶ De constructione datiui.

¶ Dtō cōnectitur ntīs, ꝛ vtīs, ꝛobliqui possessorē, vel possessionem significātes: cōmunicāte verbo substātiuo, vel eius participio. vt Maro fuit pater Virgilio, et Tullius extitit filius tullio.
¶ Sic etiā ꝯstruūtur illa noīa que sūt ad aliqd dicta. vt illa: que ꝑlatiōnē sigt. vt Scipio est dux exercitui, ꝛ dñs huic populo
¶ Itē que subiectionē, ꝛ ꝯiūctionē signt. vt tu es seruus illi.
¶ Et q̄ aliqd boni mali ve nobis acquirūt. vt vtilis tibi, ꝛ inutilis dānosus, ꝑiculosus. aptus, idoneus, facilis, difficilis, questiosus, calamitosus, infelix tibi, ꝓsper. dexter. sinister. fidus. illi, et ad illū fidissimus: qd etiā gtō iungitur. Virgilius in. xii. Preterea regina tui fidissima dextra.
¶ Dicimus etiā hec res est mihi cordi. lucro. dāno. odio. tedio.
¶ Et verbalia in bilis, et in dus participia futuri tempis huic iūgūt casui. vt admirabilis illi amabilis. dicendus. amandus. orandus.
¶ Ea q̄qꝫ ad q̄ grām vel ad odiū alicuius spectāt vel q̄ esse significāt ad aliquid. vt pater, et maritus. cliens. patronus. amicus. inimic⁹ comes. socius. hostis. affinis. cognatus. vicinus. propinquus. contubernalis. par. impar. equus. iniquus. similis. dissimilis.

¶ Constructio accusatiuorum.

¶ Accusatiuo noīa nō iūguntur nisi figurate. vt nuda genu. i. habens nudū genu. ꝛ Synus collecta fluentes. i. hñs collectos sinus fluentes. ꝑ synecdochen figurā cōstructionis.
¶ Noīa tñ que ꝓ participiis ponūtur hūc casū habere cōperiūtur. vt rus causas. et prescius futura.
¶ Osus exosus, et posus actō iunguntur. vt osus bella: hec quidem nomina esse dicendū est. ꝙꝙ aliqui ꝛmaxime Focas participia sine verbis esse velit.
¶ Huic casui iūguntur participia: et gerūdia verboꝝ: que postulant actm vt amans virtutē. legendo lectionē.
¶ Adherent etiā huic casui noīa numeralia: ex vi accusatiue prepositionis. vt sū rudis ad pugnam.

¶ Constructio ablatiuorum.

¶ Ablitõ iũgunt noĩa: q̃n p eũ euenire eis aliquid demõstrat. vt acut⁹ oculis.i.p oculos. validus viribus.diues auro.
Et q̃n aliqd hñt/vel ɔsequi/uel adesse demõstrat. vt vir magna virtute.
Illa quoqȝ/q vim passiuã hñt: huic casui ɔiũgunt (vt vir lassus labore/ fessus cursu/viduus/dignus/indignus (q̃q̃ hec ex autoritate sicut nõnulla alia gtõ iungãtur. Uirgilius in xij. Descẽdã magnorũ haud vnq̃ indignus auorũ) captus/vacuus/plenus/ornatus/p̃ditus/ɔtẽtus/imbutus/piger pedibus/ꝛ tardus ingenio.
¶ Ablitõ quoqȝ cõparatiua iũguntur. vt sum fortior Hercule.
Sic ꝛ participia ꝛ gerũdia: q̃ veniũt a verbis ablitm̃ sine p̃põe regẽtib⁹ vt ornãs te virtute.spoliãs te veste.gaudens cõmodo tuo.
¶ Que aũt huic casui ex vi prepositionis iũgũtur: tu p te satis discere poteris ꝛ quib⁹ seruiãt casib⁹ p̃pões: apud donatũ iã didicisti. Disce tñ tenus nõ modo ablitõ.sed etiã gtõ plurali sepe reperiri cõiunctim. Uirgilius in georgicis. Et crurũtenus a mento palearia pẽdent. Sed tũc aduerbiũ est. Seruio placet.

Constructio aduerbiorũ et interiectionũ.

¶ Aduerbia quedã/ꝛ interrogatõnes post se aliq̃n casus accipiũt. vt pridie/ꝛ postridie: que more p̃põnis actõ seruiunt. Cicero in primo inuectiuarũ. Pridie kalendas Januarias. Liuius li.vi. Postridie idus. Dicimus etiã (vt dicit Ualla) pridie illius diei/ꝛ pridie nonarũ decembriũ. Postridie aũt significat postremo diei.nõ post tres dies: vt dicũt ignari. Aduerbia ɔparatiua ꝛ suplatiua que a p̃põib⁹ veniunt: vltra cõparatiui/ꝛ suplatiui cõstructionẽ seruiũt actõ. Cicero ad Octauiũ. Castra ɔprius vrbẽ mouent. Salustius in Jugurta. Proxime hispaniam mauri sunt.
Propius etiã dtõ iũgit. Uirgil. Propius stabulis armẽta tenerent.
En siue indicet: siue exprobret ntõ et actõ iungit. Quintil. En ɔbitas. Juuenalis. En habitũ. Uirgilius. En quattuor aras.
¶ Ecce ntõ iũgi reperitur. Uirgilius in vi. Deus ecce deus. Actõ autẽ iuncto nõ legitur (teste Ualla) sed aliq̃n (vt idẽ monet) inuenies apud Plautũ. vt in bacchidibus. Ecce me.
¶ Hei datiuo adheret. Uirgilius. Hei mihi: qualis erat.
Heu actõ. Uirgil. Heu stirpẽ inuisã. Inueniũtur tñ heu/et hei vtõ ɔiũgi. Uirgilius. Heu pietas. Hei prisca fides. Therẽti⁹. Hei misera.
¶ Ue dtõ. Marcialis. Carpere causidicus fertur: mea carmina qui sit Nescio si sciero: ve tibi causidice.
Proh/ ꝛ hem actõ. Heus/vah/ꝛ ah/ꝛ hoe vocant tm̃modo.
¶ O autẽ noĩatiuo/vtõ/ꝛ accusatiuo. Cicero. O nox illa. Uirgili⁹. O regina noua. Idẽ in georgicis. O fortunatos nimiũ/sua si bona norint: Agricolas

¶ Uale lector.

Quisquis scire voles verbis connectere verba:
Sulpitii discas hoc epitoma tui.
Ante tamen videas veteris precepta libelli:
Hic cuius lambit gramma summa nouus.

¶ Oia vba psonalia ntm̄/vl' vtm̄ añ se postulāt. In primisq iubeo. vt verbi sensū inuenias: ⁊ vt numeri/⁊ psona/gña ⁊ casus cōueniāt.
¶ Oia actiua actm̄ patientē post se requirūt: pter interdico. qd fugit. sed ex his alia solo actō ptenta sunt. vt amo virtutē. sic cōstruit neu trū aro/⁊ solor deponēs/⁊ coia verba/qū significant actionē. vt aro noualia/solor afflictos/osculor filiū. Alia vltra actm̄ volunt dtm̄. vt do libellū tibi. Quedā vero aliū actm̄. vt doceo te grāmaticā. Alia ablm̄. vt munero te veste. Pleraq gtm̄ vel ablm̄. vt impleo vas vi ni/⁊ vino. Quedā ablatiuū cū ppōe. vt audio lectionē ab illo.
¶ Passiua volūt ntm̄ patientē/⁊ post se ablatiuū cū ppositione agētē ⁊ vltra illū assumere pnt alios suoꝝ actiuoꝝ casus. vt a me doceris tu grāmaticā. Sic ↄstruitur vapulo. vt discipulus vapulat a precep tore. Sic ⁊ coia in passiua significatōe. vt tu oscularis a me. Sic et orior. vt ortus sum ex nobili genere.
¶ Ex neutris quedā postulāt ablatiuū agentē vt careo matre. cū eodē (sed patiēte) casu ↄstruitur vtor. vt vtor pane. Multa datiuū volūt vt seruio tibi. sic cōstrues auxilior. vt auxilior inopi. Aliqua volunt casum sine prepositōe (vt sunt similiū copulatiua) vt eo forꝰ/⁊ eo rec tus. sic etiā ↄstruitur gradior. Alia volunt ablatiuū agentē vel ac cusatiuū cū prepositione ob/vel ppter. vt gaudeo diuitiis/vel ob diuitias. Sic construitur letor deponēs. vt letor pecunia/vel prop ter pecuniam.
¶ Impsonalia passiue vocis ante se ablatiuū agentē cū ppōe reqrunt (vt a me legitur) post se raro hmōi casus accipiūt. vt a me seruitur tibi. ⁊ a me itur in antiquā syluā.
¶ Actiue vocis impsonalia ante se infinitiuū postulāt/post se vero ali qua genitiuū/vel ablatiuū quiq pnoim. vt Sulpitij/vel mea inter est studere. Aliq datiuū. vt scribere placet mihi. Aliq accusatiuū vt vigilare decet me. Quedā vero actm̄ cū ppōe. vt legere ptinet ad me. Alia añ se genitiuū/vel infinitiuū/⁊ post se accusatiuū. vt le gere/seu lectionis ptinet me. Alia añ se ablatiuū cū prepositione/⁊ post se datiuū. vt a me benefit tibi.
¶ Incipit cū sodalibus suis vltra illoꝝ/cū quibus iungitur/verboꝝ constructionē eoꝝ vim suscipit. vt incipio amare te/incipio amari abs te/⁊ me incipit tedere studij.

¶ Infinita volunt ante se accusatiuū. & post se casus suorum verborum vt me amari a te placet mihi.
¶ Gerundia & supina/ & participia nolūt ante se casū sed post se suorū v̄bor̄ casus requirunt. vt amandi illū/ & amādus ab illo.
¶ Cōparatiua post se volūt ablm̄. uel nūm̄ cū q̄. ut sū fortior te/uel q̄ tu.
¶ Suplatiua. ptitiua. distributiua volūt post se gtm̄ pluralē. uel singularē nois collectiui. ut Cato fuit sapientissimus rhomanor̄. uel populi rhomani. Sed partitiua/ & distributiua accipiūt etiā p̄po sitionē ex/ & inter. vt ex his/uel inter hos vnus est impudicus.
¶ Splatiua/ & comparatiua assumūt post se casus suorū positiuorū. vt hic vrceus est plenior isto. & ego sū carissim⁹ oīm pōtifici.
¶ Interrogatiuus sic r̄ndetur. quis es tu? sum Julius. qualis es? sū rudis. quātus es? paruus. quot ficus edisti? decē. quotēnis es? septennis. quotus es in tua classe? scd̄s. quotuplicē vestē? duplicē. quotuplū frumentū reddit agellus tuus? decuplū. cuias es tu? italus. vel arpinas. cuiū est hoc calamū? meū/vel illius/uel Virgilianū. quotenus canit chorus? quaternus. vbi fuisti? illic. quo pgis? illuc. qua trāsiuisti? eadē/qua tu. vnde venis? illinc. quousq̧ is? illucusq̧. quorsum meas? dextrorsum.
¶ Aduerbia localia/uel statū/uel quēcūq̧ motū significātia. iūguntur verbis/uel statū/uel similē motū significātib⁹. vt fui illic. Et si dicamus de motu ad locū/iui illuc. si p locū: trāseo hac. si de loco/venio illinc. si versus locū/eo sursum.
¶ Noia vero vrbiū cuiuscūq̧ declinatōis/ & numeri. & illa quattuor. domus. hum⁹. rus. & militia. & reliqua qualiacūq̧ ad imaginē hor̄ exemplor̄ discernūtur. Fui rhome. ferentini.

Frusione/verulis (dicesq̧) rure/uel ruri.
Iui rhomam/ferentinum/frusionem/verulas
Transiui rhoma/ferentino/frusione/ verulis.
Discedo rhoma/ferentino/frusione/ verulis.
Fui in templo/in auentino/in campania.
Iui ad templū/in auentinū/in campaniam.
Transiui per templū/p auentinū/p cāpaniā.
Discedo ex templo/ex auentino/ex campania.
Uale lector & dilige me.

¶ **Sulpitii verulani de versuum pedibus de scansione/ & de syllabar̄ quantitate precepta ad Ciprianum homagium Forliliensis episcopi fratrem: lege feliciter.**

Castalios latices/et amena vireta sororum
Si peragrare cupis: iam tibi pando fores:
Me duce mellifluo modo labere carmina cantu:
Et nectes daphne mi Cipriane comam.

Carmen exametrū heroicū duobus legitime ꝯficitur pedib⁹. dactilo/ꝛ spondeo. Dactilus ex tribus syllabis ꝯstat. prima lō ga/ꝛ duabus breuibus. vt carmina. Spondeus ex duabus syl labis lōgis. vt cantant. His aliqui sūt loci ꝓprij. aliqui cōes. quin tus dactilo. sextus spōdeo ꝓprius. priores vero cōes. Ponitur tū spōdeus interdū in quinto ꝓ dactilo. Persius. Sic costā longo sub ducimus apennino. qđ quidē fit tēpor ratione. Ois eni syllaba bre uis vnius est tēporis. longa duor. sunt itaq3 dactilus. et spondeus in tēporibus pares. Si qui alij pedes in eo aliqn̄ carmine reperiā tur. fit ex licentia poetarum.

¶ Pentametrū elegiacū cōstat ex duob⁹ primis pedib⁹ dactilicis/vel spōdeicis/uel alternis. ꝛ pentimemeri lōga siue natura/siue positi one: q̄ iuncta cū vltima eius/syllaba spōdeū faciat. Postremis du obus dactilicis ꝛ pētimemeri quātacūq3. Nā (vt inquit Quintili anus) vltima syllaba indifferens est. ꝛ Cicero in bruto. Postrema syllaba breuis/an longa sit. ne in versu quidē refert.

Ut facile igitur carmina p pedes diuidere possis. nō te lateat ꝙ qn̄ i vel u iuncta in principio syllabe alijs vocalibus/uel sibi ipsi vnā efficit syllabā. est cōsonū. vt Janus/vates. Juno/vinū vultus maij. J aūt cōsonū inter duas vocales positū. vim habet du plicis cōsonātis. vt maia/troia. tale etiā remanet in casibus deduc tis p cesurā recti/vel genitiui. vt Caius/et Pompeius in vocandi casu preter ꝙ in ei datiui ꝓnois. in quo vocale est ad differētiā hei interiectionis. sic et in tenuior/in quo etiā vocale inuenitur. et pro symplici consonante positum in compositis. vt in reijce/reiectus/ꝛ similibus. Prisciano autore Nonnunꝙ ambe consonantes dissol uuntur a poetis per dierisim in vocales. Uirgilius. Arma virtutū/ tabuleq3/et troia gaza per vndas. troia trisyllabum ꝓtulit. Ouidi us. Accipe Pompei deductū carmen ab illo. Pompei trisyllabū fecit. Idem. Te quoq3 saluo. psoluenda mihi. persoluenda pētasyl labū est. Nōnunꝙ ex duabus syllabis vnā faciunt p sinerisim. Uir gilius in sexto eneidos. Ferreiq3 eumenidū thalami/ꝛ discordia de mens. pro ferri.

De versuum scansione

Subtrahitur fere vna vocalis in scansione huiusmodi dictionum / dii / diis / ii / iis. ee. que cum suapte natura bisyllaba sint. monosyllaba pronunciant vt apud Virgilium. Diique / deeque omnes studium quibus arua tueri. Sic et idem. vt Iidemventuros tollemus in astra penates. Id quoque fit in de inde / et proinde. Virgilius Experiar. tu deinde iubeto. vt certet Amyntas. Proinde tona eloquio solitum tibi meque timoris.

Voces quoque sum es est a vocali incipientes cum de preposito composite patiuntur. idem. n. Lucanus. Non deest prolato ieiunus venditor auro.

Dehinc / et deinceps cesuram similem subeunt. Iuuenalis. Dehinc clamore pari concurritur / et vice teli. Horatius. Redde age / que deinceps restiti vibiduus dum.

V post q / et g. vocali sequente euanescit. nec habet vllam vim littere. ut lingua. aqua. sic etiam quandoque post s. sequente a uel e. utsuauis. suetco. que in scansione bisyllaba proferuntur. licet videantur tres vocales habere. Ouid. Quod male persuades: vtinam bene cognoscere possis.

Ceditur et vocalis in fine precedentis dictionis. si sequens a vocali incipiat. similiter si precedens dictio in m desinat. et sequens incipiat a vocali cedit illud m. cum precedente vocali. Virgilius. Litora multum ille et terris iactatus ab alto. Hec si secus. ac dicta sunt apud autores inueneris ascribito autoritati.

Videbis enim plerunque non fieri sinalyphen (id est compressionem abiectionemque littere) et vocalem extremam longam breuiari. sequenti alia vocali vt Insule ionio in magno quas dira celeno. Victor apud rapidum simoenta sub ilio alto. Te coridon o alexi. trahit sua quemque voluptas.

Fit et cesura in fine versus hypmetri (id est vna syllaba abundantis) quem qui sequitur est necesse a vocali incipere. et ipsum uel in m uel in vocalem desinere. Virgilius. Aut dulcis vulcano musti dequoquit humorem. Et foliis vndam tepidi despumat aheni. Scandes autem secundum principium retfoli.

S quoque finalis littera cum precedenti vocali ceditur. sed rarissime. Virgilius. Inter se coiisse viros. et decernere ferro. Aliquando sola. Lucretius. Arboribus veteres decidere falcibus ramos. Nonnunquam et in principio dictionis posita. Tibullus. O pereat quicunque legit viridesque smaragdes.

Syllaba breuis aliquando pro longa ponitur. Ouidius. Mittit hi pmestra de tot modo fratribus vni. Virgilius. Liminaque / laurusque dei / totusque moueri. Terrasque tractusque maris / celumque profundum. Quamquam hec magis posito est.

Longa vero pro breui rarius. Virgilius. Et longum formose vale / vale. inquit yola. Horatius. Vale / vale. caue ne titubes. mandataque frangas. Quamquam Seruius dicit esse a cauo cauis. Ouidius. Quod tibi

donaui: pfide litus emi. Sunt tñ: qui legant emo. vt tempus sit pro tempore positum.

Illud nõ arbitror ptereundũ: q̃ si versus incipiat ab o/ alia ve vocali que partẽ orõnis cõficiat. ꝛ seq̃ns dictio incipiat a vocali: nõ fit cesura. vt apud Tibullũ. O ego ne possẽ tales sentire dolores.

Disce h nullam vim littere iure in metris habere.

Quot quibusq; modis prime syllabe quantitas descernatur

Syllaba prima ea dicitur: que est in principio dictionis pluriũ syllabaꝝ. Eius quidẽ quantitas octo modis cognoscitur positione/ diphthongo/ ppõne/ cõpositiõe/ vocali ante vocalẽ/ deriuatione/ regula/ ꝛ exemplo. Discendũ tñ q̃ ɔsonantes neq; producũtur/ neq; corripiuntur (qđ est vocaliũ) sed producũt ꝛ corripiunt.

Positione cognoscitur prima syllaba. vt carmẽ. artis. mais. Positio dr/ qñ post vocalẽ sequitur due/ aut plures cõsonãtes/ aut vnũ geminatũ/ aut vnũ duplex (quale x/ z/ et i) que (vbicũq; sunt) faciũt p̃cedentẽ vocalẽ esse productam.

Si vero in eadẽ dictione post mutã sequatur/ vel l/ vel r/ aut interdũ m/ vel n (q̃ liquide sunt) precedens vocalis breuis cõis efficitur. vt Atlas/ tenebre/ Caritmon/ Tegnon. Et etiã in diuersis dictionib⁹. Ouidius. Piscosãq; gnidon/ grauidãq; amathunta metallis. Qđ quidẽ exemplũ rarissimũ est. sed si integra dictõe precedẽs vocalis ex natura fuerit longa/ suũ tenorẽ seruat. quapropter nõ licet dicere: aratrũ penultima correpta.

Positio etiã fit in diuersis dictõibus: si vna desinat in cõsonãtẽ/ ꝛ sequens a cõsonãte incipiat. vt Ad quẽ tum Juno supplex his vocibus vsa est. Itẽ si precedẽs dictio declinat in vocalẽ. ꝛ seq̃ns a duobus/ pluribus ve incipiat cõsonis. Uirgili⁹. Tribulaq; trabeq;/ et iniquo pondere rastri. Nec te decipiat illud Uirgilianum: Ponite spes sibi quisq;. S eñ vim suã amittit. Hoc quoq; orationũ sic purgari posse etiã (Prisciano fauente) videtur. Linquimus insani ridẽtes p̃mia scribe. qđ s vim suã amittit: ꝛ liq̃da/ q̃ post mutã remanet: p̃cedentẽ vocalẽ reddit ancipitẽ. Sz hmõi iũcture vitãde sunt. Uirgili⁹ vero ibi refugit. Cõuulsũ remis rostrisq; stridẽtib⁹ equor. Si xo dictio post breuẽ vocalẽ ab vna duplici ɔsonãte incipiat nõ est positio. Lucanus. Tales fama canit tumidũ sup equora xertẽ. Uirgilius. Iã medio apparet fluctu nemorosa hyacinthos.

Diphthongo. vt audio. nã vbicũq; diphthõgus ibi syllaba lõga: nisi sequatur vocalis. vt preire/ pesse/ pustus Quippe dihthõgi vnũ tẽpus/ ꝛ semis hñt. vt late Tortellius explicauit.

¶ De quantitate syllabarum

¶ Prepositione. Oīs eñi prepositio suā quātitatē seruat in cōpositiōe vt e/edisco. Excipiūtur ad/ab/sub/ob/in/cō/que cōposite cū verbo iacio ꝓducūtur. vt adijcio. In trissyllabis vero cōes ferūt. ego tantum produci reperio.

Ouidius. Adijce troiane suasorem Antenora pacis.

¶ De/⁊ pre/⁊ se cōposita vbicūqꝫ producūtur: nisi sequatur vocalis (vt dealbo/⁊ dearo) di quoqꝫ preter dirimo/⁊ disertus/⁊ cōposita a greco. vt dilema.

¶ Re vbicūqꝫ breuiatur: nisi in refert qñ significat distat/vel esse vtile. Juuenalis. Oīa nec minimo sane discrimine refert. Virgilius Est numerus: neqꝫ eñi numero ꝯphendere refert. Et in tribus p̄teritis Repperi/rettuli/reppuli. in quibꝰ ideo geminātur ꝯsonātes. Reijcio quoqꝫ ꝓduci volūt. sꝫ Priscianū seqmur. qui ꝟgiliū in hoc ꝟsu Tityre pascētes a flumine reijce capellas. ꝓceleumaticū inqt posuisse ꝓ dactilo/⁊ primū i simplex cōsonū esse.

¶ Pro vbiqꝫ ꝓducitur: p̄terꝗ in ꝓpero/ꝓteruus/ꝓficiscor/ꝓfectus/ꝓfecto/ꝓnepos/ꝓcella/ꝓfugus/ꝓfugo/ꝓcuro/ꝓfatus/ꝓphanꝰ/ꝓfiteor/ꝓpheta/profundo/ꝓfundus: et nisi sequatur vocalis (vt ꝓauus) vel aspiratio. vt ꝓhibeo.

¶ Cōposita. vt si pono cōponatur cū pre dicimus prepono p̄enultima ꝓducta. si lego cū ꝑ: corripimus penul. vt ꝑlego: ꝗꝗ rectius ꝯposita ex simplicibus/meliusqꝫ obliquorꝫ quātitas ex ntō/ꝗ ex diuerso cognoscit̄. Nulla tñ syllaba ꝯpositiōe discernit̄: nisi sit penultima vel sic cui possit ꝗ demū accētu ꝓducto/vel correpto cognoscitur.

¶ Bi/⁊ bis. Liqueatqꝫ id nobis bis/ ⁊ bi cōposita semper corripi. nisi sequatur positio.

¶ Vocalis añ vocalē. vt deꝰ. Nā vocalis añ aliā semꝑ in latinis dictōnibus breuiat̄ preter fio fis in quo ꝓducit̄. sic ⁊ in dius dia diū. Pertius Romulide saturi qꝛ dia poemata narrent. In grecis vero frequētius ꝓducitur. vt Troes. rarius breuiatur. vt Hyades iābus At in quibuscūqꝫ dubitaris: ad exempla confugies.

¶ Deriuatione. vt donū: qꝺ deriuat̄ a dono donas. vñ hec traditur regula. Quāta est prima syllaba primitiui: tanta solet esse deriuatiui: vt munero/⁊ munus: litteratura tñ seruata (nā relligio et relliqe nō seruant. nec ibo: quod est ab eo. De p̄territis ⁊ supinis infra dicemus. Excipimus vero hec: que his incerti autoris versibus continentur. sic enim facilius memorie cōmendabimus.

Que a breuibus producuntur.

Corripe de breuibus producta: sed aspice caute.
Excipitur casus/iucundus/tegula latus.
Staturus sedes/vires vitupero lex/rex
Hinc oportunus/feralis/secula nequam
Vox/binus/totus/cũ denus/regula nouus
Secius/humanus/cũ trinus/seria/remus
Caseus/opilio/cementum/elegia/sumen
Fomes/fomentum/ceritus/venaqz/vomer
Junior/et pedor cum petus/liquitur/humor
Rapaqz/viginti/iumentum/iugera pedo
Symia/laterna/gradiuus/rhetia cune
Italiam/cicelis: iungas et macero.

¶ Casus enĩ a cado deducit. Jucũdus a iuuo ⁊ iocũdus a iocor. Tegula a tego. Latus a tuli. Staturus a statum. Sedes a sedeo. Vires a vireo. Vitupo a vitio. Lex a lego. Rex a rego. oportunus ab opus vel oportet falso deduxit. nam est ab ob et portu. Feralis ab eo ꝙ mortẽ ferã veteres dixerũt. Seculũ a scãdo/vl a sequẽdo. Nequã a nequeo. Vox a voco. binus a bis. Totus a tot. denus a decẽ. Regula a rego. Nouus a nouem. secius a secus. Humanus ab humo. Trinus a ter. seria a seorsũ/⁊ risu. Remus a remoueo. caseus a coacto. Opilio ab oue. sed grecũ est. Cementũ a cadendo declinauit. sed verius a cadẽdo deducit. Elegia ab elego. Sumẽ a sue. Fomes ⁊ fomentũ a foueo. ceritus a cerere. vena a venio. vomer a vomendo. Junior a iuuene. pedor a pede. petus a petendo. liquit a liquo. humor ab humo. rapa a rapio. viginti a bis decem. iumentum a iuuo. iugera a iugo. pedo a pes: qđ est puer. Simia a similando: ꝙ sit homini similis deduxisse videtur: tñ deriuatur a simo. laterna a latendo. gradiuus a gradu. rhetia a retineo. cune a cuneis: quibꝰ similes sunt. Italia ab italo rege. cicelis a ciculo rege. macero a macer. Inueniuntur et forte plura in vtroqꝫ genere. sed in regularum serie omnia complectemur.

Que a longis corripiuntur.

¶ De quantitate syllabarum.

Que detorquentur de longis: longā tenebis.
Tolle dicax/monacꝰ:stabilis:manus:atq₃ fabella
Cum titulo:vitium:domus:et dux: atq₃ lucerna:
His sopor addatur:et offella:farina:sigillum
Inde disertus abes:quater:atq₃ quaterna:tigillū
Sic et aceruus: vadū varicosus:arista numisma:
Adde fragor:fragilis:et haruspex atq₃ sodalis
Adde sagax:auus/et nemus/ et noto sic coma virq₃
Sic aqua cū femoris:siquidē natat adde mamilla
His ouat:atq₃ fides:italus: coniūgis omasum
Et pluuiā iunges:simul atq₃ proseuca:bubulcus
Adde curulus.

¶ Dicax enī a dico deflectitur.monacꝰ a monos:qđ solū significat.sed monos primā syllabā h₃ ancipitē.stabilis a v̄bo stabis.manꝰ a mano deduxit.fabella a fabula.Titulus a tutū tutu.vitiū a vito. domꝰ a doma:qđ tectū sigt:deriuat̄.dux a duco.lucerna a luceo.sopor a sopio verbo.offella ab offa.farina a farre.sigillū a signo.disertꝰ a dissero.abes ab absū.q̄ter a q̄ttuor.item q̄ternus. tigilus.a tigno. Aceruus ab aggere:q̄si aggeruꝰ.vadū a vado vadꝭ. vel vador vadaris: qđ est pedibus p aquā transire. varicosus a varo. arista ab areo numisma grecū est:sed(vt puto)ppcrā a nūmo deduxit.Fragor a frango.item fragilis. haruspex ab ara declinauit. sed ab haruga.i.hostia q̄ seruatur in hora deflectitur:autore donato.sodal's a suadeo vel a sodes.Sagax a sagio auꝰ ab annꝰ. nemꝰ a nemine. noto a nosco notū.coma ccmo comis.vir a vi et v̄tus a viro.vt Cicero docet Aqua ab equo .i. plano.femur a femine. siquidē a si & q̄dē natat a naui vel nauta declinauit.mamilla a mām̄a.Ouat ab o letantis voce deducit.fides a fio et dictū.italus ab italia/ vel ecōtra. omasum ab omine.pluuia a pluui preterito/ pseuca grecū est.sed vnde fluxerit:ipse videat.bubulcus a boue.curulus a curru

¶ Regula.Nam omne preteritū bisillabū pducit primā.vt vidi.p̄ter bibi/fidi/scidi/dedi/steti/et tuli.& vocalē ante vocalē habentia. vt rui/fui.Omne ptm geminans primā syllabam:eandē corripit.vt

momordi.pepigi. Ceterorū vero p̄teritorū tāta est prima syllaba: quā ta p̄n̄tis. qđ fallit in his genui.posui.potui.coegi. quorū prime sylla be corripiūtur: licet a lōgis p̄n̄tibus veniant. Itē in reppuli.rettuli repperi: que(q̄q̄ a breuibus) producuntur.

¶ Omne supinū bissillabū primā ꝓducit. vt iusū Demas itū.quitum citū.sitū.litū.datū.statum.ratū.rutum. et notum in cōpositione: quā o in i mutat: vt cognitum.agnitum.

Aduertendū: ꝙ quanta est prima syllaba p̄teriti. tanta est eorū: q̄ ab illo declinātur. vt legi.legerā.legissem.legerim. Itē quanta est prima syllaba p̄n̄tis tāta est eorum: que deducuntur ab ipso: nisi sequatur positio. vt fero ferrem. vel si interdū mutetur littera tota. vt rebar. et reris a reor.

¶ Exēplo. vt pirū apud virgiliū. Crustumijs. sirijsq̄z. piris grauibus=

¶ Nec te refugiat nihil magis tibi ꝓdesse quodāmo= ¶ q̄z volentis doc̄q̄ exempla: et maxime in ꝓprijs et locoꝝ nominibus: q̄ in hunc vsum, et in alios habeas p̄parata reddent etiā fecūdius ingeniuȝ aduersus parturiendos. nō ergo eū laborem refugeris. ex quo tm̄ assequeris emolimēti. At si qñ superiori (quā docuim⁹) via syllabe quātitatē inuenire difficile est. vt habeas. quo statum figure possis certo ordine subiecimus regulas. q̄ si forte nō oēs ꝯprehenderint voces: noli mihi ascribere tarditati. fūda enī nō oēs pisces: super quos iacitur: ꝯp̄hendit. Cōplexi etiā in his multa: que supioribus regulis diphthongo, ꝛ positione, aut aliter cognosci possunt. At si qđ defuerit, ꝛ tibi, ꝛ vnicuiq̄ (vt inquit Aristoteles) addere licet.

¶ De A in primis syllabis.

A Ante b corripitur. vt flabellū. Excipe capio, flabā, flabor, fa= bula, fabilis, flabra, labor laberis, labilis, labes, nabam, nabo nabilis. pabulū. scabā. scaber. scabidus. strabo stabam. stabo. tabes. tabo. tabidus.

¶ A ante c cor. vt acerbus. Deme acer (quū forte significat) Achade mia (vt apud Tulliū. Horatius tñ corripuit. Atq̄z inter syluas a= chademi querere verū. Dacia. facūdus. facundia. glaculus. glaci= nia. machina. macero (Ouidius. Maceror interdū. ꝙ sū tibi causa dolendi) Tracia. tacus. vaccinia. et que b ꝛ p hñt. vt baca. brache brachiū. pacē. placo. paco. pacuuius. ex his paciscor. placet. bacu= lus. brachos. et spaciū breuiant.

A ante d cor. vt vadū. Tolle clades. cladis. gradiuus (qđ Ouidius in methamorphoseos vi corripuit. Gades. padus. quadro. quadra q̄ driduum. rado. radico. radix. suadeo. spadix. trado. traduco. vado

De primis syllabis

A ante f cor. vt afer. Apher autē et aphrica magis per ph notanl.
A ante g cor. vt ago. Excipe agelina. dago lagus. magalia. saga sagus strages. sagio. stragula. tragedia. tragicia. vagio. vagina. et q̄ habent p vel f. vt flagro. fragro. fragrū fagus. flagitiū. flagra. fragia. flagito. pagus. flaganus. pagina. plaga. ex his demuntur flagellū. fragor. fragilis. et plaga. qn̄ regionē. vel rete significat.
A ante l corripitur, vt alūnus. Tolle ala. ales. alea. alitus. alipes. alo alas. balo. balena. balista. caligo. calo. calonis. hec mala hic malus hoc malū pomū. & hec malus arbor. palo. palentes. palus q̄lis quales. qualus. salebra. squaleo. squalor. scala. talus. talaris talis.
A añ m p̄d vt stamen. Excipe amica. amo / amitto amen / et talio. tum. clamys. damus. fames. lamina. lamentor. ramos. et tamen.
A añ n cor. vt cano. Deme anulus. anus pro podice. caneo. canus. canon. canies. canicies. canabis. danus. Dane. danubius. granū. ganeo. ianus. ianua. lana. lanugo. mano. mane. manes. manis. gnan⁹ phanum. phan⁹. plan⁹. panis. panos. rana. trano. vanus. vanesco.
A añ p cor. vt apud. Excipe aphrica. apher. apulus. apulia. papula capadocia. mapa. napus. napo. papas. pape. papa. papilior. capo. rapa. saphirus. vapulo.
A añ q breuiatur. vt aquila. Aduertendū nequaq̄. et composita.
A añ r cor. vt haruspex. Tolle areo / area / aridus / ara p̄ altari / ai fic⁹ arsica / charus carus / carica / clarus / clareo / carex / faris / glarea / gnarus / harū / Jarus / larex / narix / narea / naritia / naret / nares / pareo. pharus / quarū / rarus raresco / stare varus.
A añ s cor. vt Asia Excipe asia p̄ palude / basiū / casus / caseus, nasus / nasco / phasis / rasus / rasina / suasus / iason / vasa.
A añ t cor. vt quater. Deme ater / atramentū / atriū / blatio / blata / blatea / brathea / bratheola / catus / cata / catholicus / crates / clatrus / flatus. fatur / fatū / frater / fatus / gratus / grates / grā / gratis / grator / gratulor / latus / laterna / lato / latro / maturo / mater / matrix / matura / matertera / maturinus / ma.. ria / natura / natus / natalis / pratū. Platea vero anceps habet. qua...uor quatenus / q̄tinus / stratū / status / statera / saturnus / vates / vaticanus / vaticinor.
A añ v cor. vt auis. Deme auius. clauis. claua. clauus. dau⁹. dauidicus. flauus. flaueo. flauius. gauisus. gnauus. lauinia. mauis. maiult. mauors. nauis. nauigo. nauita. pauo. prauo. prauus. suauis & reliquē: q̄ habent mutam ante l.

De e in primis syllabis

E ante b cor. vt lebes. Excipe creber. crebeo. debilis. debeo. debitū debilito. ebrius. flebā. febris. flebilis. gleba. glebo. heberus. nebā

nebo.nebris.plebes.plebiscitũ.prebeo.phoebus.Phebas.reb⁹.
phebus.equus rebar. sebum.thebe.

¶ E ante c cor. vt secus. Excipe cecus.ceco.echo.fecundo.fecundus
feteo.fetus.feto.fecis.fecũdia.grecia.grecus.mechus.mechor
Mecenas.mecũ.preco.preconiũ. p̃ceps. p̃cordia. p̃cipuus.secula
seculũ.securus.secius.secũ.tecũ.teca vecors

¶ E ante d cor. vt sedeo. Deme cedo cessi.cedo cecidi.credo dedo
deditus.dedalus.edo.edis.edes:edituus.edilis:edictum. hedus.
fedus.fedo.fede.medea.medus.p̃do.pres.predis.p̃diũ. p̃ditus.p̃
dor.preda.pedor.pedico.rheda.sedulus.edulitas.sedatus.seditio.
sedo.sedas.sedes.teda.tedet.tedia

¶ E ante f breuiatur. Sed aduertenda composita.

¶ E ante g breuiatur. vt lego. Excipe dego.eger.egroto.egypt⁹ egre
gius.egeus.egon.egis.egloceros.lego.legas.legatus.regia.regi
na.reges.regale.regula.tegula.

¶ E ante i consonum semp̃ producitur. vt peior.

¶ E ante l in dissyllabis producitur. vt velũ Deme chelis.celer.gelu
melos.melus.scelus.velut.velim. In polisyllabis. vero cor. excipe
belua.delicie.delicatus.delibutus.delinquo delinquas. delictum.
delius.elysiũ.electũ.elysius.p̃liũ.spelea.splũca.zelotipus.

¶ E añ.m cor vt emo. Tolle cementum,clemens.crementũ.demo de
mens.demũ.demon.demus.demẽtia.emulor.emulus.emineo.
emathia.emolumentũ.eminus.femina.femur.femine.flemus.he
mina.nemo.premiũ.p̃mio.remigo.remus. remex.semen/semita.
semodius.semino. scemus.schema.stema.stemus. thema.

¶ E ante n p̃d. vt fenũ. excipe enim fenestra.frenesis.penes.penitus
penates.penetro.exeniũ. Si vero precedat b vel g. vel v cor. p̃ter
venũ. vena.venor.senus.adde teneo. thenia/et tenarus.

¶ E ante p cor. vt tepeo. Deme cepe.cepa.epyrus.epacta.p̃putia p̃
pes.repo.repperi.reppuli.sepe.sepia. sepiola.sepio.sepes.

¶ E añ q breuiatur. vt neq̃. excipe equor.equus. equo.equas.eq̃lis.
nequã nequicia.nequaq̃. nequicq̃.sequanus.

¶ E slane r breuiatur. vt herus:serũ: Deme clerus:clericus:cera:cero
ma/ceruleus:chere:eruca:erugo.es eris:ero eras:erugino. erĩna
erigones:flerẽ:heros:herois heres:heredo:hereo.mereo. Mere⁹
nerio.plerisq̃ pleraq̃:pero.pera.quero.rere.spero sphera.feres.se
rus:sero.sericũ:seria: vero. verax.verus.

¶ E ante s p̃ducitur. vt cesar. Excipe Jesus.thesis et composita.

¶ E añ t produ. vt Cretes. Deme etiam fretũ:getha:meta:metuo.me
tallum.metrum.retro.thetis thetidis. Et in quibus.p aut u prece
dit e vt peto.veto.deme:petus:preter:preterco.pretor.et pletus

¶ E ante u consonã producitur. vt euũ. Excipe breuis. leuo. leuis (qđ significat nõ grauẽ) seuerus.

¶ De I in primis syllabis

¶ I ante b breuiatur. vt Iberus. Deme fibiam. fibula. gybb⁹ gybbos⁹ hybernus. hybrida. ibo. ibis. ibidis. libo. libũ. libero. liber pro libero et baccho. libertus. libanus. libro. libra. quibo. scribo. scriba. sibul⁹. tybia. tibula tribula. vibex. viburnũ.

¶ I añ c corripitur. vt dicax/ et ab eo composita. vt fatidicus. Excipe dico dicis. ficus. ficedula. ico. licium. mica. micteria. pica. picus. picen⁹. sicut. sica. sicarius. spica. spicus. spicalũ. sicilis. sicania. trica. trice. tricenus. vicinia. vicinus.

¶ I ante d produ. vt sydus. Deme cydonia. fides. fidis ideo. idẽ neutri generis. idolatra. idoneus. quidẽ. et que hñt u ante i. vt video. b. vt biduũ. t. vt triduũ. preter strido/ strideo.

¶ I ante f producitur. Excipe composita.

¶ I ante g breuiat. vt rigeo. Deme bige. digero. figo. frigus. flige. fligo. fliga. frigutio. frigula. frigeo. frigil. migro. piga. pigardus. phrigia. figeus. Et que hñt st. vt stigo. preter stiga/ strigil Persius corripit. Iuuenalis producit striges. Ouidius in fastis confundit. tñ potius breuiatur. Adde triginta/ viginti.

¶ I ante l producitur. vt bilis. Excipe bilibris. cylindrus. cylindrus. cilicium cilix. filix. hilaris. miliũ frumentũ. phylomena. pilus. pila pro lude instrumento. Itẽ que s. aut t añ i habent. vt scileo/ et tilea.

¶ I añ m produ. vt rima/ Deme fimus. hymeneus. hymen (qđ Ouid. produxit. Et subito nefas hymẽ cãtatus ad aures. et Catullus. hymẽ o hymenee hymẽ addes o hyminee. Alibi corripit. vt affuit desertã tpa vinct⁹ hymẽ) Nimis/ tymũ. et polisyllaba. vt timeo. pter symia.

¶ I ante n producitur. vt linea. Excipe lino. linio. tinea. et habẽtia c/ vel s/ vel m ante i. vt cinis. sino. minor. et minor verbũ. mine. tolle sinum vas. mino. mineor

¶ I ante p breuiatur. vt hypboreus. Deme cyphus. cypus. cypr⁹. gryphes. hypocrita. hyppodates. hyppomanes ꝛc. ab hyppos. ripa. riphei. ripes. stipo. sipho. siphariũ. tiphis. vipera.

¶ I ante q corripitur. vt liqueo. Excipe liquor liqueris (nam liquaris corripitur) siquis. liquit.

¶ I añ r prođ. vt lira. psulco. Deme lyra. pirus. pirũ. pira. vir viri. tyrus et polisyllaba. vt virilis pter tiris. pirata. pirula. piramis. et piram⁹ q̃ produ. Itẽ styria. pyroma. tyresia. chirenomos. cyrographus.

¶ I añ s prođ. vt visus. Excipe miser. miserior. nisi tisana cũ cõpositis.

¶ I añ t cor. vt itẽ. Deme bithinia. bithonia. citelle. dito. diteo. dis ditis. glis glitis. italia. iter (sed iturus corripitur) litus. lis litis. litigo lito. mitil⁹. mitis. mitesco. nitor niteris. phiton. pithagoras. pitisma

psittacus. ritus: rito. scito. scitor. scithia: scita: sitis: asiu. Propertius Sitis et in tuto semper amore pares (sit) hon. trito. triticu. trituro. triton: tytirus: tytan: titillo. tritonis: visto. vitupero. vitis: vtris: vtrum

I ante v producitur. vt priuo. Excipe biuium: triuium: niuis.

De O in primis syllabis.

O ante b cor. vt obolus. Tolle bolus. gobeo. mobilis: nobilis: nobis: obex probrum: robur. robor. sobrius: Thobias: vobis et que hnt duplicem consonantem.

O ante c breuiatur. vt iocus. Excipe cocytus: foco verbum: iocundus occor: oceanus: ocius: ocium: poculum: procerus: phoca: vocis: vocalis.

O ante d prodicitur: vt codex. Deme modus: modo. odor. et polisyllaba: vt fodio: preter prodero.

O ante f corripitur: vt. profugus et offella. Tolle profugio. pr ofero. profui. offa scropha.

O ante l breuiatur. vt colo.. Excipe boletus: bolanus proprium colyphia. colum. colo colas. dolium. mollior. moles. molimen. nolo. olim. polipus. prolixus. proles. prolidamas prologus solis. solus solor. solatium. solens sollertia solennis.

O ante m pro. vt nomen. Demo comedo. comeda. domo. dnis glomus glomero. gomon. homo. nomas omasum. omitto. stomachus. tomos. vomo

O ante n breuiatur. vt bonus. Tolle monos quod anceps habet. Monicus centauri nomen producitur. Item nonus none. zona. Et que c. vel d vel p habent. vt conor. done c pono. preter donus. Lucrecius. At quum membra donus persenserit frigida seruus.

O ante p breuiatur. vt opes. Excipe opilio. oportunus/operior/populus arbor. propago vitis: poples popeanum. popisma. sopio. tophus. et que hnt c vt copia. preter scopulus. cophinus. copos.

O ante q breuiatur. vt coquo. Tn aduertenda sunt composita.

O ante r cor. vt Thorus. Deme corallum. coram. chorus. ventus. coricus. corycius. doricus. doris: horum: hora: mos: moris: morus. morum. moros: nora/noricus/noris. os. oris. oro oras. orator. ora. orthia. quorum. storax. forex. soracte. thorax. Et que habent l vel r ante o. vt lorum. ploro. roris. floris. gloris. gloria. prora.

O ante s pro. vt rosus. Tolle dosus. posui. proseuce. prosa anceps habet. rosa corripitur.

O ante t cor. vt quotus. Excipe botrus/cos/cotis/dotis/doto/fotus lotus. lothos/motus notus/participium/poto/quotidie/totus. votum. et hntia duplicem consonantem ante o. At clotho/protinus/protheus. demuntur/prothos/proteruus et protus.

O ante v breuiatur. ut ouis Deme. ouum. prouincia. prouideo.

De v in primis syllabis

De primis syllabis

U ante b corripitur.ut rubus.Deme lubrico lubricus.pubes rubrica.rubigo.suber.ruber.vber vbertas.Et que b vel n habent ut bubo.bubus.nubo.nubes.Demuntur ex his Innuba. pronuba.bubulcus.Connubium vero anceps habet.

U ante c produ.vt lucus.Tolle dux ducis.ducenti.iucundus.lucerna.et que habent b vel d vel r ante u preter duco.

U ante d pro.ut iudex Excipe.pudet.rudus rudis.rudentes.rudo.anceps habet.Persius.Findor.ut archadie pecuaria.rudere. Credas Uirgil.in vij. Uincla recusantum.et sera sub nocte rudentum.Sudes.studeo.ruber.corripiuntur.

U ante f semper producitur.ut bufo.

U ante g prod.ut ruga.Deme tugurium et habentia i ut iugum f (ut fugo) p ut pugil.preter fruges frugi.iugera.et iugis adiectiuum.

U ante l cor.ut duplex.excipe culus.dulichium.vligo anceps habet.apud Uirgilium.producuntur etiam habentia f uel g. uel m.ut fuligo.fulina.mulus.Ex his demuntur fulcia.mulier.gula.

U ante m producitur.ut pluma Tolle humus humerus.humilis sumus et habentia n.ut numerus.c ua cumulus.t ut tumulus.preter numen et struma.

U an n prod..ut fumus.Deme cuneus.et tunica.

U ante p cor.ut lupus.Excipe cupa.iupiter.stupe.scrupulus.supra.et habentia n.ut nuper.r ut rupes.p ut pupillus.pupula.pupilla vero anceps habet.

U ante r prod.ut turis.Tolle curulis.furor.furo. furia.muria.murus.

U ante s producitur.ut pusio.Deme pusillus, etsusurro.

U ante t prod.ut utor.Excipe cutis.frutex.luthum.lutum.Muto nomen produxit.Horatius.corripiunt alij.puto.putris.uti aduerbium.utinam.uter.utra.utrum.et polisyllaba.ut puteus.uterus preter puteo furio futilis.glutio.glutinum.glutino.lutheus.corripuit Tybullus luthecola.Maro producit.Mutuus.mutuo.mutio.mutuo verbum.nutrio puteo.tutela.

U ante v semper producitur.si nulla precesserit consonans.vt vua.Aliter vero corripitur.vt pluuia et fluuius.

De quantitate medie syllabe discernende

Media syllaba appellatur: que posita est inter duas dictiones quotuis syllabarum/et septem modis cognoscitur: positione:diphthongo: vocali ante vocalem:accentu producto:vel corrupto:diminutione:exemplo/et regula.Positione.ut columna.diphthongo.vt sabeus cerauma

Uocali ante vocalem.vt gloria.Nec ignorandum vocalem ante aliam in latinis.dictionibus semper breuiari.vt maria.maria/lucia quoque. Sedulius namque produxit maria.Excipimus genitiuos nominum et pronominum in ius decli-

nentes (vt istius vnius) in quibus indifferenter ponitur. Excipitur ex his alius: in quo semper producitur. et alterius in quo semper corripitur. Et preterquam in genitiuis et datiuis quinte declinationis que habent e inter duo i quando producunt penul. vt dici meridiei. spei. Producitur et i huiusmodi: terrai aulai. frugiferai.

In grecis quoque corripitur. vt ilion tragedia/comedia. quandoque producitur. vt eous/spondeus/liceus/ptolomeus/quandoque est anceps. vt chorea platea. Deriuatiua a femininis grecis e longo terminatis: habent e productum. vt crete/creteus/hyble/hybleus. dione. dioneus.

Accentu producto. vt fortuna. accentu correpto. vt tabula.

Diminutione. vt si velis iudicare quantum sit v in verbo fortunarum tolle rum et superest fortuna. in quo ipso accentu cognosces. Valet autem diminutio ad penultimas discernendas/vel ad eas que penultime fieri possunt: quas maxime accentu deprehendimus. Fallit tamen in plerisque vt i deinde/reliquis ex inde compositis. item in exaduersum/aliquando appositus appostema/adrastine: in quibus penul. que grauatur producta est.

Rhetorica/quamquam acuat antepenultimam: corripit tamen (Juuenalis Ad pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra) sic Hippocrates Aristoteles/et huiusmodi. sic etiam et iusticia/mesticia/ausonia: romulus/et similia habentia vocalem penultimam breuem ante vocalem: que ante penultimam accuunt. vt Sulpitius. parthenius alterius. Fallit et in deriuatis a facio per compositionem huiusmodi. vt calefacio/frigefacio.

Exemplo. ut pecunia apud Horatium. Et genus/ et formam regna pecunia donat.

Regula vt musarum. Nam a/e/et o in crementis pluralibus casuum producuntur. vt dominarum/specierum. dominorum.

J et u breuiantur. vt manibus/speciebus.

Crementum in casualibus dicitur quando obliquus superat rectum. vt visus/ visibus. In verbo quando superatur secunda persona singularis. vt amas amatis.

A igitur in verbo crescens producitur. vt amans demitur de/ cunctis compositis prime coniugationis. vt damus venundamus/circumdamus.

E crescens producitur in omni coniugatione (vt amemus) nisi post e sequatur r tunc enim modo producitur. modo corripitur. Producitur in presenti indicatiui/et preterito imperfecto optatiui subiunctiui/et in presenti infinitiui secunde coniugationis. vt doceris docerem docere. que vox etiam est imperatiui passiui. Item in preteritis perfectis indicatiui cuiuscunque coniugationis. vt amauerunt/docuerunt/legerunt/audierunt. Corripitur in illis eisdem superioribus temporibus in tercia vt legeris/legerem/legere. et in preterito plusquamperfecto indicatiui/et preterito perfecto/et futuro subiunctiui cuiuscunque coniugationis. vt amaueram/docuerim/legero/audiero. Passiue terminationis reris/et rere producunt. vt amaueris/ et docuere. in quo primum e quoque producitur.

¶ De primis syllabis.

Futura prime et secunde coniugationis passiue vocis corripiunt. vt amaberis. doceberis. preter ameris et amere. tercie et quarte producunt vt legeris. audieris.

¶ In primis crementis quarte coniugationis producitur. vt audimus. sic etiam in volo. et sum vt simus. et velimus. et in preteritis. in quibus v consonum sequitur. vt audiui. petiui. In reliquis corripitur. vt petimus amauimus. docuimus. legimus. audiuimus.

O in omni cremento producitur. vt amatote.

¶ V vero corripitur. vt volumus.

¶ Reliquas per litterarum ordinem regulas posui: que vt faciliori vsui future sint diphthongata in principio: sicut pronunciantur. quemadmodum in superioribus scribere placuit. Et que per y notantur. sub i littera comprehendere.

A in mediis syllabis.

¶ A ante b corripitur. vt arabes. Excipe finita in bilis (vt amabilis) in bundus (vt amabundus) in bulum. vt venabulum.

A ante c cor. vt alacer. Deme cloaca. lumaca. meraca. opacus. et desinentia in ulum. vt tabernaculum. et obliquos plurium syllabarum. vt fallacis minacis. preter colacis et barbarorum. vt Pharnacis/

¶ A ante d cor. vt lampadis. Tolle cicada.

¶ A ante g pro. vt Imago. Excipe nomina secunde declinationis. vt asparagus pelagus et abdenago. chiragra et podagra indifferens habent.

¶ A ante l cor. vt italus. Deme obliquos neutrorum in al vt aialis et denominatiua in alis. vt generalis. Sic etiam ascalon et absalon corripit

¶ A ante m cor. vt calamus. Tolle verbalia in amen. vt foramen et thymiama. item a in cremento. verbi. vt amamus. preter circundamus.

¶ A ante n cor. vt Galbanum. Excipe aranea et araneus. et greca in an increscentia. vt titan. titanis/et adiectiua vel secunde vel tercie declinationis. vt foranus. paganus. inanis. et gentilia. vt romanus et propria hominum uel locorum ut vulcanus. et garganus. preter dardanus et libanus et habentia vocalem ante a. ut machiana. Pellicanus producitur. licet rectius corripiendum videtur.

¶ A ante p corripitur. ut alapa. Deme priapus et sinapi.

A ante q cor. ut tanaquil. Tolle nequaquam. Composita sunt aduertenda.

¶ A ante r cor. ut cesaris. Excipe amarus. auarus. cochleare. et obliquos deriuatorum neutrorum: ut calcaris. lupanaris. et finita in rius. ut sextarius. altaria. carnarium. et huius terminationis adiectiua. ut pingularius. preter denarius. A bissyllabis composita sequuntur simplicia. vt preclarus. Obliqui omnes tercie declinationis producuntur. preter iubaris: nectaris: cesaris: asparis: bostaris: capparis: et barbarorum. ut hamilcharis.

¶ A ante s cor. ut carbasus Deme pernasus. omasum. et a perte deriuata.

vt agaso. ppria cola sunt. sed rectius breuiant.

A ante t cor. vt cyatus. Tolle agte deriuata. et finita in tes. vt achates. et obliquos noim in as. vt anas anatis. pietas pietatis. et de noiatiua, et participia, et verbalia, et supina. vt barbatus. amatus. armatus. et armatum.

A an v pdu. vt cadauer. Excipe attauus. abauus etc. cōposita.

De E in mediis syllabis

E ante b pducitur. vt monebā. Deme hellebor. herebus. hesebon. terebinthus. et finita in būdus. vt tremebūdus. oia siquidē corripiūt ante penultimā. pter hñtia a. vt pdabūdus, et saltabundus.

E ante c pdu. vt veruecis. Tolle quedā ppria. vt Seneca.

E ante d pducit. vt putredo. Excipe esedū. melchisedech. et desinētia in da. vt Andromeda. et cōposita a correptis. vt comedo, et bipedes. Propriorum rara pducūtur. vt Gualfredus.

E ante f, vel ph cor. vt elephas. Deme cōposita a lōgis. vt venefic⁹ (venenū em pducit nec) pter deducta ab infinitis lōgis: q̄ corripiūt. vt putrefacio. tepefacio. liquefacio. a putrere. tepere. liquere. Ouidius. Sanguine Tritolemi lyciam tepefecerat hastam. et Torsit et in celū: liquefactaq; tēpora fixit.

E ante g cor. vt elegus. Tolle deriuata. vt collega. tristega. Propriorum q̄dā corripiūt (vt deucalegon) quedā pducūt. vt cethegus.

E ante l pducitur. vt phaselus. Excipe angelus. et ppria. vt thymele, et Abimelech.

E ante m pdu. vt amemus. Deme gessemani, heremus, nomē, hiemis, hiemo, vehemēs. Vindemia licet pducat. Horatius tñ vindemiator corripuit. Vindemiator est inuictus quū sepe viator. Ideoq; nō ignorandū in tetrasyllabis. pēthasyllabis et vltra sepissime cōfundi anpenultimā. vt in tabernaculo, et cōnubio. Virgil. Cōnubio iūgā stabili. ppriaq; dicabo. Idē. Cuiq; loci leges dedimus cōnubia

E an n pdu. vt balena. Tolle hebenus, iuuenis. Propriorum (nra q̄dā corripiūt (vt diogenes, hermogenes, Helena) q̄dā pducūt. vt Origenes. Cōposita vo a genos corripiūt. vt archigenes.

E ante p corripitur. vt Josephus. Excipe presepe.

E an r cor. vt tener. Deme in rus, et in rū deriuata. vt auster⁹, galer⁹ pter inferus, iter, patera, super⁹, vterus. Propriorum aliq̄ pducūt. (vt Chymera, megera) aliq̄ cor. vt cerber⁹. Valerius e correptū hz. Horatius. Cōtra leuinū valeri genus. vñ supbus. Producunt etiā hec Pāthera, cratera, stetera. pātheris, crateris, mulieris, iberus triateris, caracteris. Terminatorum in riū aliqua corripiūt (vt glicerū, ministeriū) aliqua vero pducūt. vt miceriū, mysteriū. Ouidius Pādimus interdū doctis mysteria rer. In vbis hñtib⁹ e añr. ad supiores. de vbor cremētis regulas te refero.

¶ De mediis syllabis

¶ E ante s cor. vt heresis. Tolle poesis. mathesis: q̄n significat diuinatione̅. ⁊ co̅posita a lo̅gis. vt obelus. Frenesis au̅t indiffere̅s habet.
¶ E ante t ꝓducit. vt facetus. Excipe amethistus/ temetum. ⁊ nota/ ⁊ obliquos tercie declinatōis. vt pietas (arietis. ꝑter Agnetis/ inquietis/ locupletis/ lebetis/ magnetis.
¶ E ante v producitur. vt longeuus.

De I in mediis syllabis.

¶ I ante be cor. vt chalybis. Deme co̅posita: q̄ sequu̅tur natura̅ simpliciu̅. vt prelibo possibilis. Et verbalia a quarta co̅iugatōe deducte. (vt sensibilis) indifferens habent.
¶ I ante c breuiatur. vt rusticus. Tolle amicus/ apricus/ emblic⁹/ formica/ inimicus/ lectica/ lorica/ medicus/ mirica/ posticus/ pudicus/ rubrica/ tibicen/ vmbilicus/ vrtica/ vesica. Et obliq̄ in icis a nominatiuis in ix. vt felicis. sed si sint masculina: corripiu̅t. vt calicis ꝑter bo̅bicis/ phenicis/ ⁊ masticis: q̄d aliq̄ corripiu̅t. In x corripiu̅t ꝑter lodicis. Propriorum alia corripiu̅t (vt Cimicis) alia producunt. vt Calcus. I an̄ culu̅ corripit in his q̄ a verbis tercie co̅iugationis declina̅tur. vt diuerticulu̅. si a quarte ꝓducu̅tur. vt piculu̅. In diminutiuis vero corripitur. vt versiculus.
¶ I ante d corripitur. vt auidus. Excipe abydus. ⁊ finita in ido. vt cupido Patronymicorum masculina queda̅ corripiu̅t. vt pelides/ thesides/ coronides/ licurgides. Co̅posita natura̅ simplicium sequu̅tur. vt considero/ et infidus a fido. ꝑfidus au̅t (q̄d est a fide) corripitur. sicut obsideo/ ⁊ reliqua a sedeo deriuata. Sed ab aliis etia̅ quibuscunq; semp su̅t aduertenda.
¶ I an̄ f cor. vt artifices. na̅ i positu̅ in iu̅ctura co̅positōis se̅p cor. preter tibicen. vbiq; vero/ ⁊ vbicu̅q;/ ⁊ ibide̅ coia sunt.
¶ I an̄ g corripit. vt mitigo. Deme terminata in ga. ⁊ in go. vt auriga caligo. preter caliga. Co̅posita sequu̅tur simplicia. vt alligo.
¶ I ante l corripitur. vt auxiliu̅. tolle asylu̅. ⁊ verbalia. vt fertilis. ⁊ neutralia in ile finita. vt sedile. ⁊ denoīatiua. vt seruilis/ co̅chiliu̅. preter hec. Dapsilis/ humilis/ parilis/ vtilis/ pestilens/ sed exilis/ subtilis ⁊ aprilis ꝓducu̅tur. Testilis a testa ꝓducit. a texu vel texto corripit. sic ⁊ q̄n ꝓpriu̅ est. Co̅posita imita̅tur simplicia. Vocatiui hmōi vt Pompili/ virgili ꝓducu̅tur Horatius tn̄ corripuit. Nulli flebilior q̄ tibi Virgili. ⁊ Adduxere sitim te̅pora Virgili. Massylia pro ora in affrica producit.
¶ I ante m corripit. vt optimus Excipe opimus/ sublimis. ⁊ verbalia quarte co̅iugatōis. vt munime̅/ munime̅tu̅. Co̅posita sequu̅tur simplicia. vt magnanimus/ possimus/ azimus/ vero corripitur. In crementis verborum superiores repete regulas.

¶ I ante n cor. vt pampinus Deme latinum/caminus/caminū/erynis/ festinus/ ppino/supinus/salinum. et obliquos venientes a noiatiuis pductis. vt phorcinis/delphinis. ꝛ deriuata/ꝛ possessiua. vt quirinus/diuinus/austrinus/cedrinus/lupin⁹/pter acinū/castrin⁹/hiccine/nūdine/ptinus/ perendino. ꝛ deriuata ab oleo(vt oleaginus) a clam(vt clandestinus)a fero(vt serotinus)a fago(vt faginus) Itē greca a lapillis/pannis/colorib⁹/ꝛ plerisqꝫ rebus deducta. vt chrystallinus/adamātinus:myrthinus/byssin⁹/coccinus/bombicinus/ sandicinus. excipe ꝛ femina fixa/qꝫ pducūt. vt farina/culina. preter buccina/fuscina/fiscina/femina/ elemosyna/ lamina/machina/ mutina/pagina/ pserpina/patina/sarcina/trutina/ꝛ preter illa/que naturam masculinorum sequitur. vt azina. Propriorꝫ patronymicorum alia pducūt(vt Albinus/nerine/adrastine) quedam corripiunt. vt Pompinius.
¶ I ante p corripitur. vt antipos. Tolle obstipus.
¶ I ante q pdu. vt iniquus. Excipe reliquus/ syliqua. ꝛ pposita.
¶ I ante r corripitur. vt gadiris. Deme butyrū/delyrus/papyrus/ꝛ saphyrus pro lapide.
¶ I ante s corripitur. vt elysium. Tolle anchises/cambises/ gausus/ paradisus/paralisis.
¶ I ante t cor. vt leuitas/ꝛ amita. Excipe finita in ta ppria vel a pprijs sūpta/vel ppria loci. vt margarita/heremita/leuita/calamita/pituita/polymita. pter alphyta. Itē greca in tis ꝛ in tes. vt Sunamytis/Thersytes. ꝛ denoiatiua. vt maritus/ auritus/ preter seruitus. Item supina/ꝛ participia:ꝛ verbalia venientia a verbis quarte cōiugationis/vel a tercie hñtibus pteritū in vi/ꝛ supinū in itū. vt auditū. cupitū. peritū. pter cōposita cū supinis correptis. vt aditū. necquitū. Demitur vero ambitū. sed ambitus nomen corripitur. excipitur ꝛ cocythus. aconitum. hermofroditus. lechitus. ꝛ obliqui noiatiui in is pducti. vt quiris quiritis. ꝛ valitudo. quod duas breues in vnā longā cōtraxit pro valitudo. In tus terminata a deponētib⁹ cōmunibus ve producta pducunt. vt mentitus. pter tuitus. Cōposita sequūtur simplicia. vt oblitus. et obliuiscor a litus. Est autē ambiguū. an a mitos palymitus/et anithos (quod est fabula) exinanitus pducantur. Nouitius Iuuenalis contra regulam produxit. ductus accentu. Irrito anceps habet. deducitur a retus et a ritus. vulgatur ille versus Irritat euacuat. dum irritat/prouocat hostem.
¶ I ante u producitur. vt saliua. Deme niniue.

O in mediis syllabis

¶ De mediis syllabis.

¶ O ante b corripitur. vt orobus. Tolle ambobus duobus/october. aristobolus. et Jacobus: quod quadrisyllabū est. Claudianus. Ne lacerer versus dux Jocobe meos:

¶ O ante c corripitur. vt apoca. Excipe apocope/et obliquos a nominatiuis natura productis. vt atrox atrocis. Suffoco/et perfoco producunt. vt apud Ouidiū in ibin. Suffocent animam dira venena tuam.

¶ O ante d corripitur. vt epodos. Deme heredes/et obliquos huius nominis custos.

¶ O ante f/vel ph semper corripitur. vt sarcophagus.

¶ O ante g corripitur. vt egloga. Tolle synagoga/ ꝛ pedagogus.

¶ O ante l corripitur. vt Soboles. Excipe etholus/ ydolum(qđ per emoga scribitur apud grecos) prestolor. pactolus. subsolanus. timolus.

¶ O ante m corripitur. vt Salomon. Deme neutra in um/ et in a. vt'amomum. aroma.

¶ O ante n pdu. vt larona. Tolle greca ꝛ barbara. que in qbusdā corripiūt. vt britonis. dyaconus. demōis. canonis. lingonis. mēnonis. sardonis. syndonis. teutonici. teutones. teutonis. macedonis. mammona. in qbusdā pducūt. vt Damonis. sinonis. calidonis. Indifferēter. autem apđ Virgil. sidonis ponitur. Composita simplicium naturam sequuntur. Obsonor. corripitur.

¶ O ante p cor. vt inopis. Excipe asopium europa. pyropus. esopus canopus. canopeum.

O ante q corripitur. vt alloquor. Sed aduertanda composita

¶ O ante r corripitur. vt corporis. Deme deriuata. vt sonorus. decor' qđ a decor est. cuius gtm̄ veteres(Prisciano autore) corripiebant Item decorum p honesto et decoro verbū p orno. Indecor aūt cor. vt nō erimus bello indecores. et decoro pro honoro. at Incliūt. decorantq3 suis altaria donis. que quidem a decus deflecti videtur. Producimus et canoris. et terminatorum in or obliquos. vt calor[pieter arboris. meōris. rethoris. castoris. marmoris. equoris. bicorporis. et tricorporis Sicut etiam polorus. et masculina i os. vt leporis floris que pducuntur.

¶ O ante s pducitur. vt mendosus. Tolle ambrosia et ambrosius.

¶ O ante t pducitur. vt egrotus. Composita simplicia. vt antidotum: monoptotum aliquotiens.

O ante v siqñ repiatur pdu. Sed composita aduertenda.

¶ V in mediis syllabis.

¶ V ante b corripitur. vt coluber. Excipe saluber. anubis et cōposita a longis. vt obnubo. Cōnubiū. indifferens habet.

A ante c producitur sequente a vel us vel um. vt ambuca/ caducus eu nuchus. In reliquis corripitur vt volucer. preter pollucis/manduco polluceo/fiducia/ et composita a longis. vt educo. reluceo.
A ante d producitur. vt testudo. deme pecudis/et tutudi/ cum composi
A ante f corripitur. vt comufer. tudi. obtudi.
A ante g prod. vt ferrugo. Tolle coniugis. sunt que emanet sanguisuga.
A ante l cor. vt exulis. Excipe adulor getulus: quod Marcialis si corruptus non est corripuit Traducta est getulis: nec tepit arena nocentes. et nomina tercie declinationis. vt tribulis/ et currulis/ preter obliquos vt presulis/ et nebulonis. item Hercules/ zabulon/ torcular. speciare/ et huiusmodi.
A ante m prod. vt alumen. Deme autumo. contumax columen incolumis/et composita a tumeo.
A ante n producitur. vt lacuna.
A ante p corripitur. ut volupe. et ista que v habent in iunctura compositionis. vt quadrupes.
A ante r producitur. vt silurus. Excipe camurus/centurio. lemures luxurio/luxuria/mercurius/purpura. et obliquos tercie declinationis. vt gutturis/furfuris/et meditatiua vt lecturio. et ab his deriuata. Scaturio/et prurio. quia primitiua sunt/non corripiunt
A ante t prod. vt cicuta. Deme arbutus Composita simplicium naturam sequuntur. vt alteruter/ disputo/ percutio.

De vltimis syllabis.

Vltima syllaba ea dicitur. qua terminatur dictio quotuis syllabarum mono syllabaque ipsa (quoniam a se incipiens. finiensque inter vltimas syllabas) reiicitur. Cognoscitur an sit vltima tribus modis positione/diphthongo/ regula. Positione. vt felix/ et dicunt. Dipthongo. vt musae/ et prae.

A in vltimis syllabis

Regula vt omnia desinentia in a producuntur. vt vltra/ et nega.

Juuenalis Vltra sauromatas fugere hinc libet et glacialem.
Propertius. aut si es dura nega. sin es non dura venito.

Excipe ita/ quia et puta aduerbia. casualia/ vt poeta musa hec tota corripiuntur. preter ablatiuos vt patria tonsa. et vocatiuos venientes a nominatiuis productis. vt eneas o enea. et monosyllaba. mna et a prepositio: producitur.

Propertius. Non ita dardanio gauisus atrida triumpho.
Ouid. in fastis Seu quia tot digiti/ per quos numerare solemus
Persius (teste priscianio) Hoc (puto) non iustum est. illud male rectius illud
Horatius Cur ego si nequeo ignoroque poeta salutor
Virgilius. Musa mihi causas memora. quo numine leso.
Ouidius Hectora nescio quem timeo paris hectora dixit
Virgilius. Tu procul a patria. nec sit mihi credere tantum.

ℭ De vltimis syllabis

Idem Quibus in morē tonsa coma pressa corona.
Ouidius Certus es enea cū sedere soluere naues.
Virgilius A ioue principiū muse iouis omnia plena.
Barbara/et greca/vt pascha/z māna/z litterarꝫ noīa. vt a h k. indifferentia sūt. Numeralia in ginta/et genta dicunt esse cōia. ego vero illa in ginta semꝑ ꝓducta/z in genta semꝑ correpta inuenio.
Virgilius. Triginta magnos voluentes mensibus orbes.
Idem Triginta capita fetus enixa iacebit
Iuuenalis Quadringenta dedit gracchus sestertia dotē
Idem Quadringenta parant. si confert purpura maius
Postea(q̄q̄ ꝓductū est nisi dicamus duas esse ꝑticulas) Ouidius in fastis corripuit. Postea mirabar/quur nō sine litibus esset.

E in vltimis syllabis.

ℭ In e monosyllaba ꝓducūtur vt me/te/se. Excipe que/qn̄ z signt/ et secū ꝯposita. vt quisqꝫ. Itē ne/qn̄ an/ve/qn̄ vel aut z significat. Corripiūtur etiā in cōpositōne te/pte sce. vt tute tuapte/z huiusce
Virgilius Me duce dardanius spatā expugnauit adulter.
Idem Te duce siqua manent sceleris vestigia nostri.
Ouidius Qui se/quod patitur/cōmeruisse neget.
Virgilius Niseeqꝫ/spioqꝫ/thaliaqꝫ/ cymodoceqꝫ
Ouidius. Quisqꝫ suā laudat/studijs certamina crescunt
Virgilius. None fuit satius tristes amarillidis iras.
Idem Quid ve dolens regina deū tot voluere cas⁹
ℭ Plurium quoqꝫ syllabarꝫ corripiunt. vt mare.
Virgilius In mare dum fluuij current/dum mōtibus vmbre
Excipe gtm̄ z dtm̄ singularē/z ntm̄/z vtm̄ pluralē p̄me declinatōnis qui diphthongātur. vt muse z similia his/vt docte/ tote/ille. z greca accētu acuto in fine ꝓnūciata. vt Penelope lēto tibi mittit. Ulixe' Excipe z abltōs quinte declinatōis. vt die cū suis ꝯpositis. vt pridie/hodie/et fame abltm̄ qꝺ olim quinti ordinis fuit. z tabe apud Lucretiū. Itē quosdā grecos abltōs. vt Eufrate. Aristotele z vtōs venientes a ntis ꝓductis. vt Lybie/achate/eneide calliope itē scdas ꝑsonas singulares imꝑatiui scde ꝯiugatōis. vt mone au de/z aduerbia deriuata a dtis cōuerso o in e. vt belle/pulcre. bene aūt/z male corripiūtur. Fere. ferme. z quare ꝓducuntur.
Virgilius. Bisqꝫ die numerant ambo pecus alter et hedos
Iuuenalis Res hodie minor est/heri quā fuit. atqꝫ eadē cras.
Virgilius. Obijcit ille fame rabida tria guttura pandens.
Lucanus. Signaqꝫ ab eufrate cū crassis capta ferentes.
Iuuenalis O lybie disiūge boues/dū tubera mittas.
Virgilius. Sit satis eneide telis impune numanū.

Idem Tu vatem tu diua mone. dicā horrida bella.
Lucanus. Inuenies/ aude supi tot vota catonum.
Persius Euge tuū et belle nā belle hoc excute totum.
Horatius. Lectic clamabit enim pulcre/bene/recte/
Ouidius. Nō bene cōueniūt/nec vna sede morantur
Idem quod male psuades/vtinā bene cognoscere posses.
Uirgilius. Iamqȝ fere spacio extremo/fessiqȝ sub ipsam
Iuuenalis Nulla fere causa est/in qua nō femina litem.
Idem Mobilis/ꝛ varia est ferme natura malorum.
Sappho Forsitan ꝛ quare mea sint alterna requires.

I in vltimis syllabis.

¶ In i finita ꝑducitur. vt bibi. Ouid. Sepe bibi succos (quāuis inui tus) amaros. Demitur mihi/tibi/sibi/ibi/ꝛ vbi/q̄ cōia sunt/cū cō positis. Nisi ꝛ quasi corripitur. Itē vocatiui greci in i. vt amarilli Tybri. ꝛ datiui. vt Palladi.

Uirgilius. Musa mihi causas memora quo numine leso
Idem Tu mihi quodcūqȝ hoc regni/ tu sceptra/ Iouemqȝ
Ouidius. Nil tibi quod nobis esuriatur erit.
Tybullus. Laurus vbi bona signa dedit. gaudete coloni.
Ouidius. Sic vbi fata vocant vdis abiectis in herbis.
Sappho. Si nisi que facie poterit te digna videri.
Ouidius. Et quasi discendens oscula sūma dedi.
Uirgilius. Mirabar quid mesta deos Amarilli vocares.
Idem Tybri pater poscant acies ꝛ federa rumpant
Statius Palladi litore celebrat scyrus honore.

De terminatis in O

¶ In o monosyllaba ꝑducitur. do sto/o. Pluriū syllabaꝝ cōia sūt. vt scribo/veto. Datiui tñ/ꝛ abliti scđe declinatōnis ꝑducuntur. vt deo ꝛ sic si aduerbia efficiātur/ vt quāto/tāto. sed mutuo sero cito/modo sedulo/crebro/ ꝑfecto/ꝛ ergo cōia sūt. gerūdia quoqȝ indifferentia ego rarissime ꝑducitur. sed est semꝑ corripiendū. Greca. vt Dydo/ Ericto/ Allecto producitur.

Martialis Do tibi naumachiam/tu das epigrammata nobis.
Uirgilius O regina nouam cui condere iupiter vrbem.
Persius. Non ego quum scribo/si forte quid aptius exit.
Idem. Hoc iuuat/hic inquis veto quisꝗ̄ faxit oletum.
Uirgilius Descēdo ac ducente deo. flāmā inter/ et hostes.
Ouidius Sed quāto minus ire voles/magis ire memento

Statius Sero memor thalami meste solaria mortis.
Tibullus Heu sero reuocatur amor/seroq; iuuentus.
Juuenalis Et cito rapturus de nobilitate comesus.
Ouidius Qui modo Nasonis fueramus quinq; libelli.
Horatius Nil tanti est/ergo fungar vice cotis/ acutū.
Augustus octauius. Ergo ne supremis potuit vox improba verbis.
Virgilius Cantando tu illū.haud vnq̄ tibi fistula cera.
Juuenalis Plurimus hic eger moritur vigilando.sed illū.
Ouidius Sed quid ego reuoco dictis his omen ab esto.
Statius His ne etiam funestus ego videt ista deor.
Virgilius Quis tibi tum dido cernenti talia sensus.
Lucanus Reginā alecto stimulis agit vndiq; bachi.

Terminata in U.

In v producūtur oīa. vt genu. cornu. Virgilius. Nuda genu nodoq; si nus collecta fluētes. Idē Iā cornu petat ꝛ pedib⁹ q̄ spergat arenā.

Terminata in C

In c etiā producūtur. vt sic/fac/dic/duc. Excipe lac/nec/donec. Hic ꝓ nomen indifferens est. aduerbium est longū.
Lucanus Sic cato superi quoniā pietasq;/fidesq;.
Ouidius Durius incedit/fac ambulet omne papille.
Illud aūt qđ est in heroidibus/ꝛ alibi legitur face. Philli face expectes demophoonta tuū. Et dixit referas ista face arma ioui.
Idem Et dic ardoris sit rogus iste mei.
Lucanus Duc age scythie populos per inhospita syrtis.
Sappho O nec adhuc iuuenis/nec iam puer vtilis etas.
Ouidius Donec eras simplex/animū cū corpore amaui.
Idem Phyllidis hic idem/tenereq; amaryllidis ignes.
Virgilius Solus hic inflexit sensus/animūq; labentē.
Idem Hic vir hic est/ tibi quē ꝓmitti sepius audis.
Idem Posthabita coluisse samo.hic illius arma.

Finita in b/c/g m/p/t

In b/c/g/m/p/t finalē corripiūt. nisi positio/ vel diphthōgus/vel syncopa incidat. vt legūt/aut fumat ꝓ fumauit/ obit ꝓ obiuit.
Lucanus Solus ad hesperia nō flexit lumina terra.
Ouidius Nec qđ abest hic me tecū mirare relictam.
Juuenalis Sinciput elixi/pharioq; madentis aceto.
Idem Magnus ciuis obit/ꝛ formidatus othoni.
In h finitis producuntur. vt ah. vah.

Terminata in L

¶ In l corripiuntur. vt cerucal/hanibal/semel. Excipe sol nil et barbara in fine cū accētu pnūciata/ vt michael/ gabriel.

Iuuenalis. Conduxit comites lectum cerucal amicas.
Silius Ethereas quoq; (vti possis) trahat Hanibal auras.
Ouidius. Sol aditus quā quersis ait ne vana labores.
Horatius Nil oriturū alis/ nil ortū tale fatentes.

Terminata in N

In n pducūt. vt titan pean qn. Excipe forsan forsitan/ an tñ attñ i dein exin pin et corripiētia penul. crescētis gti. vt nomē nominis et plerāq; greca. vt ilion/pelion q̄ interdū pducūt. vt helicon.

Lucanus. vnde venittitan. et nox vbi sydera condit.
Iuuenalis Parce precor pean/ et tu depone sagittas.
Uirgilius Quin age/si quid habes. in me mora nō erit vlla.
Idem. Mittite. forsan et hec olim meminisse iuuabit
Iuuenalis Forsitan expectes. vt Quintilianus ametur.
Idem. Accipit et madide facies dicetur an vlcus.
Ouidius Nec tamen emendo labor hic q̄ scribere maior.
Idem. Nil mihi rescribas. attamen ipse veni.
Idem. si quis in hoc artem populo. non nouit amandi.
Sappho Iam canitur toto nomen in vrbe meum.
Ouidius. Ilion/et tenedes. simoisq;. xanthus/et Ida.
Lucanus Pellion opponit. radiis nascentibus vmbras.
Martialis preter aquas helycon/ et certa lyra q; sororum
Accusatiui primi declinatōnis in an/ et in en ancipites sunt
Ouidius. Respice laberten. vt iam sua lumina condas
Idem Aeneam animo nocte/dieq; recēt.
Statius Quippe ferunt rapta iu patriis eginam ab vndis.

¶ Uiden/et satin corripiunt.
Uirgilius. Educet. viden/ et gemine stant vertice criste?
Seruius tamen natura ua vult esse productum.
Men pro/mene/et ten p tene pducūt. Nemon indifferens hz vt nemo

Terminata in R

In r corripiūtur. cesar. imber. et cōposita. excipe aer ether. iber. celtiber item crater. caracter. et stater. que greca sunt/et habent apō illos r i obliquis quod vertitur iu e longū. Monosyllaba etiam corripiuntur. preter cur. fur. cor. lar. far. ver. et par. cum compositis vt dispar. impar. compar.

De vltimis syllabis

Lucanus.	Cesar in arma furens nullas nisi sanguine fuso.
Lucretius.	Quo deconcutitur. sequitur grauius imber/ et vber.
Virgilius.	Unde hominum genus/ et pecudes / vnde imber et ignes
Idem	Hic numidum genus/ et distinctos mulciber aphros.
Ouidius.	Acceptus geniis illa december habet.
Idem	lucidus hic aer/et que duo corpora restant.
Idem	Audiet hoc ether/et si deus vllus in illo est.
Idem	Simus inaurato crater erat asper achanto
Idem	Cur opus affectas ambitiose nouum?
Persius	Fur es ait/pedio. pedius quid crimina rasis.
Sappho	Mille meum leuibus cor est violabile telis.
Virgilius	Sulphurea nar albus aqua fontesque velini
Ouidius.	Far erat/ et puri lucida mica salis
Idem	Uer erat eternum/ placidique tepentibus auris.
Horatius.	Ledere par impar equitare in arundine longa
Idem	Ut matrona meretrici dispar erit atque

Terminata in as.

In as producit. vt maiestas das. Excipe greca finientia genitiuum in dis vel in dos. vt Pallas/ ilyas. sic et accusatiuos grecorum tercie declinationis. vt troadas/ lampadas/ menadas/ pliadas/ hyadas.

Iuuenalis	Maiestas / et si funesta pecunia templo.
Martialis	Tu mihi das auie/qualia mane soles.
Ouidius.	Ut videt vultus pallas in amne suos.
Persius	Quid non intus habet? non hic est ilyas acci.
Ouidius.	Troadas inuideo que sic lachrymosa suorum
Martialis	Ad matrem fugiet pentheus/ad menedas orpheus

Terminata in es

In es producuntur. vt dies/ fides/ et lybies genitiuum. Excipe inquies nomen penes prepositionem/ et es verbum substantiuum/ cum compositis. vel corripientia penultimam crescentis genitiui vt miles militis. demitur/ abies/ paries/ aries/ ceres/ spes/ res/ et pes cum compositis et greca pluralia. vt troades atlantides/ saxones/ britones/ ligones/ arcades/ cyclopes.

Horatius.	Si meliora dies vt vina poemata reddit/
Maro	Heu pietas/heu prisca fides inuictaque bello.
Silius	Fatali dido lybies appellitur ore.
Horatius	Quem penes arbitrium ius est/et norma loquendi.
Virgilius.	Quisquis es armatus/qui nostra ad limina tendis.

Idem	Huc ades o melibee/ caper tibi saluus/ et hedi.
Ouidius.	Miles erat phebes. nec menalon attigit vlla.
Uirgilius	Populus in fluuijs/ abies in montibus altis.
Idem in iuuenalibus.	Quā fixā paries illos seruabit in vsus.
Lucanus.	Extruitur. qd nō aries impellere possit
Uirgilius.	Flaua ceres alto ne quicq̄ spectat olympo.
Tybullus	Spes alit agricolas/ spes cultis credit araris
Ouidius.	Credula res amor est/ vtinā temeraria dicam
Idem	Et (puto) pes illi longior alter erat.
Uirgilius	Stat sonipes/ ac frena ferox spumantia mandit.
Horatius.	Ois magna loquens modo sit mihi mēsa tripes et
Uirgilius	At ꝓcul in sola secrete troades acta.
Idem	Ante tibi eoe atlantides abscondantur.
Lucanus	Et bituri/ longisq3 leues saxones in armis.
Juuenalis	Qua nec terribiles cymbri nec britones vnq̄.
Lucanus.	Pugna ces pictis cohibebant ligones armis.
Uirgilius	Archades/ inuidia rūpantur ⁊ ilya codro.
Idem	Infandi cyclopes ⁊ altis montibus erant.

De terminatis in is.

¶ In is corripiūt vt ignis. Demito velis/ ⁊ abis/ cum suis coniugati[s] hoc est cum verbis secūde ꝑsone singularis indicatiui quarte coniugatōis/ licet Ouidius poetica licentia in heroidibus breuiarit. Nescis an exciderint mecū loca/ venimus illuc. Tollito etiam pro ducēria penultimā crescentis genitiui. vt samnis samnitis/ lis lit[is] et plurales casus vt omīs et deis. preter etiā monosyllaba. vt vis sis et ab eis cōposita. vt quāuis/ adsis. subtrahimus duos rectos is et quis. et mis/ tis bis/ q̄ corripiūt. greca quoq3 in is similem si bi vtm̄ hītia Prisciano autore ꝓducuntur. vt aris armis/ soteris soterinis.

Ouidius.	Et ven⁹ in venis/ ignis in igne fuit.
Martialis.	Esse velis oro serus cōnubia tonantis.
Propertius.	Non audis/ et verba sinis mea ludere cum iam.
Ouidius.	Tristis abis/ oculis abeuntē ꝓsequor vdis.
Idem	Lis est cum forma magna pudicitie.
Uirgilius.	Omnis vt tecū meritis ꝓ talibus annos.
Martialis	O dilecta dies/ o magni cesaris arbor.
Horatius.	Cuilibet argilla quod vis imitaberis vda.
Ouidius.	Sis argumentū mai⁹/ an auxiliū?
Idem	Tu quoq3 fac/ ꝑsis intra tua claustra iacenti.
Uirgilius	Quāuis elysios miretur grecia campos.

Idem	Vdsis o tegee fauens/olceque minerua.
Ouidius	Pectora quisquis is est/si sum tibi chara caueto/
Virgilius	Quisquis es armatus/qui nostra ad limina trudis.
Ouidius	Dicta bis antiquum syllaba nomen erat.

¶ Terminata in os,

¶ In os producunt. vt bos. os oris. Excipe os ossis (Prisciano autore) cōpos/impos. & greca in os. vt ilyos/tros/lemnos/nerytos/chaos & gtōs grecorum. vt pallados/archados/thaydos. Heros vero (autore Prisciano) producitur.

Ouidius	Bos aret ignauū sacrificate suem.
Virgilius	Os/humerosque deo similis/nā ipsa decoram.
Ouidius	Insequere/& voti postmodū compos eris.
Horatius	Dixerit arcu non semel ilyos.
Virgilius	Tros ait enea cessas neque enim ante dehiscem.
Ouidius	Nec senis oete regia lemnos erat.
Virgilius	Dulychyumque/samosque & nerytos ardua saxis.
Ouidius	Me chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant.
Marcialis	Pallados/& templi limina cosme noui.
Statius	Archados atque alio capeneu horrore canendus.
Propertius	Turba menandree fuerat nec thaidos olim.

Finita in vs

¶ In vs corripiunt. vt tēpus. Excipe monosyllaba. vt plus/mus/pus & que producūt penultimā crescentis gtī. vt tellus/& salus. sed Horatius licētiose palus corripuit. Regis opus. sterelisque diu palus aptaque remis. Itē gtōs singulares/& nominatiuos/actōs/& vtōs plurales quarte declinationis. vt manus. Tolle etiā greca terminantia gtīm in odis. vt melāpus melāpodis. Edipus edipodis. sic etiā Panthus panthi/. pro panthous panthoi.

Tibullus	Tempus in aprhicis maturat collibus vues.
Iuuenalis	Plus aloes quam mellis habet/qui deditus amat.
Lucanus	Nondum post genitos tellus effeta gygantes
Ouidius	Adde manus in vincla meas/meruere cathenas.
Virgilius	Panthus atriades/arcis phebique sacerdos.

¶ Sulpitiano grammatices opusculo vigilanter punctuato & correcto iamiam extra barrā noui templi londoniarū per Richardū Pynson impresso finis imponitur Anno salutis M. cccc. xcviii.

¶ Carmen sulpitii ad lectores.

Sūt quorū in manibus nostri monimēta laboris.
Uos precor: hec iusta pendere lance iuuet.
Si placeo: laudis non me fraudetis honore.
Offendet: siquid me monuisse vacet.
Si non tutabor cogar peccasse fateri
Docebo ꝙ monitis lector amice tuis
Me volet ac siquis rabie lacerare canina
Cerberam rabiem sentiet esse mihi

De heroici carminis decore

Et si poteram libello isto modum imponere. Syllabarum enim quantitatem quanta pro tempore diligentia licuit/ tibi ostendi. Malui tamen ad tuam eruditionem non pauca subijcere. sed illud te prius admonuerim Cipriane. Hec omnia nisi te frequenti exercitationi tradideris. nō multū tibi posse conferre.

¶ Heroici examen decorum in apta pedum connexione/ et varietate seruabitur. Si pes non terminet partem orationis nisi forte in primo/ quarto/ quinto ve loco. Et si dactilici pedes alternis/ vel interiectis spondaicis temperentur et contra. Illepidus est enim versus prosa intercisaqʒ nimis oratione succursans. et maxime si secundus pes partem orationis terminet vehementer offendit quod fiet minus indecore in tercio. si in monosyllabum desinat. et dictiones exigue sint Languide prosterni videtur qui spondeum habet in quinto. Insurgunt ꝛ fluunt canore quinqʒ continui dactilici. Inceduntqʒ cum decore spondei quattuor. si ipsa res exigat. Sententia in versus sequentis partem discurrens multorumqʒ carminū inter se implicatio quā alii cesuram aliꝗ comma appellāt plurimū iocunditatis habet in loco vt vbi aut suauitate aut cōtinuatione. aut vehementia opus est. Absoluto vero sensu constantia plus interdum grauitatis cencetur habere In trisyllabam vocem si desināt fortius videntur insurgere. Si in monosyllabam. nisi encletice sint frangi videntur. Male in pentasyllabam ꝛ tetrasyllabam desinunt gratius in bisyllabam. Penthametrum elegiacū sensum concludere debet. suauiusqꝫ in vocem bisyllabam desinit. Proxime in pēthasyllabam tetrasyllabamqꝫ. Pessime in trisyllabam ꝛ monosyllabam. Uocaliū crebras concursiones eiusdemqꝫ littere/ et syllabe assiduitatem dissonantiamqꝫ ꝛ sibilationem magis etiam ꝙ soluta oratione studiose vitabimus omnemqꝫ cultum cum latinitatis integritate seruabimus verbis vtemur electis. nunc suauibus nūc canoris vt res postulabit. quare tenenda est vis elementorum. Uocales enim non sunt voces eiusdem. I angustior. E planior est. Relique peniores. Semiuocales sonore sunt. maximeqꝫ l. m. r. x. aspera est s. frequentata sibilat i presertim antecedente. sed omnem asperitatem ipsa pronunciatione tam in singulis ꝙ in connexis consonantibus facile cognoscemus. Carmen figuris spergemus facilitate affectibusqꝫ concinnabimus fabulis/ hystoriis/ ꝛ rerum doctrina locupletabimus duriciem ꝛ tanꝙ conatū verborumqʒ ocium ꝛ nouitatem vitabimus. et qđ maxima virtus orationis est (vt lactantius inquit) Aperte dicemus ambigua dicta ꝛ ornamenta ambitiosa. vt monet Flaccus refugiemus. A personaꝝ ꝛ rerum decoro non deliberabimus. Interdum copiam. interdum breuitatem. nunc pingue. nunc siccum dicendi genus. nunc maturum et graue.

nunc ardens erectum et concitatum amabimus. Ipsis caracteri-
bus siue graui siue mediocri siue extenuato accentu. ⁊ verba ⁊ sen-
tencias adaptabimus. Omniaqȝ nostra inuentio ingenium arteqȝ
redolebit. Carmen deducendū leta intentaqȝ cura aggrediemur.
antea si fieri poterit vel lecticiuncula vel cōmemoratione similis car
minis excitati. stilum non vergebimus. et versum faciendo scabe-
mus persepe caput. rodemusqȝ vngues non quidem industria. sed
animi intentione distracti. Unde inuento quod conabamur nobis
quasi non sentientibus pluteū cedimus. stilum sepe vertemus sin
gulaqȝ diligenter examinabimus. et an lectione sint digna seuere
censebimus. amicoꝝ pleraqȝ iudicio emendabimus. Libri editionē
nō precipitabimus. nec eam penitētia subsequatur. sed diu vel no-
num in annū castigabimus. Si quid autē emissū fuerit. presertim
in adolescentia licet in iudiciū cū modestia reuocare/⁊ in suo gene
re cōseruando corrigere fecere. multi id. fecit ⁊ Martialis iam grā
dior qui inquit. Festinata prior decimi mihi cura libelli. Elapsū ma
nibus nūc reuocauit opus. Nota leges quadā sed lima rasa recēti
Pars noua maior erit lector vtriqȝ faue. Ad cuius quidē imitatio
nem ego quoqȝ nō dubitaui quedā opuscula que adolescentulo mi
hi effluxerāt elimare ⁊ facere meliora. Cōfirmauitqȝ me ad id Pri
scianus grāmaticus/qui se fatetur quecūqȝ in suis aduerterit er-
rata quoaduixerit emēdaturū. Alestidis Lucilij ⁊ casij pmensis in
cōponēdo festinātiā bethiqȝ pessimi poete cuius meminit strabo
nō magnifacimus extēporalitatē. rara felicitate legēdā. ⁊ vulgi dū
taxat opinionē facturā. Illa vero si elegans sit lectioneqȝ digna. q̃
lem Licinius ⁊ Antipater (vt scribit Cicero) habuerūt nihil potest
esse admirabilius. eā facultatē quo pacto assequi valeamus. Qui
tilianus in decimo precepit. Ibidē ⁊ quomodo scribendū emendā
dumqȝ sit. si vero furoris plurimū fecunda nobis natura subminis-
trarit. illū sequemur. mox ad trutināredituri. aut pressis habenis.
maiestati carminis intendemus si vero cedro ⁊ appolline digna vo
lemus componere. Euripidis imitabimur maturitatē. ⁊ optimis
potius q̃ multis gloriabimur. Sed si mora nimia offendemur oīno
Maroniano. i. versiuo more summaqȝ diligentia carmē cōficiemus.
Hec si ꝑ cuiusqȝ ingenij facultate cōseruare curabimus dicemus nō in
decore. Assequemur ea oīa ꝓcipue duce natura addo etiā doctrinā
Nā vt Horatius ait. Scribendi recte sapere est principiū et fons
Multū etiā cū imitatione exercitacio confert.

Exametri carminis vitia

De metris

Vitia exametri carminis eorumque nomina operepreciam est indicare. Ea sex putat Mallius. Theodorus vero plura cogessit. Acephalum dicitur quod incipit a syllaba breui. vt Fluuiorum rex eridanus. camposque per omnes. Procephalum quod in primo pede vltra quattuor habet tempora. vt Cene quam dederis vati consumpsimus ossa. vel si fingas. Ad menia respiciens queam infelicis elise.
Lagar seu laxum cuius in medio vna aut plures syllabe claudicant. vt Congredior fert sacra pater et concipe fedus.
Truncatum quod in penultima claudicat. vt mortem contemnunt laudato vulnere gethe.
Hypermetrum quod vna syllaba abundat. vt Jactemur doceas ignari. hominumque locorumque
Grauidum quod habet syllabam in medio superantem / aut quod synerefim patitur. vt fixerit eripidem ceruam licet aut erimanthi.
Inane cuius syllaba in duas per dieresim scinditur vt accipe pompei deductum carmen ab illo. ex vna enim syllaba due fiunt Nam si longa corripitur dicitur sistole. vt obstupui steterantque come et vox faucibus hesit
Si breuis producitur Ectasis. Si due breues pro vna longa / vel due longe pro vna ponantur Symphonysis est. hac greci frequenter vtuntur.
Leoninum vocant cuius pentimemeris est vltime consona. vt Diues in accessos vbi solis filia lucos.
Spondaicum quod spondeum habet in quinto. vt Cornua velatarum obuertimus antenarum.
Colossum seu colobum seu solutum quod prosa oratione incedit. vt Dono ducite doque volentibus cum magnis dijs.
Asperum quod horret iuncturis. vt Nisee spioque thaliaque cymodoceque
Non vero est ignorandum / quedam ex his vitia tam exametri quam cuiusque carminis esse posse
Hypordbitinum in quo singuli pedes terminant dictionem. vt carmen doctum femina simplex condere nescit.
Cacophona que vocalium assiduitate squalent. vt Inferniquae acus ceeque Insula circes. et Aulai in medio libabant pocula bacchi
Aequiuocum cuius vltime syllabe similes sunt. vt Exiret mentes fraternas grata malis lis.
Hemestichium quod inceptum dumtaxat et semiplenum est. qualia sunt apud Maronem. vt huc cursus fuit.
Nolo preterea te latere Molle appellari quod suauiter sonat. Perfectum quod integram sententiam continet. Politicum quod omnis figure et passionis est expers.
Absolutum quod continet omnes partes orationis. vt ah me flectent in super ethera mox rapuisses.

¶ Ascendens quod a dictione monosyllaba incipit. p singulas grada-tim augetur. vt cur nobis iuuenes decerpitis orbiculata. Reciprocum quod cōuersa scansione transit in aliud siue integer/ siue dēpto vltimo pede. rarum quidē inuentu ꝛ insanientis ingenij labor. Reciprocū quo qꝫ illud dicitur cuius sensus si a fine sumatur contrarius est ordine recto. vt Mel tibi nō tibi fel sine dat pax cādida nō lis.

¶ Ferūt ad hec septem de eius cōpositione varietates. Appellantqꝫ dactilicū qđ dactilo clauditur. vt preferrimus manibus vittas ꝛ vba precantia. quod p hypermetrū est. sed aptius hoc erit exemplū. Sydera pallida diffugiūt face territa luminis. dicūturqꝫ hec equatemporea eo ꝙ omnes pedes sunt ijdem.

¶ Heroicū qđ ꝛ pithiū dicitur ꝛ epos. vt Mallius tradit proprie est qđ post quinqꝫ dactilos spondeo clauditur. vt At tuba terribili sonitu procul ere canoro.

¶ Spondaicū qđ ex solis spondeis constat. vt Rhomani muris albā cinxerunt longam.

¶ Cōmune seu periodicū qđ alternis dactilicis ꝛ spondeis cōponitur. vt Italiā fato pfugus lauinaqꝫ venit.

¶ Sapphicū qđ inter duos spondeos quattuor habet dactilos. vt Inferretqꝫ deos latio genus vnde latinū.

¶ Anthimachiū qđ bis post duos dactilos habet spōdeū/ id ꝛ catenopiliū dicūt. vt Ante fugā soboles si quis mihi paruulus aula.

¶ Buccolici species tres. Mallius facit aut eni in quarto loco dactilū ex integra parte orationis habet. vt Nos patrie fines ꝛ dulcia linquimus arua. aut in quīto. vt Tityre tu patule recubans sub tegmine fagi Tercia species est que duo spiramēta heroici carminis habet. vt Nil nostri miserere mori me deniqꝫ cogis.

¶ Jam de pedibus ꝛ his que ad eos attinēt disceremus. Pes est syllabaꝝ ꝛ temporꝝ certa dimensio. Accidūt pedi sex. Arsis et thesis. Numerus syllabaꝝ. Tempus. Resolutio Figura Ordo. Arsis ꝛ thesis est eleuatio vocis et positio que in paucioribus duabus syllabis fieri nequit. Numerus syllabaꝝ accidit. vt spondeo duaꝝ. dactilo triū. choriambo quattuor. Tempus est ipsa mora pronūciandi. Relatio dicit/ si vna syllaba ꝓ duabus vel cōtra. si longa ꝓ breui. vel cōtra. ꝛ si pes ꝓ pede ponatur. Figura duplex est. simplex. vt in bisyllabis trisyllabis. Cōposita vt in quadrasyllabis ꝛ vltra. Ordo accidit quia certo ordine ponūtur ꝛ ꝑ ordinē quesiti inuentiqꝫ sunt. Pes breuis ante longum inuentus est.

¶ Constat siquidē breuem syllabā que vnius est tēporis ante longam que duarū est fuisse repertā· vt vnus anteꝙ duo. Pedes ideo appellati quia vt nos nostris/ sic illis carmina videntur incedere.

¶ Syllabe breuis caracter est hoc Longe hoc Communis si ꝓ

longa sit posita hoc   si vero pro breui hoc   Bisyllabi pedes quattuor sunt. Pyrrichius ab inuentore sic denoiatus qui et periadus dicitur ex duabus breuib⁹ syllabis cōstat. vt deus. Spōdeus ex duab⁹ lōgis. vt estas. dictusq; a spondi qđ libamē tum et fedus significat. in quo spondaico cantico vtebantur. Jambus ex breui et longa. vt dies. dictusq; ab inuentore. vt vult Aristercus. vel a iābizim idem cōtumeliando qz eo maledicere consueuerūt. Trocheus qui et choreus ex longa et breui. vt corpus. dictusq; q: sit volubilis. vt rota. que trochis dicitur. et volubilē excitat saltationem.

Trisyllabi octo sunt. Tribrachus dictus q: tris brachyas id est breues habet. vt aquila.

Molossus ex tribus longis constat. vt eneas. dicitur autem a molosso qui in iouis templo eo pede celebrabatur. vel a molossa id est epyrotica saltatione.

Anapestus ex duabus breuibus et longa. vt pietas. dicitur ab ana et pein quod contrarius pes dactilo sit.

Dactilus qui et herous ex longa et breuibus. vt filius. dicitur a dactilo. i. digito cui in spacijs conformis est.

Amphibracus ex longa inter duas breues. vt amator. dicitur autem ab am. i. circū et brachias: hoc est breues.

Amphimacrus ex breui inter duas longas vt ciuitas. dictus q: circū macras hoc est longas habet. dicitur et creticus.

Bacchius ex breui et duabus longis. vt honestas. dictus q: in bacchi dithyranbis vtebantur. Alij fuerūt ab inuentore.

Antibacchius vel palimbacchius ex duabus longis et breui dictus quod sit contrarius bacchio.

Quadrisyllabi sexdecim sūt

Proceleumaticus qui fit ex duobus pyrichijs. vt ariete. dictus a pceleū quod est hortari et suadere.

Dispondeus dictus q: dis id est bis sit spondeus. Fit enim ex duobus spondeis. vt oratores.

Dijambus ex duobus iambis. vt amenitas.

Ditrocheus ex duobus trocheis. vt vindicator.

Antispastus ex iambo et trocheo qui cōtrarij sūt. vt coronatus.

Choriambus ex trocheo et iambo. vt versificans. dictus q: in iambū desinit. et a choreo. i. trocheo incipit.

Jonicus maior ex pyrrichio et spondeo. vt benedictos. dictus ab iono archadis filio vel a ionibus.

Jonicus minor ex spondeo et pyrrichio. vt preconia.

Peon primus ex trocheo pyrrichio. vt leticie dictus quidē a peone

Peon secundus ex iambo et pyrrichio. vt amabilis.

Peon tercius ex pyrrichio et trocheo. vt alienus.

Peon quartus ex pyrrichio ꝛ iambo. vt celeritas.
Epitritus primus ex iambo ꝛ spōdeo. vt sacerdotes. dictus ab epi. id est supra tres alia diuersa ponatur. In eo enim semper una a tribus aliis discrepat.
Epitritus tercius ex spondeo ꝛ iambo. vt hereditas.
Epitritus quartus ex spondeo et trocheo. vt oratoris.
Pentasyllabi pedes vt scribit Diomedes sunt duo ꝛ triginta. Hexasyllabi. lxiiii. sed in vsu non sunt ꝛ reducūtur ad superiores.

De variis generibus versuū.

Sunt autem vt te nō latet diuersa ex pedibus metra numeriq; ꝛ versuū genera. quoꝝ ꝯnexiones breuiter enarrabo. si prius Seruij centimetrū in quo diuersa complexus est carminū genera recitauero. Sed anteq̄ id aggrediar. hec cognitu dignissima te docebo.

Metrum grecū vocabulū (Diomede autore) est pedū iunctura numero modoq; finitiuo sublationes positionesq; seruans. ꝛ quia ꝑ metra versus metimur. vult Mallius. theodorus ipsosq; versus metra posse appellari. sicut vas quo metimur/ ꝛ triticū qd̄ mensi sumus modiū dicimus. sicut etiam pes digitis. cubitus. decempeda. sed id verbū in ea p̄sertim significatione. in raro est apud probatissimos vsu. Junctura vero est ipsa verboꝝ coniunctio. Numeri sunt incitati quidem cursus/ et verborum certo ordine cōnexiones. que audientium aures demulcent greceq; rhithmi appellantur. qui (vt inquit Quintilianus) spacio temporum constant. Metra vero dimensione ꝛ ordine itaq; probe diffiniūt. Metrum certā esse pedū obseruationē. Carmen quidem est ipsa pedū certo numero compositio. Quo nomine ꝛ vnū ꝛ duos. ꝛ plurimos versus opus integrūq; appellamus. Versus ideo dicitur q̄ ab eo ad principium sequentis reuertimur. significatq; ipsā pedū seriē lineamq;. vt arboꝝ sulci. ꝛ reliqui ordinis rerum.

Jam vt metroꝝ genera precipias rectius his etiā te instituā que fere ex seruio sumpsi.

Loca in versu imparia dicimus primū. terciū. quintū. ꝛ deinde paria. secūdū. quartū. sextū. ꝛ deinde pentimemeris syllaba est que post duos primos pedes terminat partē orōis sig̃t ꝛ ipsos duos pedes cū syllaba sed si post heroicos heroica. si post trocheos trochaica dr̄. Si vero post quattuor in exametro pedes buccolica appellat̄. Priscian⁹ pētimemerim cesuram vocat semiquinariā. ꝛ heptimemerim semiseptimariam. Heptimemeris est cum post tres pedes eodem modo sequitur syllaba

Pedesq ipsi cum syllaba eodem nomine appellantur. Catalecticus versus is dicitur cui vna syllaba deest. Brachicatalecticus cui due. Hypercatalecticus. cui vna supest/aut due vt vult Priscianus. Acatalecticus qui legitimo fine clauditur Lyricos versiculos dicim⁹ quos poete ad lyram meditabantur. et concinebant. Unde versibus quoqz ab eorum autoribus nomen est inditum. Nam alcinanius ab alcinane stersichoro. alcaius ab alceo. Ibicius ab icio. anacreontius ab anacreonte. simonidius a simonide. Pindaricus a pindaro. Bacchilidius a bacchilide. Asclepiadius ab asclepiadie. Sapphicus a sappho denominatus est. Monometrum vt inquit Seruius/vel dimetrum/vel trimetrum in iambicis/throchaicis et anapesticis metris per pedes duplices computamus. in ceteris per simplices. quanqz iambicum trimetrum senarium appellamus. Sed iam reliqua cum emendatione si poteris exemplari conferenda que Maurus. Seruius de metris ad Albinum scribens tradidit subnectamus.

Sumpta ex Seruii centimetro.

Metra vel a pedibus vel a rebus nomen accipere/vel a frequētatoribus/vel a numero syllabarum. Eaqz octo principalia id est Iambicum/ trochaicū/dactilicū/ anapesticum/ choriambicum/antipasticum Ionicum a minore. de quibus carptim trahim⁹ eligentes ea q̄ ad palmā linee pducit voluptas.

Metra iambica locis imparibus quinqz recipere possunt pedes Iambum/spondeum/trocheum/dactilum/anapestum/ Locis autem paribus tm̄ Iambum vel trocheum. Et apud comicos frequenter anapestum. Ita tū vt multarum breuium iunctura vtatur. Sed ex multis tredecim vsui tradenda subieci.

Aristophanum constat monometro hypercatalectico. vt est. Hoc furit dolore.

Eurypideū constat dimetro brachicatalectico. vt est. Dee decus meū

Anacreoutium constat dimetro catalectico. vt est. Dissolue baccha crines.

Archilochium constat dimetro a catalectico, vt est. Serena lux micat polo.

Alchaicum constat dimetro hypercatalectico. vt est. Amant vena paricide.

Alcinantum constat trimetro brachicatalectico. vt est: Doctos

Hipponatium constat trimetro catalectico. vt est. Mea renidet in domo lacunar

Archilochium constat trimetro acatalectico. vt est Martē fatigat ꝓdigus furor vite.

¶ Hypponatiũ constat trimetro hypercatalectico vt est pauper poeta nescit antra musarum.
Aristophaniũ cõstat tetrametro brachicatalectico .vt est. Marcent lucerne sol ꝓpinquat nõ tamen vacat.
Anacreontiũ constat tetrametro catalectico.vt est. Pontũ petens auram laxa vela solue male.
Anacreontiũ cõstat tetrametro hypercatalectico. vt est. Amor puelle triste pectus improbius fatigabit.
Eristophanũ constat tetrametro brachicatalectico.vt est Hic finis est iambi salue vindex doctor meli.

Metra trochaica.

Trochaica metra locis imparibus hos recipiunt pedes. Trocheum/tribrachum et nõnunq̃ dactilum.
¶ Locis vero paribus cũ his quos memorauĩ spondeũ/ et anapestum Sed ex pluribus tredecim vsui tradenda subiecti.
¶ Pancratium constat monometro hypercatalectico.vt est. Autor optimus.
¶ Ithyphallium constat dimetro bracchicatalectico. vt est Bacce iunge tigres.
¶ Euripideũ constat dimetro catalectico.vt est. Vultur altius volat.
¶ Alcmanicum constat dimetro acatalectico.vt est. Fistula canet sub ulcus.
¶ Bacchilipiũ constat dimetro hypercatalectico.vt est. Floribus corona texitur.
Sapphicũ constat trimetro bracchicatalectico.vt est. Rex pater q3 iupiter deorum
¶ Archilochium constat trimetro catalectico.vt est Nox amoris et quietis conscia.
¶ Sothadicum constat trimetro acatalectico.vt est. arua sicca nilus intrat ite leti.
Sapphicũ constat tetrametro bracchicatalectico.vt est. Brachiũ nephas resonat cantitans hyrundo.
¶ Archilochiũ constat tetrametro catalectico.vt est Tolle tyrsos era pulsa iam lieus aduenit
Hypponachiũ cõstat tetrametro catalectico.vt est. pelle tonsis terga ponthi vela tende iam pergamus.
Anacreontiũ constat tetrametro hypercatalectico. vt est. Parce iam carmina vati parce iam tenero furori.

Metra dactilica.

Metra dactilica principaliter constant dactilo. recipiunt tamen et spondeum. Sed interdū in vltimo loco trocheū. sed ex plurimis decem ꝛ nouem vsui tradenda subieci.
Adonium constat dimetro catalectico. vt est fundite fletus.
Himenaicū/constat dimetro acatalectico. vt est. Tybia personet.
¶ Alchilochium constat dimetro hypercatalectico. vt est. Garula venit auis.
¶ Alcmanium constat trimetro catalectico. vt est. Tundite pectora palmis.
Simonidū constat trimetro catalectico. vt est. Indue pallia serica.
Alcinanium constat trimetro hypercatalectico. vt est. Lurida brachia cur detegis.
Archilochiū constat tetrametro catalectico. vt est. Uirgo decens consulas religato.
¶ Alchinantium constat tetrametro acatalectico. vt est. Lumibusq; prior redigit virgo.
¶ Elemanicum cōstat tetrametro hypercatalectico. vt est. vita quieta nimis caret ingenio.
Stersicorum constat penthametro catalectico. vt est Marciacede deo tuo carmina phebo.
Simonidium constat pentametro acatalectico. vt est. Partenopeus erat puer chadie decus.
Cirilium constat pentametro hypercatalectico. vt Pulchra puella comas ambit sibi palmitibus.
Heroicum constat exametro catalectico. vt est vulnera belle tube numero donantur hemeri.
¶ Buccolicum constat exametro catalectico. ita vt quartus dactilus partem terminat orationis. vt est Rustica siluestri resonat bene fistula cantu.
Ibicium constat exametro acatalectico. vt Sydera pallida diffugiunt face territa luminos.
Alcimaniū constat exametro hypercatalectico. vt est alma venus paphon ingreditur rosa luceat ex adytis
Stericho rū constat heptametro catalectico. vt est Eacides iuuenis trahit hectora plangite pergama troes.
¶ Ibiciū constat heptametro acatalectico. vt est. Carmina docte thalia cauet ꝓperantius huc ades o puer.
¶ Ibiciū constat heptametro hypercatalectico. vt est Uersiculos sibi dactilicos puer optime quos facias.

Metra anapestica.

Metra anapestica principaliter constant anapesto. recipiunt tamen frequenter spondeum. Raro pceleumaticum apud comicos etiam dactilum sepiusq; vltima cum superest syllaba in duas soluitur breues. sed ex pluribus tredecim vsui tradenda subieci.
¶ Intimum constat monometro acatalectico. vt est. Calidum iubar
Choricum constat monometro hypercatalectico. vt est Animus male fortis.
Aristophanum constat dimetro brachicatalectico. vt est venit optima calliopia.
¶ Parthentacum constat dimetro catalectico. vt Aditū veneris fuge virgo.
Pyndaricum / constat dimetro acatalectico. vt est. Fuge menia iam thelamoniade.
¶ Alcmanium constat dimetro hypercatalectico. vt ē Tremulum mare mellifluа nitet aura.
Archilochium constat dimetro acatalectico. vt est aditum fuge virgo sagar.
¶ Pyndaricum constat trimetro brachicatalectico. vt est Mediū rapido mare tribris adit fluuio.
¶ Alcinanium constat trimetro catalectico. vt est. Date pierides mihi carmina dactilicorum.
Stercichorium constat trimetro acatalectico. vt est Jacet in thalamo tibi virgo decens venerisspecie
Simonidium constat trimetro hypercatalectico. vt est Tuba terribili procul ere sonat clipeum cape miles.
Alcinauium constat tetrametro brachicatalectico. vt est Sua munera fert venus alma rosas iuueni nitido cynare vide
¶ Aristophanum constat tetrametro catalectico. vt est Date vina mihi date serta iuuat dare tempora tota lieo

Metra choriambica.

Choriambica metra principaliter constant choriambo versū quodurius suo pede claudantur accipiūt in fine antibachium. Sed ex multis quattuor hec vsu tradenda subieci
¶ Aristophanum ꝯstat monometro ⁊ antibachio. vt ē purpureos tyrannos.
¶ Anacreontium ꝯstat dimetro ⁊ antibachio. vt ē Virgilius mantua quem creauit.
¶. Sapphicum ꝯstat trimetro et antibachio. vt ē. Dulcisone perides versifico fauete
¶ Callimachium ꝯstat tetrametro ⁊ antibachio. vt est Armipotens mars genitor rhomulide te venias precamur.

52

Metra antipastica

Metra antipastica principaliter constant anapesto. verum semper prima parte qua iambum tenent spondeum libenter accipiunt. Sed ex pluribus quattuor usui tradenda subieci.

Peanicum constat trimetro brachicatalectico . vt est. Fauni semidei nomen adest.

Anacreontium constat trimetro catalectico. vt est. Curas mitifaciant dona liei.

Alcaicum constat tetrametro brachicatalectico. vt est. Mecenas atauis lydia quos fert genite.

Alcmanium constat tetrametro acatalectico. vt est. Infandum tetigit sydera carmen magice vatis.

Metra Jonica a minore

Metra Jonica a minore principaliter gaudent suo ac raro alterius pedis patiuntur accessum. sed ex plurimis sex usui tradenda subieci

Timocratium constat dimetro catalectico. vt est. Rosa veris specimen.

Anacreontium constat dimetro. vt est. Sapientes deus audit.

Anacreontium constat trimetro acatalectico. vt est. Fuge virgo fuge veneris manus.

Saphicum constat trimetro acatalectico. vt est. Tonat alta trabes fixus tibi nilus.

Phalerium constat tetrametro catalectico. vt est. Tibi veneris fero donum sola quod dant veneri.

Alcmanium constat tetrametro acatalectico. vt est. Timor omnes docet artes timor auget bona mentis.

Metra Jonica a maiore

Metra Jonica a maiore principaliter constant Jonico suo. verum tamen et diiambum. et ditrocheum non recusant. solutionemque patienter admittunt. tria usui tradenda subieci.

Hypponatium constat dimetro brachicatalectico. vt est. Palmam carpe victor.

Pharilium constat trimetro brachicatalectico. vt est. Fortis iuuenis sume coronam.

Sotadicum constat tetrametro brachicatalectico. vt est. Alpipina canit tempus fugit intende laborem.

Hucusque a Seruio de poeniciis versibus

PReter hec que digessit in suo centimetro Seruius. inueniuntur et alia metrorum genera. vt Poenica et procelleumatica Item/ et alia de quibus deinde dicemus. Poenica epitritos sepe recipiūt habentqꝫ species tris

¶ Asclepiadium quod ꝯstat dimetro catalectico. vt Fulmineus impetus.

¶ Pandaricum ꝯstat dimetro acatalectico. vt Cornuaqꝫ miraberis.

Anacreontium ꝯstat trimetro catalectico. vt est Metet enim segetem omnis impetus.

Proceleumaticum versū dicimus pyndaricū dimetrū catalecticū. vt Facile moriturus.

De dactilis.

ANteq̄ de reliqua carminum diuersitate scribamus. id tibi ꝑspicuum sit omnia metra que ex quadrisyllabis pedibus fiunt ad disyllabos et trisyllabos posse reduci. et quia versus ipsi diuersis appellātur nominibus/ diuersisqꝫ metris et pedibus aliquando constant/ hec tibi tenenda censuerim. In dactilicis ille dicitur versus dimeter initialis/ qui in dactilum desinit. vt Arma sonantia. Odamos qui et dimiter nouissimalis in spondeum desinens erit talis. Corruit vrbem eadem ratione trimetros et tetrametros initiales nouissimalesqꝫ dicimus/ qui tribus/ aut quattuor pedibus prioribus postremis ve constant initiales. Sic te diua potens cypri et vt Odrisio martem canet arbiter. Nouissimales. vt Grato pyrrha sub antro. hi et pherectatij dicūtur. et vt Odrisio lyra pectine cantat. hos et ithiphallos appellant. Cōminem dicunt cōmunis mensure. Illa eadem ratione pentametrū initia ē et nouissimalez theodorus appellat. cuꝰ quattuor esse spēs tradit. Symium qui post quattuor dactilos dissyllaba clauditur.

Sapphicum qui a dissyllabo pede incipiens quattuor habet dactilos aut vltimum chreticum. vt nūc o pierides liceat mihi vertices. Cōmunem qui immixtis dactilis et spondeis ꝯstat. vt Nunc o pierides date carmina muse.

Elegiacū de quo a principio diximus quarto loco ponit. Sed ex his q̄ dicit id tibi nosse sit satis. quod hic versus etiam aliter q̄ disseruimus cōfici potest. id est duobus primis pedibus vel dactilicis vel spondaicis/ vel alternis tercio spondeo/ et duobus reliquis anapestis.

Elegiacū quoqꝫ multo antea appellauit qui post pentimemerim dactilicum et pyrrichiū habet. vt Et nihil est quod amem flamina minus

De aliis speciebus dactilicorum et reliquis.

De metris.

Dactilicorum quoqȝ species sunt. Eliconius qui spondeo et duobus dactilis siue choriambo ꝛ pyrrichio constat vt Odi parthenium nemus.
Asclepidius constat spondeo/dactillo/pentimemeri ꝛ duobus dactilis vt Mecenas atauis edite regibus. quanq̄ id genus spondeo duobus coriambis ꝛ pyrrichio confici volunt.
Eulochius spondeo duobus dactilis ꝛ trocheo. vt Ampla condere menia cepit.
Sapphicus spondeo trocheo spondeo dactilo et duobus trocheis. vt Phebe syluarumqȝ potens diana.
Phaleucius endecasyllabus spondeo dactilo ꝛ trib⁹ trocheis. vt Omnes sulpitium legant puelle.
Alcaicus ꝯstat iābo ꝛ bacchio ꝛ duobus dactilis. aptius tn̄ spondeus in primo ponitur. vt Odi ꝓphanū vulgus ꝛ arceo.
Alcaicus alius sed choriābicus dicitur/ꝯstat spondeo tribus choriambicis ꝛ pyrrichio vt Tu ne quesieris scire nefas quē tibi q̄q̄ rectius dicamus cōstare spondeo dactilo pentimemeri. Itē dactilo altero ꝛ pentimemeri ꝛ duobus dactilis.
Choriambicus alius constat tribus choriambis ꝛ duobus trocheis vt Celsis equo phenices veste nitens ibat archon.
Choriambus huic affinis cōstat duobus choriambis ꝛ tribus trocheis ꝛ syllaba. vt lector honoris meritus astra virgo ꝯspicis capellas.
Asclepiadius maior cōstat spondeo ꝛ tribus choriambis. vt Annum cardo rotat dum ferimur solliciti.
Archilochius heptameter ꝯstat duobus dactilis spōdeo ꝛ dactilo ꝛ tribus trocheis. vt Soluitur acris hyems grata vice veris ꝛ fauoni
Sapphicū heroicū dissolutum Mallius vocat qui constat trocheo spōdeo ꝛ pentimemeri ꝛ duobus spondeis. vt Terruit vrbem res cui tanta est. Fiunt et versus ex diuersorum coniūctione/et si dimidio pedes alij adnectuntur. vt
Enconologius versus est q̄ constat ex pentimeri dactilica archilochia et pentimemeri iambi aristophanica. vt Signa cruenta duces velo referre
Alcaicus pentimemeri dactilica ꝛ trocheis duob⁹. vt luna rubens zephyros cōminatur.
Archilochius pentimemeri dactilica/ ꝛ dimetro iambico acatalectico archilochio. vt scribere versiculos amore ꝑcursum graui.
Archilochius alius tetrametro buccolico ꝛ tribus trocheis. vt quam varijs terras animalia ꝑmeant figuris. De alio archilochio apud Seruium habuisti.
Archilochius alius constat duobus dactilis/et totidem trocheis. vt Comeret et niueis lapillis.

¶ Iambilogius ꝯstat pentimemeri iãbica aristophanica ⁊ pentimemeri dactilica archilochia. vt Fontes rigabunt gramina letificos.
¶ Saturnius dimetro iambico catalectico anacreontico ⁊ dimetro iãbico brachicatalectico ithiphallico. vt Isis pererrat orbem cornibus profusis.
¶ Saluiambicus dimetro iambico catalectico archilochio ⁊ anapesto vel spondeo et iambis duobus. vt Furens refundit vnde tremulos sinus freti.
¶ Archilochius dimetro iambico catalectico ⁊ pentimemeri heroica archilochia. vt Niuesq; deducũt iouem nunc mare nunc sylue.
¶ Archilochius anapesticus dimetro catalectico perthumiaco/ ⁊ dimetro troico brachicatalectico ithiphallico. vt remeat vir ab arce tyrãni vultibus cruentis.
¶ Priapeus gliconio ⁊ pherectacio hoc est spondeo choriambo pyrrichio vel iambo spondeo dactilo ⁊ spondeo. vt Hellespontiacũ tuũ numen ꝓtegat hortos. sed hoc rectius ad heroici exametri speciem referemus.
¶ Anacreontiũ dimetri sunt. constantes anapesto diiambo ⁊ syllaba et aut sunt acatalectici aut catalectici aut hypcatalectici. fiunt ⁊ trimetri qui ꝯstant trocheo iambo pyrrichio et spondeis. Iambicis trimetris et aliis versibus diuersa ab illis superioribus nomina indiderunt que prosequi parum expedit. sed hec submonere sit satis. Iambicus versus quem diximus a nostris vocari senarium ꝓpter velocitatem qua sequenti pedi in loco pari in quo consistit annectitur. trimeter dictus est. huius rationis est autor Horatius. Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus. pes citus. Unde etiam trimetris accidere iussit. Nomen iambeis cum senos redderet ictus. eadem ratio est cũ trochaicis ⁊ anapesticis. Is ergo si vnũ pedẽ trisyllabũ suscipit tragicus dicitur. Si tris/pluresve comicus Si duos satyricus. De comicis autem vt habeas plenã noticiam. vide Prisciani opusculũ de ratione illorum.
¶ Reciprocus in elegiacũ est. qui conuersa scansione elegiacum reddit. vt Micant nitore tecta sublimi aurea. ex quo fit Aurea sublimi tecta nitore micant. Hypponatius qui in vltimo trocheũ siue spondeũ habet. Simonidius dicitur qui et pyndaricus demeter anapesticus. Peanicus qui intimius monometer. Pyndaricus qui choricus monometer.

De diuersorum versuũ connexionibus

¶ De metris

IAm varias versuū coniunctiones ostendā. Sed primū nosci oportet singulas fere species perscstare & librum etiam ɔficere posse diuersisq; materiis diuersa genera carminū accōmodanda. et Flaccū & Ouidium precepisse Itaq; bella & regum ducūq; negocia magnifica & grauiora heroico carmine cōplectemur. querimoniā iocos & leticiā elegiaco. sed eo in sacris etiā est vsus Ouidius. Conuicia iambico. Eodēq; res comicas id est humiliū personarū gesta & sermones. Eodem principiū scelera & tragedias exponemus. Lyricis vero omnia illa que Horatius demonstrat in arte poetica. cuius studiosum te esse cupio. Musa dedit fidibus diues puerosq; deorum. Et pugilem victorem et equum certamine primū. Et iuuenum curas et libera vina referre. In aliis vero doctorum sequemur exempla. Hec quoq; sūt necessaria cognitu. Carmen vno versuum genere constans. Monocolon. id est vnimembre dicimus. vt Lucani. Quod duobus generibus dicolon. Quod trib⁹ tricolon. Illud autem quod secundo loco varietatē accipit qui ad primū post duos cōuertimur distrophon appellamus. vt est elegiacum.

¶ Quod quarto loco tetrastrophon. vt Sapphicis adonicū precedentia. Nunc de decolis distrophis. inde de reliquis disseremus.

Carmina decola distropha

HEroico versus adnectitur elegiacus. que cōnexio elegiaca dicitur & fit decolos distrophos. vt Augustam gyrpis dominātem semper amabo. Respice cultorem gens perusina tuum. heroico subiicitur, alcimanicus/dactilus/tetrameter/acatalecticus constans quattuor dactilis spondeisve aut promiscuis. Laudabunt alii claram rhodon/aut mitilenam/aut ephesum bimarisq; corinthi.

Hor.

¶ Heroico iungitur archilochius dactilicus dimeter hypercatalecticus. vt Diffugere niues redeunt iam gramina campis. Arboribusq; come.

Hor.

¶ Heroico archilochius ɔstans dimetro iābico acatalectico & pentimemeri heroica. vt Horrida tēpestas celū ɔtraxit & imbres. Niuesq; deducūt nunc mare/nūc sylue.

Hor.

Heroico archilochius dimeter acatalecticus ɔstans iambis quattuor sed in imparibus trocheum siue spondeum admittens. vt mollis inertia cur tantam diffuderit imis. Obliuionem sensibus.

Hor.

¶ Heroico hypponatius trimeter iungitur. cōstat iambis sex/ que in locis paribus seruat. vt
Altera iam teritur bellis ciuilibus etas.

¶ Suis et ipsa rhoma viribus ruit. Hor.
¶ Coriambo monometro aristophanico subditur. Sapphicus trimeter choriambicus epitrito secundo et duobus coriambis constans. vt Lydia dic per omnes.
¶ Te deus oro sybarim cur properes amando Hor.
¶ Choriambico gliconio trimetro qui fit spondeo coriambo et pyrrhychio nectitur.
¶ Asclepiadius constans spondeo dactilo pentimemeri duobusque dactilis vel spondeo duobus coriambis et iambo. vt Sic te diua potens cypri.
¶ Sic fratres helene lucida sydera. Hor.
¶ Archilochio dactilico qui constat tetrametro buccolico et tribus trocheis iungitur archilochius. ex pentimemeri iambica et tribus trocheis vt soluitur aeris hyems grata vice veris et fauoni. Trahuntque siccas machina carinas. Hor.
¶ Archilochio acatalectico qui constat Amphibraco et duobus iambis. Hypponactius catalecticus ex quinque iambis et syllaba. vt Non ebur neque aureum.
¶ Mea renidet in domo lacunar. Hor.
¶ Archilochio iambico trimetro catalectico qui spondeum et anapestum in imparibus recipit. Archilochius iambicus demeter acatalecticus. vt Quicunque sola mente precipiti petit. Summamque ardet gloriam. Bo.
¶ Archilochio trimetro subditur elegiacus. vt Quis fluente diues auri gurgite. Non expleturas cogat auarus opes. Bo.
¶ Hypponatio iambico trimetro acatalectico archilochius dimeter acatilecticus iambus. vt Ibis luburnis inter alta nauium. Amice propugnacula. Hor.
¶ Hypponatio trimetro acatalectico iungitur sapphicus ex pentimemeri heroica et dimetro iambico. vt Pecti nihil me sicut antea iuuat. Scribere versiculos amore percussum graui. Hor.
¶ Asclepiadio (qui spondeo dactilo pentimemeri duobusque dactilis constat nectitur pherecratius inter duos spondeos dactilum habens. vt Si quantas rapidis fluctibus incitus. Ponthus versat arenas.
Bo.
¶ Asclepiadio supradicto archillogius iambicus dimeter acatalecticus vt Heu heu quam miseros tramite deuio. Abducit ignorantia.
Bo.
¶ Sapphico qui ex trocheo spondeo dactilo et duobus trocheis adiicit gliconius dactilicus ex spondeo duobusque dactilis. vt cum polo phebus roseis quadrigis Lucem spargere cepit. Bo.
¶ Anacreontio iambico dimetro catalectico Pherecratius trimeter. vt Quisquis volet perenne cautus ponere sedem. Bo.
¶ Phaleucio pentametro endecasyllabo iungitur archilochius ex duo-

bus dactilis totidemq trocheis. Quamuis se tyrio superbus ostro. Comeret et niueis lapillis. Bo.

℄ Phalencio eidem elegiacus. vt quid tantos iuuat excitare motus Et ppria fatū sollicitare manu.

℄ Alcinanico dactilo tetrametro acatalectico adnectitur.

℄ Archilochius dimeter iābicus acatalecticus. vt sūt etenī pēne volucres mihi. Que celsa ↄscendāt poli. Bo.

℄ Alcinanico dactilico trimetro hypcatalectico spōdeū vbiq suscipiēti pherectatius anapestū qnq admittēs adijcit. vt omne hoim genus ī terris Simili surgit ab ortu. Bo.

℄ Alcinanico dimetro trochaico acatalectico pherectacius. vt quos vides sedere celsos. Solij culmine reges. Bo.

Carmina dicola tetrastropha

℄ Asclepiadijs dactilicis tetrametris tribus gliconius adijcit/et fit dicolos tetrastrophos. vt Scriberis vario fortis et hostiū. Victor meonij carminis alite. Quā rem cumq ferox nauibus aut equis Miles te duce gesserit. Hor.

Sapphicis dactilicis trib9 Adoni9 dimeter dactilic9 iūgit. vt Iā satis terris niuis atq dire Grādinis misit pr ac rubēte. Dextera sacras iaculatus arces. Terruit vrbem. Hor.

Carmina tricola tetrastropha

℄ Asclepiadijs duob9 tetrametris subdit Pherectati9 statimq gliconius huic adijcit. et fit tricolos tetrastrophos. vt Quis multa gracilis te puer in rosa. Perfusus liquidis vrget odoribus. Grato pyrrha sub antro. Cui flauā religas comam. Hor.

℄ Alchaicis duobus ex iābica pētimemeri duobusq dactilicis heret archilocib9 iābicus dimeter hypcatalecticus spōdeū suscipiens in imparibus quē statim alcinanicus tetrameter sequitur. vt vides vt altum stat niue candidū. Soracte nec iā sustineāt onus. Silue laborātes geluq Flumina ↄstiterint acuto. Hor.

Peroratio

Hec precepta et carminū genera. hasq ↄnexiones eorum obseruatas adhuc lyricos nostros multa quidē lucubratōe fideliter q̄ cōscripsi. Quod tibi ꝓspicuū erit. si cū alijs ad genus voluminibus conferes. Velim autem hec nostra facias tanti vt his non nimiū succinctis. nec sane profusis institutionibus aliennū quēuis a musis ad carmen excitari posse non ambigas. Nā si post scansionis precepta modos quibus syllabarum quantitas noscitur recte tenuerit. Illāq per eos inuestigarit. et in dubijs ad regulas se reiecerit facile adonicos. vel quoscunq dactilos/aliusve generis versiculos texet. Inde ad maiores se cōferet.

¶ De metris

Sicut autem venam natura subministrarit hac exercitatiuncula non indigebit. sed statim ad heroicum. seu quod maluerit genus. animum applicabit.

¶ Atq vt hec omnia ocius et facilius assequatur. hic mos in discēdo seruabitur. Heroicū statim a postremis duobus pedibus incipiat tyrunculus scandere et quod precedit in quattuor pedes temptet diuidere. Eadem in pentametro disciplina seruāda est duos postremos dactilos cū pentimemeri enūciabit inde reliquū in duos pedes et pentimemerim diuidet. Postea recte ordinet pedes resumet hac via proficiet ilico. Studebit pariter et principio operis. et vltime syllabe cognitioni. Post vbi modos illos quibus prima syllaba noscitur fuerit peruagatus ad medie cognitionē accelerabit. Interea vero syllabarum rationē aliquā exercitatiuncula secum sepe pertractet vel reddat examinādi. Hoc ego pacto vel tardiusculi adolescentes ingenij heroicos eligosq componere intra vicesimum aut tricesimū diem docere me hercule soleo. quod velim non ad iactantiam sed ad te et alios cohortandum stimulandūq dictum existimes. In reliquis que sequuntur carminum singula genera connexionesq eliget per quas se quodam exerceat ordine. Nam velle vno impetu omnia assequi. est dementia nō profectura. Et quia video iam me plurimos dum tibi prodesse studui. ad musicum studium excitasse librum hoc carmine finiam.

Finis.


Richard Pynson

